

శ్రీలక్ష్మితాగ్రంథమాలా.

CHECKED-75
వ్యవసంచిక,

మణి ద్వి వహు

అంధ తృత్య సహితము.

3138

వ్యాఖ్యమప్రచురణము 1000 వ్యతులు.

Copy Rights Reserved.

1931.

శ్రీవిద్యాముదార్ప్రక్రషాలయందు ముద్రితము.

విజయనగరము.

కృతి సమర్పణము..-

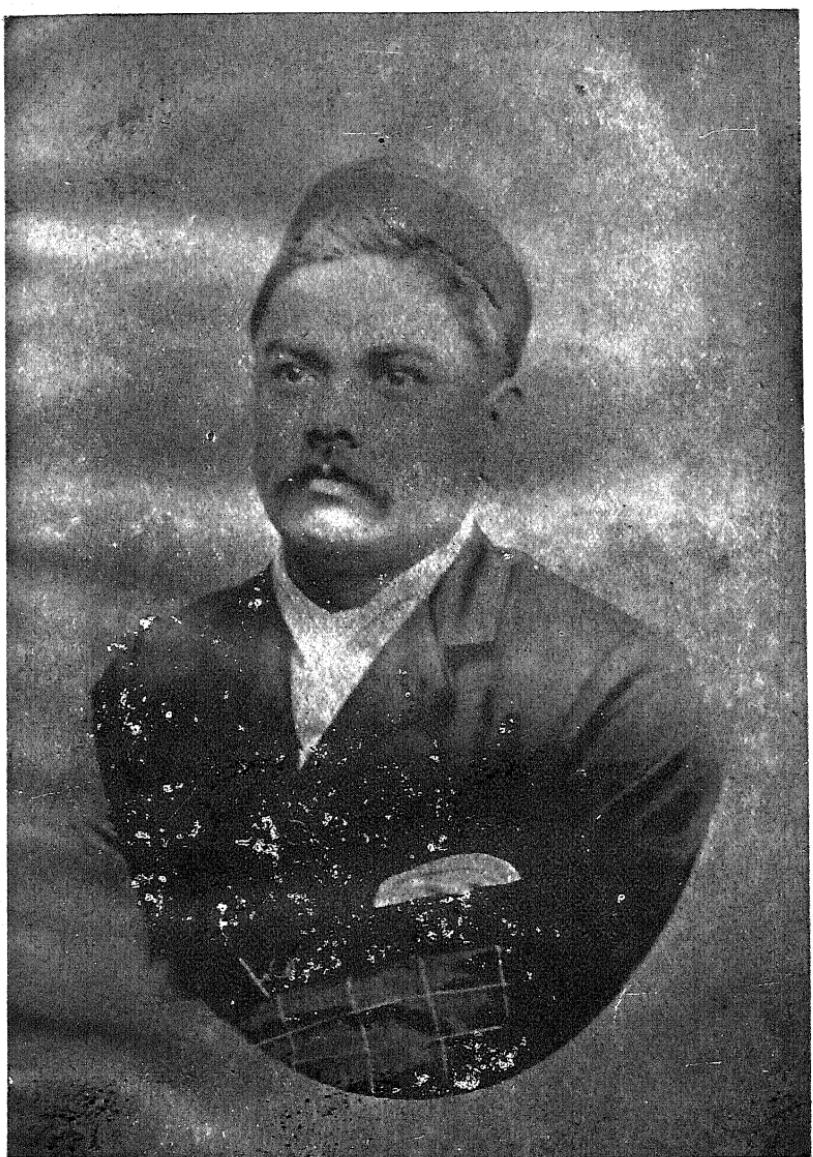

ఇదందామమహిద్విషం మణిభిజ్ఞాన్త్రసింధుజైః
గ్రీధితం బ్రిహ్మసూత్రీచ విదాంకుర్వింతు పండితాః॥

శ్రీదేవ్యాశ్చాచ్చితం థక్తాయ దర్శనీయం ప్రయత్నతః
అమూల్యం నూతనందివ్యం విదాంకుర్వింతు పండితాః॥

ఈ మహిద్విషమనుహారము శాత్రుషముద్రిములనుంది సంపాదించబడిన రత్నములతో, బ్రిహ్మయునెడి సూత్రమున గ్రుచ్చబడి, జగజనసిరొక్క కంరమందుంచబడినది. ప్రయత్నించి చూడతగినద.

ఇది నూతనమైనదియై, తేజోవంతమై శోభిలు చున్నది. దీనికి భూలోకమంచ వెల యేమున్నది ! గనుక వ్యాడితుల్చిదరును చిత్తగించేవలెన్!

THE AUTHOR.

ప్రకటన.

సమస్త విద్యలకు నాలహాలంబై, సమస్త దేశముల నారిచేతను కొనియూడబడుచున్నది మన మాతృభాషయగు సంస్కృతభాషయే.

అట్టి మనభాష మనకు దురవగాహామైపోవుటయు నందరకును విశదమే. ఇందుకు గారణమేమన! మనదేశము ప్రదేశజనాధినమై యుండుటచేతను, ఈభాషాజాన ముహాధిసంపాదనకు సాధనము కాక పోవుటచేతను, మనలో చాలమంది కుపాధులు తక్కువగనుండుట చేతను, పాశ్చాత్యవిద్యాగంథము ప్రబలినకొలదిప్రభుసమైత్తమైతే నశాసనముల కుపచ్చిసి జెప్పినగాని ఆశాసనములను గౌరవించు లోకము కాకపోవుటచేతను అట్టి కీమి ఏమయములకు యుక్కి యుక్క ముగ్గు నుపవత్తిని జెప్పు పండితులరుడై పోవుటచేతను, సమస్త విద్యారత్నాగంథయగు మనభాషయు, అందలి గంభీరార్థాప బోధకములగు మనసనాతన ధర్మములన్నియు, క్రీమశఃక్షేషించుచున్నవి. జనులందరును స్వాతంత్రీటై యథేచ్చగ సంచరించుచున్నారు.

ఇట్టి చిక్కను తొలగిఱుటుకై మేముక సంఘముగనేర్పిచి, పండితుల సహాయమును దీసిక్కని, “ శ్రీ లలితా గ్రంథమాలా ” యను పేరున కొన్ని ముఖ్య గ్రంథములను, దేశభాషాలోఫికే ప్రకటించ జూచుచున్నాము. అట్టి సుదర్శములో మాకుదొరికిన గ్రంథములలో ఈ మణివీప్యపమనుది మొదటిది. ఇదియు మాయుద్యమ మున్ కునుకూలించునచియె. కనుక నీని ముందు ప్రియరించితిమి.

దీనియండు, మనవిద్యలన్నియు శ్రీత్యనుసారముగ ప్రిస్తత నాగరికుల కనుకూలించునటుల యుక్కి యుక్క ముగ వివరించబిసచి. దీనినిగురించి పండితులందరును వారి వారి ఆమోదపూర్వకమైన

యూక్రీచనముల నిచ్చియున్నారు. వాటిలో కొన్నిటి నిండు ప్రచురించితిమి. చూచినప్పాకే విశదముకాగలవు.

దీనిడిత్తతి. ఈగొంధకర్త 1908 సంవత్సరములో మైసూరుగార్జీమములో తానుబోగ ప్రతిబంధితుడై యుండు కాలములో తనవిరామకాలమును గ్రింథరచనకై వినియోగించుచూ “ My leisure hours ” అను పేరున దీనిని వార్షిసెను

తరువాత “ Sketch book ” అనుపేరుచ 1920 సంవత్సరములో Burdwan, Bengal Presidency నో ఫేఱకదర్శనమును గ్రింథమును వార్షిసెను.

ఇది జోయ్సిశ్సాత్రుమందలి జాతకభాగమునుగూర్చి చెప్పునటి నిదర్శనగ్రింథము, ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము, దీనియందు గ్రిహ విభాగము, కేవడ్రోణవిభాగము, భావపిభాగము, రాసివిభాగము, మొదలగు నంశములన్నియు అనుధవచిదముగ బహు స్వమ్యముగ జెప్పబడియున్నవి. ఇది పైద పృత ముఖాల్చి జాత్రమంతయు ముఖుసముగ నుండునటుల నూత్రినముగ ప్రాయబడినది. ఉత్సరకాలామృతమును పోలియుండును దీనియందువాహరణముగ నీయబడిన అనేకవందల జాతకములను భావములోనున్నవి నిదర్శనముగ నీయబడియున్నవి. దీనియందుగల విశేషమిదియెకటి. ఇట్లి నిదర్శనములుగ నీయబడిన జాతకములు లేకపోవుటచేతనే యాశాత్ర మపయశన్ను పాలగుచున్నది. అట్టి లోపము నివర్తించుటకే ఈగ్రంధకర్త ఈగ్రంధమును తీర్చి వార్షిసెను.

మూడవది “ అసందర్భ సంధ్యాసందర్భము ” ఇది పంధ్యావందనముపై చక్కని విమర్శ. దీనికిదివరకు భాష్యము లెన్నియోగలవుగని విమర్శలేదు. అట్టిలోపమును భర్తిచేసి, దాని యూపశ్వకతను తేట తెల్లముగ జెప్పును. దీనినామూలాగ్రముగ చూచినవారెవరును సంధ్యాపందనముచేయక యుండరని మాడ్చిఫసమ్మకము.

మరియు సర్వతంత్రీ స్వతంత్రీదగు ఈ గ్రంథకర్త తాను
చిన్న తనమునుండియు అభ్యర్థిచేచు వచ్చిన శాశ్వతములనన్నిటిని,
సుఖబోధికముగ నుండునట్టులను, శాశ్వతావుళ్ళయు లేకుండగను,
యుక్తియక్తముగను, విరాళముగను తెనిగించెను. వాటిలో, సాంఘ్య
సూత్రములును, వేదాంతసూత్రములును, యోగసూత్రములును,
ధర్మసూత్రములును మొదలైనవి కలవు. వాటినన్నిటిని ప్రమరించ
వలయునని మేముకోరగా, లోకములో గ్రంథములు తక్కువాయెనా
యని విసుకుజెంది పరిత్యజించేతినని చెప్పిరి. వీటినిగూడ మేము క్రమ
ముగ ప్రమరించు జూచుచున్నాము.

కనుక, విద్యాభిషాసులైన ధనాధికులందరును, మాకుదోడ్డ
డి మావ్రియత్తము సరంతరాయముగ సాగించి ధర్మసంసాధనచేయ
ప్రార్థించుచున్నాము.

ఈమా ప్రాధమోద్యమమునందు వాక్కుహాయమును, ధనన
హాయమును చేసిన మామిత్రీనర్దమున కెంతయు కృతజ్ఞులము.

ఈపుస్తకములను కోరువారు ఈకీంది చిరునామాకు వాసిని
తెప్పంచుకొనవచ్చును.

Apply to :—

JAMMALAMADAKA BROTHERS,

PUBLISHERS OF

Sri Lalita Grandha Mala Series,

(RAMARAOPETA) COCANADA.

East Godavari District.

O P I N I O N S

I heard portions of the work Manidwipam kindly read out to me by the author Brahmasri Jammalamadaka Suryanarayana Sastriar.

The story is taken from the Devi bhagavatam and the author has given it a new & interesting setting. The similes added by him are apt and taken from modern sciences. The author is to be congratulated in expounding high philosophical truths in such flowing and easy verse. I have no doubt that the book deserves the careful perusal of all interested in Indian Philosophy.

VIZIANAGRAM. } 30—6—1931. } (Sd.) P. V. RAMANUJA SWAMI, M. A.,
Principal,
Mhaarajah's Sanskrit College:

I have read with great interest the work entitled "Manidwipa" written in verse by my friend Brahmasri Jammalamadaka Suryanarayanasastriar, Though an Engineer by profession, he is a sound and good Sanskrit scholar. He has a knowledge of yoga and Mantra-sastras which is not ordinarily found. Like the eminent poet Lord Tennyson he attempted to give a poetic expression to current scientific ideas and his success in putting flowing and mellifluous verse abstruse philosophic and scientific truths is noticeable. In these days when Hindus do neither find time nor have a desire to study Sanskrit, it is rare to find a scholar-poet of his attainments. He deserves the heartiest congratulations of all interested in Sanskrit studies, for writing this charming work "Manidwipa".

VIZIANAGKAM: } 3—4—1931 } (Sd.) K. Raugachari, M. A. B. L.,
Prof. Maharajah's College
Member of the Senate, Academic Council, Andhra University.
&
& Municipal Chairman,

“MANIDWIPA” by M. R. Ry. J. Suryanarayana garu is an allegorical poem in Sanscrit, setting forth the need of practical worship and not mere theoretic knowledge of the Supreme. It is written in flowing, easily-understood, sanscrit verse. The style is attractive; and the descriptions picturesqu^e. The metaphors the author employs are not conventional, but modern and novel, often revealing the author's knowledge of modern science and wide observation and experience of men and things. The central theme of the work is 'Advaitic' philosophy, treated in a popular way, with 'Devi', as the central figure and 'Siva', her supreme Consort, the expounder of the problem of life and means of final beatitude. In my view, the auther has succeeded in bringing INDIAN PHILOSOPHY from her lofty and sometimes unreachable heights, to within the grasp of the young and the curious, who should find 'Manidwipa', an entertaining work, teaching the lofty truths of the 'Upanishad', and making them understandable without effort. Sanscrit, though the most appropriate medium for the author's thoughts, is not probably within the grasp of many. In a Telugu version, “MANIDWIPA” is bound to be a very popular, useful and instructive work.

Vizianagaram } (sd.) N. Venkataraman, M. A.
19—6—31 } Professor of Philosophy, Maharajah's College,

ఇయం మణివీపవర్ణా మయుదృష్టా. అభ్యర్తితా ఏవ
విషయా సుర్వత్తీ దృశ్యంతే. బుద్ధిమద్భి రేఖిభక్తి శ్చ అవస్య
మాయః ప్రిచారః కర్తవ్యః

విజయనగరం } ముడుంబై నరసింహచార్యస్వామి,
22.5.1919 } వీర విజయనగరాసాన పండితులు.

శ్రీమత్వరదేవతామైనమః.

బ్రహ్మశ్రీ జమ్యులమడక సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారిచే
వ్రాయబడిన మణిషీపమను, సంస్కృతకావ్యము నామూలాగ్రముగ
జూచితిమి. కవిత్వము ధారాళమై, ధావగాంభీర్యము గలదియై, రన
వంతమై, మృదుపద గుంభితమై యలరారుచున్నది. గ్రింథమును
జడువునప్పుడు, హృదయమునాకర్షించి, మణిషీపమున జేచ్చి పరదే
వతాదర్శనానందమును కలిగించుటలో నశిశయోక్తి లేదు. ఈగ్రింథ
ము సందేహవిషయములై యున్న, యనేక శాస్త్రింశములను, నిర్మల
ముగా చర్చించి, యనుభూతమార్గము నుపదేశింపుచున్నది. గ్రింథ
ములోని వర్త్యంశము వీరు స్వానుభవముచే సాధించినదేగాని, శుక్ర
నువాదముగాజెప్పిన దించు కేనియులేదు. ఈగ్రింథమఖ్యాసపులకు,
నుపాసకులకు చింతామణియనవచ్చును. శాస్త్రింథములను నులభసూ
గా హృదయమున కంటునట్టుచేయుట వీరికి సహజను. యైకీమ
విషయమయినను నేర్చున సరశధారలో వార్యయుట వీరిసామ్యని చే
ప్పువచ్చును. ఇది పూర్వసుకృతఫలముగాని తెచ్చిపెట్టినినది కాక
పోతుటచేతనే సర్వత్రసా శోభిల్లుచున్నది.

జూబ్లి

22-4-31

ఆకెళ్ళ సూర్యనారాయణశాస్త్రి
సంస్కృతసారశాలాప్రధాన్ పాధ్యయలు.

సాహిత్యశిరోమణి

కొల్పారి మహాదేవశర్మ

సహాయోపాధ్యయలు.

బ్రిహ్మశీల జమ్యులపడక సూర్యనారాయణగారు శీర్షిమదేవీ భాగవతమంచలి మఃశివీషవర్ణన ససునరించి రచించిన ‘మఃశివీషమను’ గ్రంథమను, నేనామూలచూడముగ జదినితిని. ఇందు బ్రిథానముగ మోగళాత్రముయొక్కయును, మంత్రశాత్రముయొక్కయును, సంగీతశాత్రము మొదలగు నితరశాత్రముయొక్కయును, ననేక సాంప్రదాయములను సయుక్తికముగ వీరు చేర్చిరి. దీని మూలమున నీ గ్రంథము విద్వజ్ఞనగోపీలో బ్రిశంశనీయత గాంచు నని నేతలంచుచున్నాను.

విజయనగరం }
16-7-31.

మహామహాపాధ్యాయ
తాతా సుబ్బారాయమచుశాస్త్రి

సంస్కృతకళాశాలా ప్రధానోపాధ్యాయులు.

శీర్షిమద్భిరమ్యులపడక వంశ భూమణై గ్రిహ్మశీల సూర్యనారాయణశాస్త్రిభి ర్యిరచితం మఃశివీష నామక మతిమనోహరం కాస్యరత్నం, కృప చూతె కేవన్యయం సాదరంశాపితం. సరళమ్యమశభణసిరస్యకవేస్సర్వత్తార్థిసిద్ధిస్కృత్యేపరిస్ఫురతి. మంత్రశాత్రప్రాతిపాదితాని బహుంని శీర్షివిద్యారహిన్యని, నవేదాంతార్థి విరుద్ధాసీతి సమరయితుం కృతప్రయుసో యిం కవిః. కౌలాచార్ధాప్రధాని నమర్ధవద్దేరపి సమాదరణియితా తత్త్వితత్త్విసూచితా. ‘కౌళోధర్మః కస్యనానస్మియంభవతీతి వాక్యమిదాసీం స్మృతిపథమపతరతి.

సువ్రసిద్ధ దర్శన విముఖానాం కేషాంచి దాధునికా నామపితత్వమార్గదర్శనే సాక్షాన్మణిషివ ఏవేయం మఃశివీష ఇతిపక్తవ్యం.

అస్యకావ్యస్యాంధార్మినునాదః కరవ్య స్పంస్కృతభాషాసభిశాసనామాంధార్మిణాం సుఖబోధాయేతివిజ్ఞాపయే

పార్వతీసురం }
10-5-35.

మహాపాధ్యాయః
ఆచంట వెంకటరామ సాంఖ్యయనశర్మ,
ప్రిడరు.

సుధార్షానందనోద్యునే మహిమిసస్వ మధ్యగాం
జూలార్క్తమండలాభాసాం చతుర్మాణం త్రిపూచనాం
సాశూంకుశకూం త్యాపం ధారయుషీం శివాంబజే॥

ఇహాఖలుల్లాకే సకలజగజెన నాఇవనాది లోలాంతరంకః శ్రీ
శరమేశ్వరః మహామోహంఘకూప చంక్రమణశర్యాకుల లోకాను
గ్రహ జమ్ముక్షుయూ శ్రీమచ్ఛుంకరాచార్యసర్వా ద్వాత్మునా నిజాం
శైవపతీర్థ శ్రీమచ్ఛుటీరకమామాంసోప నిష్టీతాసహత్రుసామసో
తర్పి సనత్సుజూతీయభాస్వాదిప్రణయసవ్యజేన సాధుజనా న్యుతో
గయన్, తత్రితత్రి దేవతాయతనయంతోద్ధారాదిభిరసితరనాధైణః
కర్మభీ త్విఖలజగతాం విస్మృయమాదధానో సిఖిలబుధజనాభిపండ్యదే
వతాస్తోత్రుకదంబకలనేన ప్రణతజనాస్తులార్థయన్ శరమశురుషార్థ
సంపాదనధురీకాణ ముముక్షుాం త్యానందయన్నాన్తే।

అద్యాఖలు శ్రీమ తౌత్సంజిన్యసగోత్ర జమ్ములమడకోపనా
మకసూర్యనారాయణశర్మవర్ణాం

సైవేమావాణీ జనతావహారిణీ సుధారిణీ సంసృతి సింఘు తారిణీ
యూనంతనామావళి వృణ్యవహారిణీ స్కులత్ముద్వయసిసావికారిణీ॥

ఇత్యుచియుక్తాంకిమవమభ్య రసాత్మక కాప్యస్యైవ కాప్యప్యైన
ధర్మప్రాప్తిశ్చ శ్రిమత్పురమేశ్వర చరణారవింద సవాదినాకాప్యైన.

‘ఏకశ్శబ్ద సుప్రయుక్త స్నమ్యక్త జ్ఞాతస్మిన్రేణోకే కామధు
గ్భువతీతి వేదవాక్యశ్చ, సుప్రసిద్ధేతే నిఖిత్య శ్రీమన్మహిమ్య
వర్ణసద్వీరా శ్రీమత్పురాభట్టారికాం పరమేశ్వరీమారాధ్య స్వయంతీ
ర్యా పరాంసారంయతుకామూః మహిమ్యసప్య నాల్మిత్రికాం స్తుతిమతల్లి

కాంనమచీకరన్. సాచేయంసుతీః మృదువడబద్ధాలభగాంభీర్యయుక్తం
పరస్త్రవణమననాదినా భక్తాన్పురుషాధైషు ప్రవర్తయంతీపరమేశ్వరీం
ప్రేణయతీ—తస్మామహాదేవుమేవ మహాద్విషపవర్షనం. తచ్చేదంమినా
ముద్రణం సకలవిష్ణువ్యాఖ్యత్తు కజనమనోగోచరం నభవతీతిమయాత్తతత్త్ర
సంక్షిఫ్యముత్రాపయత్త్వై ప్రకాశితం

ప్రార్థయే విద్యారసికాన్ మహాశయవరా సుణదుపౌణిశ్రీతన
యణార్పుణానుగ్రహాద్వారా గ్రింథకర్త ర్ఘ్నమువ పరిశ్రమసఫలీకరణా
యేతి శం.

విజయనగరం. }
కఠి. - కి. } 1.

రుద్రాధల్ల రామాశ్రీ.
సంస్కృతపాత్మాలోపాధ్యాయులు.

ఓం

మహాశయాః !

పర్వవేష్టితోయం మణ్ణ మహాద్విషపాథో గ్రింసః. అస్యాచ
మహాపురాణాంతర్గత దేవిభాగవత ప్రభావ్యత మితివృత్తం. కలిగత
పరదేవతావిషయక రత్నభాషయ ప్రాధాన్యేన వివక్షణ ద్వ్యానిత్వం.
పరమేశ్వరీచవ్యాఖ్యాభూతే ర్ఘ్నశిష్టపము కిమండపాదే రత్నచిషయస్యాసత
ఏవోపనిబద్ధా త్స్వత్స్కాప్యత్వం. పునశ్చ సాంఖ్యయోగాది ద్వానపిష
యాశ్చ కొశలేనో పనిబద్ధా భూమిసా దృష్టింతే.

తాదృశానాంచ విషయాణాం లోకానుగుణేన సన్నిహితద
ర్ఘ్నా త్స్వత్స్కాప్యనిర్మితి హేతుభూత లోకశాస్త్రకావ్యాద్వయేక్షణాదిక
మతినిపుణ మన్మేతుం శక్యతే.

ఉమామహాశ్వర సంవాద ముఖేసో ప్రకమా త్స్వరాణచాచ
యాచ దృష్టింతే.

అతస్మాదిదం కావ్యం జీయా దాచండ్రితారక మితిశం.
ఇద్దనివేచయితా సంస్కృతకళాశాలా వ్యాకరణలంకారా ధ్యాపకః.

నౌహారోహనామకో పొకటళా(త్రి).

విజయనగరం, 15-3-31.

— — —

శ్రీయత జమ్ములమడక సూర్యనారాణాభిన సత్యదర్శి చిర
కాలానుస్తుతానశనవ్రతపూర్వకపరదేవతారాధనః శ్రీపదేవతాప్రా
సాదలబ్రతప్రత్యజ్ఞానో లోకానుజిష్ముక్షయా ‘మహాద్విషాఫ్యం గ్రీంధ
మకరోత్. కృత్యాచ ఆపరితోసాదిముషా మిత్యాద్యభి యుక్తోకృత్య
విద్వత్పురితోపూర్వక సాధుత్వై నిర్మయాయమహామివ మమాచి
..... తేనాహ్యమందాసందకందల్చితహ్యాదయార
ఖింద సతోప్యధికతర పాండిత్యప్రాదానేన పరమేశ్వర స్తమనుగృహ్యమి
శతకృత్య స్పహస్రికృత్య స్పంప్రారయై.

ఏవంవిజ్ఞాపయితా సంస్కృతకళాశాలాన్యాముమిమాంసాథ్యాపకః

గంటి సూర్యనారాయణశా(త్రి),

విజయనగరం, 20-3-31.

శ్రీ జమ్ములమడక సూర్యనారాయణశా(త్రి) విరచితం ‘మణి
ధీపం’ నామగ్రీంధమహాం
ఏతద్వీంధనచనాతు అత్యుదారాశతుపరిపూర్వత చూ గ్రంథకర్త
రేవవ్యాఖ్యా మపేత్తతభ్రమి మదాశయః. ఏతద్వీంధద్వ్యారా శ్రీశా(త్రి)
వర్యశ్చ పరంఖ్యాతింగత్వ పుత్రిపోతాప్తిపుధ్వాచిరంవరతు.

విషుదానః, దివాన్యహద్దూర్,

విజయరాపురపు అనంతరామః

Retired Dewan of Vizianagram Samasthanam.

శ్రీమత్తుర దేవతాయైనమః.

మాట్లాడ్చీవ్ వినరణముఁగూర్చిన పలును.

శాఖ్యమాదిగ నాకుఁ బరిచితులును బూజ్యులును నగు
బ్రీహ్మాశీర్జి జమ్ములమడక సూర్యునారాయణ శాస్త్రిగారి కృతమగు
సేమణిద్విషమును వీరు పారీరంభించిన దాదిగ నేను సూచుచునే
యుండిని. నేను విద్యాసముద్రులు బ్రీహ్మాశీర్జి భమిడిపాటి
అమ్యుతరామసోమయూజి పూజ్యపాదములతో దర్శన గ్రీంధముల
సభ్యుసించిన శిమ్ముట సీగ్రీంధకర్త్రాల ప్రతిభావిశేషము నాకు బోధ
పడినది. పీరి తేస్త్రినిమయును ప్రవర్తనము సమన్వయజ్ఞానము సత్య
మృతములగుటచే సేమణిద్విషగ్రీంధములో పీరసుభవపూర్వీకముగ
నాఁసిన పీమయములను పీరిముఖముననేగ్రపించి జ్ఞానవిద్యుయందలి
సుచేషమూసు దొలఁగించుకొని శాస్త్రవిమయముల సనుభవమున
ఉండెచ్చుకొని ధన్యుడనై తిని.

ప్రీజోత్సత్త్వి సంపత్తునార్థమున మేముభయులము బ్రహ్మాశీర్జి
మహాపాధ్యాయ ఆచంట వేంకటరాయసాంఖ్యాయనశర్తు గారిని
దర్శించి తత్తుమ్ముళమున సీగ్రీంధమును వినిపించితిమి. వారు
చాలసంతోషించి దీని క్యాంధిమున వివరణమువాఁయ నన్నాజ్ఞాపిం
చిరి. గ్రీంధకర్త్రయుద్దేశమునదియే కాని శుకానువాదముగ శాస్త్ర
ముల నభ్యుసించిన సేసీమహోకార్యమునకుఁ దలపడుట సాహానకృత్య
మని భయపడితిని. వంస్యాస్పుదుడ సగుదునేమో యని సంశయించి
తిని. కాని గ్రీంధకర్త్ర నాకు బోధించినరీతిని వారి వాక్యములనే
సందర్భముగఁ గూర్చితిని. నేనూఫించి వాఁసినదింతయులేదు.
అయినుభవమును నాకులేదని ఘుంటాపథ ముగఁ జెప్పుగలను. కావున
చేసుభయపడనక్కారలేకపోయెను. పీకి గ్రీంధమునంది మాయకు

బ్రిహ్మమునకుఁగల సంబంధము, ఉపాసనయందు మంత్రములకుఁగల
 ప్రాముఖ్యము, యోగాభ్యాసావశ్యకత, పరదేవతలోపాసనయందలి
 పారీశస్త్ర్యము, పరదేవతాస్పదరూపము, మహాద్వీప నిర్మాణమునకు,
 శరీర నిర్మాణమునకు గల సంబంధము, వట్టుక్రోముల స్వభావము
 బంధత్రీయావశ్యకత, పూజానిధానము, జపవిధానము, కుండలినీపర
 శకుల కథ్యదనిరూపము, జీవేశ్వరుల విభాగము, మొదలగు నసశము
 లను తమతీవ్రాతపస్సన్నచేఁ బూర్జపట్టాభిషిక్తులయి స్వానుభవమునకు
 దెచ్చుకొని వాసినే లోకాపరారము తమకుఁగల సంగీత, చిత్రలేఖన
 కర్క్రమిడ్యలందలి (Engineering)యనేయ వైదుమ్యమున హృదయ
 యంగమమగ బోధుచి ప్రీకటించిరి. ఈవివరణమందలి విమర్శన
 మంత్రయు గ్రంథకర్త దే. భాషాదోషములు మాత్రమునాయవి. అంద
 ఆకు సులభముగ బోధువుటకయి వాడుకలోనున్న ప్రియోగముల
 నక్కడక్కడ నల్పేవార్చిసితిని. కావున పండితులు త్సమింతురుగాక!
 ఈగ్రంథమును బాతకుల కష్టగౌంపఁబడుచున్నది, కావున దీనిప్రిశస్తిని
 వారేగ్రహింపవలయును గాని నేను చర్చించివారీయుల యుక్తముగా
 నుండవని ఇంతటితో ముగించుచున్నాడను.

ఇట్లు విధేయును,

బోధీ లి.
 3—5—1931

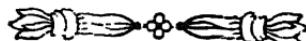
బురార్చి బాలకృష్ణజా(ప్రతి),
 ప్రధానాంధోపాధ్యాయుడు,
 బోధీలి సంస్థానం ప్రొస్ట్రులు.

మ

శ్రీలలితాంబికాయైనమ్.

అవతారిక.

యాగ్రంథము దేవీభాగవతమునందు ద్వ్యాదశస్తుంధములో⁶
10, 11, 12 అధ్యాయములు మణిద్వీపవర్షనమని వ్యాసమహార్షిచే
వర్ణింపబడియున్నది. దానిని సేను 1900 సంవత్సరమాటిగా బారా
యాచేయుచు అనుష్టుపుళోకములలోనున్న యూభాగమును పెద్దవుత్త
ములుగా వార్యియబూనితిని. లోకములో పారాయణార్థమైన,
ఉపనిషత్తులు, భగవదీతలు మొదలైన గ్రీంథము లనేకములున్న పృథికిని
సేను వానిసన్నిటిని వదలి దీనినే యేల పారాయణ మొనర్చితినో
పెద్దలకు కొంత సూక్ష్మముగా మనవిచేయుచున్నాను.

ఉ ప ని మ తు లు.

శిత్యావల్లి :— దీనియందు మనము సాంచుకొనవటసిన రీతిని
(సత్యంవద—ధర్మంచర—స్వాధ్యాయునామప్రమదః—మాత్రుదేవోభవ
—పితృదేవోభవ— అనియు— సయిషోంతరహృదయ ఆకాశః—

అని యాఅనువాకమందు ఉపాసనాపడతిని గొంచెము సూత్రప్రాయముగ నదించియున్నారు. కనుక దానియభైప్రాయము మనముజేలిసి కొని ఆప్రికారము నడుచుకొనవలసినదేకాని ఆమాటలను నిత్యము చారాయణ చేయటవలన లాభమేమి ?

ఆనందవలి:— దీనియందు బ్రిహోగ్రసందము, మనుశ్యాసాదముకన్న నెంతఫున్నమెనదో ఆసంగతి క్రిమముగా చక్కని పదతిని చెప్పఁబడినది. గనుక అట్టి మహాష్టాఖ్యము మనకెట్టు ప్రాశ్తించునో దానికి స్థియత్తించునయునే కాని “ బ్రిహోగ్రసందము గొప్పది, గొప్పది ” అని యస్తోనిస లాభమేమి ! ?

భృగువలి :— దీనియందు వరుణాడను మహారి తన కుమారునట బ్రిహోగ్రసదేశము చేయకాలమందు అతని యంధికారతారతమ్యమును బరిశీలించుచు గ్రిమక్రిమముగా, నీదుకవగాహమైన బ్రిహూత్తత్వము మపదేశించిరి. అందువలన అట్టి ప్రజ్ఞ మనసును గఁఱగుసట్లు ప్రయత్నించవలయునేగాని వరుణమహారి భృగుమహారికి బ్రింగ్రత్తత్వమిట్లుపదేశించునని మనము మామహారలను బాగాయణచేసినందువలన లాభమేమున్నది ?

ఇంక ఇగ్నోర్తలు :— ఇదియును ఉపనిషత్తులతో కుల్యమైన గ్రింథమే అయిన దీనియందలి విశేషమేమో పరిశీలించి చూకము. ఇది భారతమునందు శ్రీకృష్ణభగవానుడు యుద్ధములుమున భీష్మదోషాచార్యులవటి గురు సంఘమునంతను నిర్మాలించునిసనతరి, దుఃఖాకౌంతుడైన నిశ్చేషముడైన అజ్ఞమనకుపదేశించిన యుగ్రింధము. దీనిరో “ చంపేచూరెపరు! చంపబడ్డిదెద్ది! మరణమనసేమే! మాసప్రజ్ఞమేచేయవలయును! ” అను సంగతులను సుష్టుముగా జోధచేసి క్రుష్ణియభర్తుమైన యుద్ధమందు నియోగించి యుద్ధమును సాంతముగా జేయించినాడు కనుక మనమున్నా ఆటికులోచి

తమైన కృగ్రలనాచరించవలయనేగాని శుష్కాలాపములు చేసినందు వలన లాభమేమున్నది?

యోగవాసిమమః:— ఇదియును రాజ్యకౌణ్సునవలి పిచి రానివలె కూర్చుడిబోయిన రామచంద్రునికి వడిటుమహార్థ “మాను షైఖే నము త్యైన యాతా తేవేంద్రముచ్యతాం” అను మొదలైన మాటలను మరికొన్ని చిత్రమైన కథలను భోధించి రాజ్యమందు నియోగించి రామాయణ కథనంతటిని సాంక్షముగ సడిపించినారు. కనుక మనమున్న వాటిలోని సంగతులనెల్ల నామూలాగముగానెంగి యాప్రకారమాచరించవలయనేగాని పారాయణమాత్రాన మనకెట్టి లాభమును కలుగదు. అయిన శోకములో చాలమంది పెద్దలీ యుపనిషదాది గ్రీంధములు నిత్యము పారాయణ చేయుచుండుట మనము చూచుసెయున్నాము. దీనికెట్టి యరమునులేదా! కలదు. వాసిని నిత్యము పారాయణచేయుటవలన వానిలోని సంగతి సదా స్ఫురించి దూషించముగా మనము నడచుకొనునట్టు చేయగలనను సట్టి నమ్మకమతోడకే వారట్లాచరించుచున్నారు గాని కేవల పారాయణ మాత్రముననే ప్రత్యేక ఘలమున్నదని చేప్పఁ గూడదు.

అయిన పారాయణకర్మైన గ్రీంధములెవ్వి? భగవన్నామ నమాస్మిములు చరిత్రీరూపకమగు నామాయణాదులును పారాయణ చేయవచ్చును అట్టి సందర్భములో ఈమణిధ్విష మెందులకు నేను స్వీకరించితినో చెప్పేదను. ఇది పరదేవతయొక్క పురవ్వణ దీని యందు గలపారీకారములును అందందుగలతోటలు మహాపద్మాటువి మొదలైనని. నామనస్సున కథికాష్టాదకరముగా నున్నందున దీనినే నేను పరిగ్రేహించితిని. ఉపాసనాకాండయందనేక పురుషవిద్యలుండ నీపరదేవతా రూపమునేల ఉపాసించవలయనో దానినిగూడ కొంత విమర్శించిచూతా..

బహుజనార్థిత కర్మ వాసనావాసిత్తమైన మనస్సునకుఁ బ్రితి
బంధువేతువగు అవిద్యాయే బ్రిహ్మ తత్త్వ సాక్షాత్కారము
కాశుండ అవరోధమును గలిగించుచుస్తుది. దాని నివృత్తి ఇంరకే
పరదేవతను మనమందరము నారాథించితీరవైసు. యావిషయము
నేనువ్రాసిన‘ అసందర్భసంధ్య సందర్భమందు’ విపులముగఁ విస్తరించ
బడినది. పంచదక్షియు అడె. ఈవిషయమును బహుస్ఫుటి
అధ్యాయమందు ‘ సాధ్యం బ్రిహ్మనకర్మభీఁ ’ అనిమాడ చేసితిని
గసుకనే మనభాష్యకర్తయగు శ్రీజగదురు శంకరాచార్యులవారు
అమ్రదైత మతస్తాపకులైనప్పటికిని పరదేవతనే ఏక్కులిగా నారాథస
చేసి పీఠత్రయమందును శ్రీచక్రస్థాపనచేసి ఆతంత్రమంతయుఁ జక్క
గానడిసించిరి. వ్యాససూత్రముల్గా తి అధ్యాయము.తి పాదమందు
పాసనావిషయమేకలదు. కనుక యిదితప్పమసు వేరుదారిలేదు.
దీనినమునదించియే విశ్వామిత్రమహారె మనసంధ్య పంచనమందు
శ్రీరూపముగఁధ్యానముచేసి, తత్ప్రవితుర్యకేణ్యం ధీమహి’ అనివిరు
దముగా సంధ్యాపందన కల్పనచేసినారు.

తరువాత రెండవది యోగళాత్రుము దీని ప్రాముఖ్యమును
విశేషించి వార్యియనక్కరలేదు. ఏమనగా ఏకర్మను పాపంభించ
బోవునపుడును “ శుసఃపాపానాయమ్య ” అని ప్రాణమామము
చేయనిది ప్రారంభించుటలేదు కనుక దీనినినేనెట్లు సేవించితినో యా
ప్రకారము కూడ దీనియందు సూత్క్ష్మమగఁ గలదు అట్లుకాదేని

“ యథాసింహాఁ గజోవ్యాప్త్రుఁ భవేద్యశ్విశ్చనేశ్చనేః
తథావనేషితోవాయు రస్యధాహంః సాధకం॥”

అనినట్లు దీనిని చూచి లోకులు ఇయపడి పరిత్యజించి ప్రాణ
నాయమ్య అనియొక్కసారి వమలుగా మహాపట్టుకొని వదిలివేయు
చున్నారు. ప్రాణమామములేనిది యేకర్మయమును చేసినలాభములేదు.

మంచు బ్రహ్మసూత్రములయందు వ్యాసులవారు “ ఏం నే
యోగప్రత్యక్షః ” అనె సూత్రముచే సీమతమునుఖండించి పియ్యట
నారే దాణికి భాష్యము వార్షిసినారు దీంతాత్మర్యమేమో బుద్ధిమం
తులూహించి తెలుసుకొనవలెను.

విషయ సూచిక.

ప్రికూటనులకుసమానముగా తిలథ్యాయములేర్పరుపఁబడినవి
దీంతమూలగ్రంథముకూడ కి అథ్యాయముతే. 1 ప్రథమాథ్యాయ
మందు ఆపరశేవత శంకరునికోరి యామణిద్విప్రార్ఘ్యము చేయం
చుకున్నట్టు సీలకంఠదీక్షతులవారి వ్యాఖ్యానమువల్ల తెలియుచుస్సుది.
ఇందు 18 ప్రాణారములు మహారాజాధిరాజ వై భవముతో బహు
చక్కగా నాయాభాగములు వేచేరుగా రిభజింపబడియుర్చుబడినవి
శరుణాత మహాపద్మాటప్ప వర్ణనము బహు చమత్కారముగా
(Engineering feats) జెస్చబడినది. ఆప్సని చింతామని గృహ
వై భవమంతయు గన్న లక్షగుపతునట్లు చెప్పుబడినది.

2 అథ్యాయమందు పరదేవతాపరమేశ్వరులయొక్క సంవాద
నూపసమాగముండును. ఇందు మన శాశ్వత సాంప్రదాయములన్ని
యి గలవు. మాఖుగా జగద్విమర్యము చేయబడినది. అందు
మంత్రశాశ్వతము యోగశాశ్వతము, కర్మచిపాకము, గర్భప్రమద
పాష్యములునూ పాచాగ్నివిద్య క్రమమున్న బహుళపులముగ
నున్నవి.

3 ఈ అథ్యాయము నిదిభ్యసనాథ్యాయము. దీనియందు
సమస్తశాశ్వతాలున్నా బ్రహ్మతత్త్వముఖు దెలిసికొనుటకెట్టుమసకు
పచరించునో ఆసంగతియును బ్రహ్మశాశ్వతయొక్క పరిశీలనమును కర
తచామలకష్ణులవలె కనుపరుపబడినవి.

ఇదిగాక మన హిందూదేశమునకు గర్జుభూమియనివేరు. ఇట్టి వుణ్యభూమియందు పాశ్చాత్యున్నిద్విప్రబలినకొలది మనస్సిద్వలన్నియు నశించున్నవి. జనులందరు సోమరుతై ఉపాధులులేని కారణము చే గేవలసీష్టింభర్యుతై పండితులు సహితము మనసశీలురుగాక ఉద్దోణి గ ప్రతిబంధితుతై కాలము ఐడిసి వేయుచుండుట కదు శోచనీయము గ నుండుట గాంచి నేసేగ్రంథము ప్రమరింపఁబడుట కంగికరించితిని. ఇదిగాక పాశ్చాత్యున్నిద్విప్రబలినకొలది ఆపిద్యాధికులందరు మనమత సాంప్రదాయము లను తెలిసికొనుటకు మన గ్రంథరాజములన్నియు నంస్కృతభాష్యానే యుండుటచేతను వాని రఘుస్వాములన్నియు నామూల్యాగ్రమాగ్రమా గఁ దెలుసుకొసఁజులక ఊపనినిట్టు చేయకపోత్తోనేని “మూర్ఖాతెవిసతిమ్యతి” అని ఉపనిషత్తులయందుగల బెదిరింపు లను లక్ష్మిపెటుక Dam nonreservoir అని కొట్టిపేసి యిచ్చపచిచు నట్టు ప్రతిమంజుడు నొర్కోక్క మతను ను గల్పించుకొని ఉన్న ధర్మములను విడునాడి చెడిపోవుచుండుట కడుంగడు నావు దుఃఖ హేతువైనది. ఇంతేగాగ ఆదుదానికి పురుషునితో నమూనహక్క లుండవలెనను చిత్రపిచిత్రగా లైన కల్పనలనుచేసి యథేచ్చగా ప్రశం సించుచున్నారు. ఈవిషయము నాయాగ్రంథముందు సిద్ధాంతము చేయబడినది. చూచితీరవలెను. వీనినన్నిటిఁ సూచియే, పూర్వ్యము వలెళ్ళెదరించిన ఎాభములేదనికనిపెట్టి మన మత గ్రంథములందుగఁల గూఢములైన శిష్యము లన్నిటిని యుక్తి యుక్తమాగా విస్తరించితీఁగాని నాదొక శ్రీత్తమతను కాదు. మన మతగ్రంథము లస్థియు అగ్రాధజలముగఁల మహాసముద్రవనవలెనే నా కగుపడుచున్నవి. అంశులకే నాయాపు స్తుకముఖవత్తమానంమామణిష్టోశ్శ్వాస్తుసింధుజై :’ అనివ్రాసితిని. ఇది వ్యర్థపడుముకాదు. నాగ్రంథను లయం దెచ్చటను అట్టిపి గానరావు. అందువలన, నేను మరిత్రశాత్తును యోగశాత్తును, మొదలగువాని ఆవశ్యకతను మరాటలకు సాను మైనంతవరకు వ్రాసితిని. గనుక బుద్ధిమంతులగువారు నాయాగ్రంథ

మునొమూలాగ్రముగఁసూచి దీనితత్వమును గనిపెట్టి వారివారి కులో
చిత ధర్మములను విడనాడక, సన్మారప్రిపరకు లె చెలంగెదరుగాక!
నాయాప్రియత్నము సిర్ఫీష్ట్ముగా కొనసాగుటకు హేతుభూతుడై
చిరకాలమునుండి నన్ను కంటికి రెప్పలె కాపాడుచు, కష్టసుఖము
లన్నిటిలోను సానుభూతుడైయన్న నామేనమామగారైన బ్రి||శ్రీ||
పెండ్యాల వెంకటార్థమయ్యగారిం, మిక్కిలి కృతజ్ఞాడను.

ఇట్లు
గంధకగ్ర

శ్రీలవితాంబికాయైనమః.

ప్రసాదన.

సుధాకూపారాంత శ్రీదశతరు హోమాది విలన
స్నాణిద్విషే చింతామణివిరచితాఁ నందభవనై
విరాజచ్ఛిదూర్మాపం సకఁజగదాధారమమలం
శరీరాభ్యామేకం పరమణివయోక్కొ మి సాతం॥

తా॥ సుధాసముద్రిముయెకఁ. మధ్యసు దేవతావృత్తములతోను,
బంగారు కొండలతోను, నిండియున్న మాటిద్విషమందుఁ, జింతామణ
లతోఁ గట్టఁబడిన ఆనందభవనమున రాజిలుచు సమస్తోకములకు
ఆధారమై, అతిమంగళకరమై చిదూర్పష్ఠమై, రెండు శరీరములతోఁజే
యబడిన పార్వతీ పరమేశ్వరుల యేకా కారమును నేనునమన్మరించు
చున్నాను. అనగా జీవేశ్వరులని తాత్పర్యము. యావిషయము
అమైత మతానుసారముగా గ్రింథాంతమందు సర్వమతసమతముగా
సిద్ధాంతము చేయఁబడినది.

కీంపాభ్యాం పతాఁభ్యాం హృదికవనమాతాంపురమిదం
తదీయవ్యాసంగా త్రప్తకృతికరినం విఘ్నుతిమిరపఁ
మాతామార్పింథిత్యై గతమిహ గురూహోధజలము
గునాసాంకై మూర్ఖు మా దపినుమఫలాలంకృతతరుః॥

తా॥ ఇప్పణికవిత్వమనికి మామిణిమొక్క పార్వతీపరమేశ్వరులనిశి
రెండాంతలతో వారివిష ముమై నేను చేసిన సేవాబలముచే, నైనరీక
మైన, విఘ్నాంధకారమును, పగులగౌట్టుకొని, బయలువెడలినది.

మరియును గురూపదేశములనెడి నరపాతముచే క్రీమశః పెరుగు మస్సుది. ఈప్రవేషి పుష్టములతోను ఫూములభోను అలంకరించబడిన మహానృత్యమై శోభిల్లుగాక.

యధినచాకాశముచాగతాఘానా
స్త్రధైనజల్పంతిసొ వాయుతాడితాః
త్రధైవవాచాపతయా పదామ్యవాం
కథామృతం వ్యాసమహార్థకల్పితం॥

తా॥ ఆకాశమంచుఁఁఁిన మేఘములు గాలిఁఁఁగొట్టబడి యొట్టు నిర్వేతుకముగా గరించుచున్న ఎం అఱులనే సేనును, వ్యాసమహార్థం జెప్పుబడిన యాసత్కథను చూచి వృధాప్రిలాపమును గావించు చున్నాను.

అచేతన శాచ శిఖివస్య తాండవై
సనాదసూత్రాణి కరాహతః పురా
అరణ్యవాసీ చనిరక్తరోపివా
సకాల్చిదాసో భవసుత్త మః కవిః॥

తా॥ పూర్వము శిన్ననియొక్క తాండవకాలమం దచేతనముకూడ పరమోత్తమమైన వ్యాకరణ సూత్రములను బలికెను. మొదట అరణ్యవాసిగానుండి అష్టరాభ్యాసమైన సెఱుగని కాళిదాసు మహాకవియని పేరుపొందెను.

నిరంతరం నిత్యమనస్య గ్రిష్మరం
తంయో స్తర్యాం కృతవానతంద్రితః
కృపాచజాతా మయిపామర్యధనా
సకింభవేయం కషిర వ్యనావిలః॥

తా॥ విరామములేకుండ చిరకాలమునుండి నిత్యమును సోమది
తనములేక వారి పూజను నేనుజేసితిని. ఇప్పుడు వారిదయ పామరుడ
నైనప్పటికి నాయందమితముగా గలిగినది. అందుచే నేనుగూడ
స్వచ్ఛమైనకవి నెందుకుగాకూడదు! అట్లు కాదేని నేనేమి! కవిత్వము
చెప్పాచేమి?

తయాః ప్రభావా త్రష్ణతాభవంతైత్తై
నిరామయూ సాపరజంగమాశ్నాతే
ఇతోఽధికాభక్తి రసస్యచించనా
భవేతయార్జన్మ శత్రేషు వామము॥

ఆపార్వతీపరమేశ్వరులయొక్క ప్రభావముచేత లోకములోని
అచేతనములును చేతనములును, నిర్వాధకమైనవియును, ప్రతిష్టకలని
యును అగుచున్నపే. అందువలన, నాకు ఎన్ని జన్మములు కలిగి
నప్పటికిని వాని అన్ని టిలోను వీరియందు యాంతకంచెను అధికమైన
భక్తి కలుగుగాత మని ప్రార్థించుచున్నాను.

గోదావరీజలపవిత్రిత భూనివాసం
శాంతాలయం గ్రహగ్రసై కనిబద్ధలక్ష్యం
శ్రీవేంకయార్య మపితాత మఖండదీత్యం
కామేశ్వరీం చజననీం ప్రణతో స్త్రీ నిత్యం॥

తా॥ గోదవరిజిల్లా కాపురస్తులు బహు శాంతస్వరూపులు సదా
గ్రహసంచార మంచుంచబడిన దృష్టికలసారు (అనగా వీరికి జ్యోతి
శాస్త్రమందుబూర్జప్రజకలదు) అట్టి శ్రీమాతండ్రిగారైన వెం
కయ్యగారిని, తల్లిగారైన కామేశ్వరమ్మగారిని నిత్యము నమస్కరిం
చుచున్నాను.

తాదృక్రవ్శన్ జన్మజనకస్మిసూత
స్నంసేవ్య సాధుజనసంఘ మసానిధన్యః
స్వీత్యాం సుజాతఫుసశ్లక్తి గతోదబిందుః
కించొక్తి కం నపొభవెదశి కుంతితాంగం॥

తా॥ అట్టి తలివండ్లులకు జనించిన నేను సజనసేసచేసి నమ్యడ
నైతిని. స్వీషితాన ముత్యపుచిప్పలోపడి పుకరకలిగిన కలుగుగాక!
ముత్యముకాకమానునే!

అదాసర్విరసాన్వితం యదకరో త్యావ్యం పురాతోముని
ర్యాన్నాసం పరనా త్పునాతి పతితా | న్నామో దదాతీప్రితం
యద్వ్యసిట్టకథామృతం స్ఫుటమగా ద్ర్ష్టి హ్యాతి సర్వంజగ
త్తేవాల్మీక్రిక్రు తే చతోమాపర్క శ్రీరామచంద్రీం స్తువే॥

తా॥ ఆదియందు, అనగా ఛందోబద్మేన కావ్యము లేకినాడు
ననరసభరితమైన మహాకావ్యమునే మహామహాదు రచించేనో, దేని
యొక్క పారాయణ పాతకలను పాపనులనుగా, జేయుచున్నదో,
యేసిష్టకథామృతము సర్వము బ్రహ్మమని అతిస్ఫుటముఽంజైపైనో,
అట్టి వాల్మీక్రి మహారిచే రచింపబడిన రెండుగ్రంథములను ఆవాల్మీక్రి
నసిష్టులనుభయులను శ్రీరామచంద్రీని స్తోత్రీము చేయుచున్నాను.

భోభోః! పండితపుంగవాః! సవినయూ విజ్ఞాపనా శ్రూయతాం
ధ్యానేధావతిమెమనః ప్రతిదిశం త్వయ్క్తావ్ భవాన్యఃపదం
తస్మాదస్య జయాయ కల్పితమిదం తన్నిగ్రహప్రాప్రిప్రాప్తం
వైదువ్యం మమనాస్తి పద్యపుచనే మత్సాపూసంక్షమ్యతాం॥

తా॥ పండితులవ్వాక విజ్ఞాపన. ఏమన ! నామనస్సు నెంతకాలము
నుండి ప్రత్యాహారముచేసి దేవీపదధాయానమందుంచుటుఁ బ్రియ

త్రైంచినను దానిదుర్గమునుమాని సిరముగ నుండుటలేదు. అందు లక్షీగ్రీంధరచన యను కశ్యములను తీగిలించిప్పుటస్త బ్రయత్తొంచిన పనిగాని, నాపాండిత్యప్రీకగ ను పెల్లడిచేయుటకుగాదు. గనుక యా సాహసకృత్యమునవు నన్ను త్వేమించెదరుగాక.

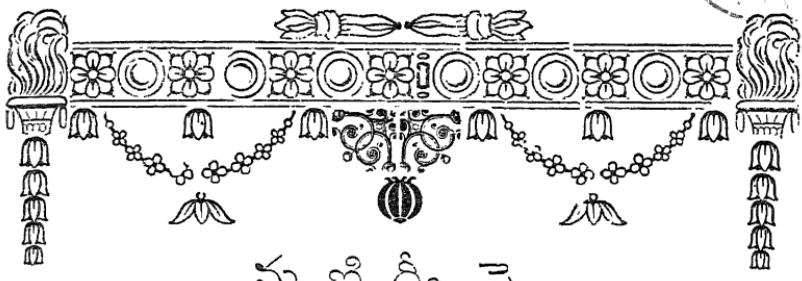
భోభో! పండితపుంగనా! నవినయూ శిజ్ఞాపనాశ్రాయతొం గ్రీంధస్వాన్యహిపాతకాచ్ఛహృదయే తెస్తోట్టోనారంజ్ఞకే కృత్సునుంట్యోపమిదం సకాన ననదిపార్చికార్చై తోదధి సూర్యచుత్రిక మాలిఖామి పఠనా దేహప్రతిజ్ఞామమ॥

పండితులకింకొక మనని.ఏమన! నాయాగ్రీంధమును బటించు వారిన్యచ్ఛుమైనహృదయ ఘలకమందు రంగులు, కుంచలు మొనలైనవి లేపండగనే యామణిట్యోపముసంతను అరణ్యములు, నదులు, ప్రాకార ములు, సుధానముదైముతోను శాశ్వతమైన దొక చిత్తరువును వార్చిసెదనని ప్రతిజ్ఞాచేయుచున్నాను.

భోభో! పండితపుంగవాః! నవినయూ శిజ్ఞాపనా శ్రీశ్రాయతొం జన్మానేక సహస్రసంస్కృతిరసావైశై కలుబేంద్రియేః పాషాణై రథిభూతచండకిరణాచైతన్యచింతామహిష్మా ద్వీపస్వయ స్వరణాలభేత సుకృతీ త్యోషా ప్రతిజ్ఞామమ॥

సండితుల కింకొక విజ్ఞాపన యేమన! వేలకొలది జన్మముల నుండి సంసారసౌఖ్య వాసనలకు జిక్కి విడువలేక యానంచించు స్వభావముగల ఇందియములనెడి పాషాణములచే గప్పబడినను నామణిట్యోపముయొక్క స్వరణమాత్రముననే స్వయంప్రికాశమాన మైన ఆత్మచింతామణిని వారు శీఘ్రముగఁ బొందగలరని ప్రతిజ్ఞాచేయుచున్నాను.

మ ణి ధీ వే.

శ్రీనమాధ్వయః

అధికాప్రాణంభః.

శ్రీమాత్ ప్రేమచూపా సకలమునిగట్టె ప్రస్తుతారే సిద్ధాధీణః
ప్రప్రాయై కోకపాలై రహమహామికమూ నాంగన్నానదత్తేః
సానాదం సేవ్యమానా కసకమణిమయై రూపమణ్ణేర్యోతితాంగి
వేషమాధ్వా మంజులెషా వికసితవదనా చంద్రమాశీంబభాషే॥

దనుమయస్విరూపురాలగు ఆజగజనని దొకానాకకాలమం
దు, బంగారు సేవాకాంతికలడై చక్కని దుస్తులనుచేంచి, సవరత్న
సగిత్త మేన యూధరణములచే బ్రథాశింపబడుచున్న దేవాకాంతికలడై
తమస్త్రుజనమతోఁగూడుకొనియున్న విద్యాధరులు మొదలగుహారి
తోడను బుపోడి దేనతలతోడను, సేవించబడుచున్నడై మంద
ఖాన వికసితవదనారవింద్యై చంద్రమాశీతో నిల్లనియె.

కాంతారోద్యానబాగై ర్యాశిఫలభరైః పుష్పవద్మి ర్యాశాలైః
కాసారై ర్యిమ్ముగాభి ర్యునవిధిసహితైః పర్వైతై ర్యుతాగైః
ప్రాసాదై శిఖిత్రచిత్రైప్రీజనరసివహోర్యాహానేరంతుయూధై
రీణార్థం వాసయాగ్యాంవిరచయవస్తింసర్విసంపత్నమృద్ధాం॥

సమన్తఃఫలములు, పుష్టములు, కలిగి విశాలములైన అరణ్యములు, తోటలు, సరస్వతిలు, సదులు, నవనిధులతోకూడి యెత్తే పర్వతములు, చిత్ర విచిత్రములగు మేడలు, చిత్ర చిత్రములగు వాహనములు, చిత్ర చిత్రములగు జంతుసమాహములు, వేయేల సర్వసంపత్తు మృదికలిగిన నాకు వాసయోగ్యమైన యొక స్థానమును వినోదారము కట్టించవలయనని పరమహివునికోరైను.

భూతేశ శ్శూలపాణి ర్యాధిహరిదివిజై శ్శీలిపిభి శ్శిత్రోకారై క్రీపశ్శై నుగసింధౌ మణిగణబహుభై గోపురారామసాలై వె కుంతాత్మస్వర్యలోకాత్ములలితసగరం స్వస్వర్యలోకా త్రమాస్థాత్మికారగా లోకమాత్రు స్వరభసముచితం నిర్మమై దీప్యమానం॥

తా॥ అంతట పరమహివుడు శూలమునుఫరించి బ్రిహ్మోది దేవతల చేతను విగ్రహములు చెక్కునేర్చిన సనిసాండ్రిచేతను చిత్రోకారుల (Artists) చేతను యా సుధాసముద్రమందలి మహిద్విసవందు గోపురములు, తోటలు, ప్రాకారములు కలిగి వె కుంతముకంటైను సత్యలోకముకంటైను, తనకే లాసముకంటైను మనోహరమ, నసత్తిని లోకమాత్రయగు పరదేవతయొక్క వినోదారము శీఘ్రమ్రము గట్టించేను.

ఆస్తే తత్పరిత స్వధాంఘరమరై రాసెన్యమాసో స్వహం సిమ్మాజ డ్డయమానపత్రినివహ వ్యక్తిర దిగ్ంబరుణి। యూతార్యూత సువ్రాపోతజవనాఒ లోలోర్ష్మ మాలాకుల నీ రెస్నై స్సువిశాలరత్నపులినె మోదంతనోత్య శుగః॥

ఆమహిద్విపమును జట్టుకొని దేవతలచే సేవింపబడుచు టీన్ని ధ్వనిచేయసండా విలాసముగా నెగురుచున్న (స్థికారు) పసంఘముకలిగిన ఆకాశముతోగూడినటి దీపమునకు జనులను

దాటించుచున్న బంగారుపడవల వేగముచే బయలుదేరుచున్న తరం
గమాలికలు కలిగినట్టి నుఖాసముద్రము కలదు. దాని ఒడ్డున
రత్నముతోఁగూడి పిశాలసై కతమందు గాలి నుఖమును గలుగుజేయు
చున్నది.

మద్రాష్టో నరణ్యో సి మానసభవాట మోధాతునా నిర్మితో
రక్తారం నిసనంతి యుద్ధసిపుణ్ణ ద్వ్యారెషు నక్తం దివం
లోకానా మవనెచ శిక్షణావిధో దక్కొశ్చ భూమిాశ్వీరా
శ్శ్వంతానెవ సకాతుకా~~శ్శ్వ~~బుధవరాం సైప్రేమయంత్యం తరం॥

ఇంది యానుముతోఁజేయబడిన మొహటిపార్టికారము దీనియంసు
యుదమాదు నిపుణాతకలిగి లోకములను రక్తించుటఁను శిక్షించుటఁ
కూను గూడ సమర్పిలేన రారాజు లాయూద్వీరములయంకు దీనిరక్షణ
కొరకు రాత్రి బగట్టు కామకొనియున్నారు హీరు శాంతులై నటి మహా
నుఖాపులై న పెద్దలనె లోపలికి పంపించుచున్నారు.

అన్యః కాంస్యమయోసి భూరువాలతాన్విగడె రవంధైన్యసుదా
సుంజన్యుత్తమధుప్రతై ర్ఘోవరై ర్ఘోద్భువై స్నివితః॥
రత్నమ్యిరవినిర్మితామిథర పార్పిసాదబద్ధుజ
వ్యాప్తః కామిజెనాశ్రియోసి విసదత్త్రోతస్వినీశితలః॥

ఇది కంచుతో జేయబడిన రెండవప్రాకారము. ఇందు దట్ల
ముగాఁ బెరిగిగొండువికానిపుత్తములతోఁనులతలతోఁనురొదచేయుచున్న
తుమ్మెదలతోఁను మృగములతోఁను బతులతోఁను గూడియున్నది.

మరియు రత్నములతోఁను బంగారుతోఁనుగటబడిన 8 బురు
జీలయందు నెగురుచున్న జెండాలతోఁనిండి గల గో ధ్వనిచేయుచున్న
నదీశీతలోదకముచే జలనై కాముకులకు వాసమోగ్యమేయున్నది.

ఉద్యద్యానుసహాకాంతిసదృశ స్తామార్పికుల శోభతే
 3 భార్యాభ్యాం తమలంకర్తోతిశతథా భుత్తేయ ర్వసంతస్ఫమం
 వాటీకల్పలతా కులా పరభుత్తేః పారాపత్తే రాష్ట్రితా
 గాయంత్యత్రీ సురాంగనా శ్వలత్తిశ్చాం తుర్యస్ఫైనై స్ఫం
 ధ్యయోః॥

ఉనయించుచున్న నేయసూర్యులకాంతితో సదృశమగు కాం
 తిగల రాగిప్రాకారము మఱియొకటిక్కారు. దానిని వసంతుడు మధుశ్రీ
 మాఘవశ్శీ యసెను నిద్దరు భార్యలతోడను లనపరివారముతోడ
 సనేక విధములుగా సలంకరించుచున్నాడు. ఇచ్చట, కల్పలతలతో
 నిండిన తోటయొకటి కలదు. దీనియందు రెండువేళల శోభిత్రీమహా
 హరమగా, ‘ధంకానేంబతులను’ దేవతాశ్రీలు లాయించుచు
 న్నారు. 6 బుతుపులకు 12 మాసములు భార్యలుగా మూలమం
 దుజెప్పబడియున్నది.

సాతె సీసవినిర్మితే ఒస్త్యపిశచి స్ఫంతానవాటీవిభు
 4 ర్ధారాయంత్రీ క్షతోరనాశసలిత్తె స్ఫంతర్వయన్మారుహన్||
 తెపాం కెచి దనూనకోరకసుమ్మో కెచిత్యులై రుంఖితాః
 క్రీడంత్యశుమ్మగాంగనా స్ఫురిషుకా ఛాయాశ్రీతాపౌరుధాం॥

ఈపార్మికారముసీసముతో నిర్గుంపబడినది. గోప్యర్థవిందు
 గల సంతానవాటికను నీటి పంపులతో చెట్లను దడుపుచున్నది. ఆ
 చెట్లు విశేషముగా, ముగ్గలతో, పుష్పములతో, ఫలములతో
 నిండియున్నవి. ఆడుమృగములు, తుప్పలమొదట సీడయందు చేరి
 తమపిల్లలతోగూడ నాచుచున్న Lead is not a good conductor.

క్షోభున్మధ్యశునూటపీముపగతాః ప్రావీష్టునారీతికె
సాతె విద్యుదపాస్తగాఫ్లతిమిరా గర్జంతివిద్యుత్సమం।
అసారేణవనం నిరంతరదళా సించంతి తచ్చాందనం
సద్యస్తాః ప్రిపహంత్యఖండితరయా నార్యోయథా ఖండితాః॥

పర్వతపంక్తులమధ్యనున్న నీయిత్తడిపోకారమందు నర్మాకాలమేఘు
ములు తమ మెరుపులచేత చీకటులఁదొలఁగించుచు మెఱయునప్పు
డెల్ గర్జనచేయుచున్నవి. అచ్చటి చందనవనమును తసుపుచు నాకు
రాలకుండఁ గాపాడుచున్నవి. నదుఁఁను ఖండితానాయికలవతె నఖండ
వేగముకలవై ప్రిపహించుచున్నవి. కొండలమధ్యఁబెడిగిసంత దట్ట
ముగ నితరచోట్ల నడవిపెరుగబొలదు అటిదటమెన అడవి యున్నచోట్లగాని,
మేఘుములుచేరవు. చందనవనము, వశేషమవగపాతముగలచో
ట్లగాని యితరచోట్లఁబెరుగ జాలదు. ఖండితానాయికా లక్షణములు
యిక్కడి నదులకు సరిగాఁబటియున్నవి. కొవున ప్రాయనక్కరలేదు.

సమ్మాపుషుభరోఽభూజాపితతి రాయంతివోసన్నానిలాః
కీడాయోగ్యసరితటాని సికతాకీర్ణాని దృశ్యంతివై।
నిత్యంయచ్ఛతి పుష్పదామపిటకా స్మృందారవాటీభవా
హేమామ్యత్తమపంచలోహమటిత ప్రాకారమధ్యశరత్తి॥

ఇది ఒంగారుమొద్దలైన పంచలోహములతోను గట్టించినప్రా
కారము. ఇంను శరదృతుపునాయకుడై నిత్యమునూ పుష్పులదండలను
దఱారుచేసి పరదేవతాఁ లంకారారము గంపలతో నంపుచుండు
ను. చెట్లన్నియు బుష్టములతో పంగియున్నవి. వాయువుచలగాపీచు
చున్నది. నదీతీరము లిసుకకలిగి విహంరాస్తామెయున్నవి.

१ సౌధి కౌశ్యమయే తథించునికరజోయైత్తాన్నిపముద్భాసితే
శాల శైవ్యతమనోజ్ఞపుష్పనివహం మోదెన సంపాదితాః।

నీరంధోస్తు తపారిజాతగమన హౌమంతసాధాంతకె
తపత్తివాదన లాలనా శ్చలలితాం గాయంతి దివ్యంగనాః॥

నెండితోజేయబడిన యాప్రాకారము, శరత్కాల చంద్రు
లవంటి కాంతికలిగియున్నది. ఇండ్రునియం దెల్లనిపుష్టములచే నలం
కరించుబడినవై, పరిమళింపేజేయబడుచున్నవి. దట్టమేన పారిజా
తారణ్యమందున్న, హౌమంతమున కనుకూలించు మేడయందు,
దేవతాశ్రీలు, వీణలతో లలితాంబికను గానముచేయుచున్నారు.
దీనినిబట్టి యేయేరంగు గల లోహములతో నేయేప్రాకారములు కట
బడినవో అయిరంగుల పుష్టము లందుగలవు. (This is up to
date system of decoration.)

నిత్యభాగ్యసవళీకర్తుతే సీరత్తరై రాలంధరాద్యసిర్థిః
శివరాగ్య దిభిరుద తేంద్రియమనః వేర్తాసనాభధమితాం
కూటసాం తుశయోగినీ మవిరతంధ్యాయంశబద్ధస్ఫుహ
స్నిధ్యాః పుష్టారచుంబిహౌమిశిర ప్రాకారకుంజసితాః॥

ఇదిశిశిరని బంగారప్రాకారము. ఇందునిత్యభాగ్యసముచే
స్వాధీనమై సీరమేన, జాలంఫర బంధ, ఉడ్యోగాభంధ, మూర్ఖ
బంధములతోను, భేషరీమొదలగు, దశవిధమ్రుద్రలతోను శాంతింప
యబడిన మనః వేర్తములనడి సింహసనాసీనురాలై వాగలివ
నిర్వికారమై, మూలాధారముమొదలూజ్ఞ చక్రమువరమను, బ్రిసరిం
చుచున్న యావర నేవతను నిత్యమారాధీయచున్న సిములుకలతు.
ఇంతవరకులోహాప్రకార నులు. ఇందు దహాతింపబడిన యోగశా
త్రుసాంప్రదాయములు తివలధ్యాయమందు విన్నరిగిపుబడినవి.

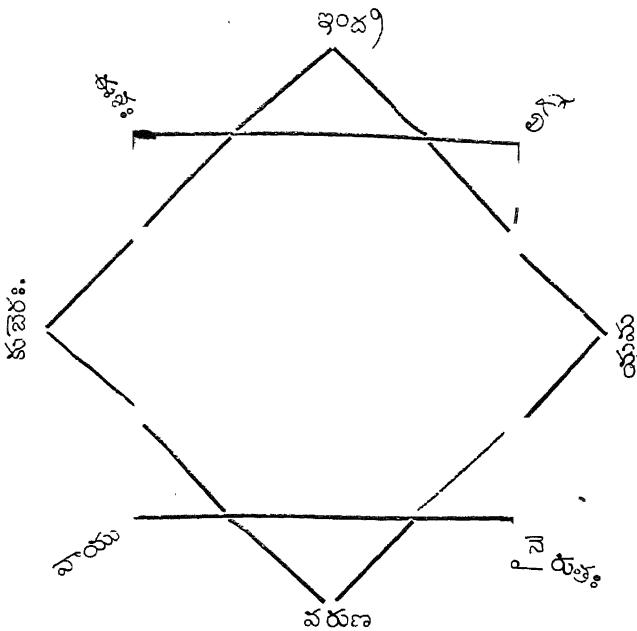
ప్రాసాదా శ్యభపుష్టరాగరచితాః ప్రాకారమధ్యంగతాః
తెష్మీంద్రాగ్నియమా స్తుధైవనిర్మతి స్వస్వంగనాస్తాయథాః॥

మాసీద్విష ప్రథమాధ్యాయః.

7

సంత్యన్యే వరుణాభనితా చథసదో రుద్రి స్నేహిం గతః
ప్రాగాచ్యుష దీప్యరాజు దనుజ తా)నం వినారఖ్మి తాః॥ 12

పుష్పరాగ మాణిక్యములచే గట్టబడిన ఈ ప్రాకారమందు,
రాక్షసబాధలేక అప్పదిక్కాలకులు, తమతమస్తులతోడను, ఆయుధ
ములతోడను, ఈకోందిరీతిని సుఖముగానున్నారు.

సంఖ్యాతీత గజోష్టిసింహా తురగం సంతర్పుతం జగి భిః
సంగ్రామోచిత యగాన శత్రువిసింహాం శైవ్యతాతపత్రిస్న్యజం।
సేనానాయక మంత్రిపుంగవగణం సైన్యంతు యుద్ధిత్సుకం
ప్రాసాద ఘనపద్మరాగరచితె సజంఘవంత్య న్వహం॥ 13.

వద్గురాగ మాణిక్యములతో, జేయబడిన దీపాకారము. ఇచ్చట లెక్కలేని, యేనుగులు, లౌటిపిటలు, సింహములు, లెస్సగాబలిసేనై యున్నవి. అవియుగరిషీయందు, యుద్ధమందు నుత్స్వాహముకల, యుద్ధభట్టాయిను, సేనాధిపతులును, మంత్రీలును, దేరాలు అత్తములును, ఖడ్జములును. శ్రైతాత్పచత్రీములును, జిడ్డాలును, గలవు. ఇదిసేనలు వానిసామగ్రియు నుండుస్తలము.

రథ్యాచిత్రితపంకజై సతతస్సుఫ్సుకృతా ఒఽకప్పాః
పంచాస్యబ్రహ్మ మరాళసుంపర ద్యాలంకార శృంగాటుకై ॥
ప్రాతేయాంబు జలాశయై రజిచ్ఛరై గోమేధికై కుట్టిమై
సంపుర్ణారు కదంబ చంపకసుమైః కీర్తిధావనం నాజశ్శో ॥ 14

ఈది గోమేధిక మాణిక్యములతో నిర్మించబడిన పరదేవతాకీర్తిధావనము. ఇదిచాటలయందుగల పడ్చుములతోను (వీటియందనేక రంగులుగల రాళ్తతో బద్యాకారములుగాఁ జితీంచబడినవి) అక్కడక్కడ గుంపులుగాఁగూర్చుఁబడిన చెటులతోను (Crotons) చతుర్మాదములయందుంచబడిన సింహాను, మనుగు, హాసమొదలగు రాత్రిభోమ్మలతోను, శితలోదకములుగల సరస్సులతోను, వాటియందుగల మత్స్యములతోను, గోమేధికపు రాళ్తస్తకటుబడిన కట్టడములతోను, లెస్సగావికసించిన కదంబ, చపంకపుమ్మనూలతోను రాజిల్లాచున్నది.

ధీఖ్కార్యోంతి లతాప్రసాద సిహితా సైమండపా వేదికా
శ్శైండాంతోరపిదీధీతిం శతముత్తై హీరాశ్శ్రథి. త్రిర్మితాః।
గీర్వ్యాప్రమదాః కళాసుకుశలా సతద్గుపంచరామగా
దేవ్యారాణయుక్త నసునికరా న్సంపాదయంత్య దాత్తః ॥ 15

ఈ నజ్ఞములతో గటబడిన ప్రకారమందలి మండపములను అరుగులును (Seats) లతలతోను, పుష్మములతోడనుఁఁప్పబడినవై సప్తటికి నూర్యకాంతిని ధిక్కరించుచున్నవి. యక్కడనున్న, 64 విద్యులయందు పూర్వాలైనదేవతాత్మిలు వారివారి గృహములయందు పరదేవతా పూజారమైనవనుపులను సంగ్రహము చేయుచున్నారు. ఇదివారిదాసీజనముండు సులము.

ఎ దూరోధనలమందుగాను నిపింతాన్ని మాంగభూసాంచితా
న్నామ్యాభవర్తమనోహరా, శృంతురగా స్వుక్కద్విపెందాన్నధై ||

13 ఆశుంధాంతవి లిప్తధాతుపటలై క్రైవెయకై ర్వామభీ

స్వాజ్జకృత్య విమానయానశకటాం సిమంతిషేసాదినః॥

నే దూర్యపు పలకరాళ్లతోగటబడిన, గుఱ్ఱములసాలలో నుంచేబడి మంచినుట్టకలిగి, బంగారపుసామానులచే (జీనులు)నలం కరించేబడిన గుఱ్ఱములను, మణియునేనుఁగులపై వేసెడి ముఖములు ఫచ్చడములతోను తుండముల చినరథాగములపరకు వేయేబడిన రగులతోను గంఠమందుంచేబడిన పూసలదండలతోను అలంకరించబడిన ఏరావతమును ఆకాశమందు వెన్నస్టి విమానములను, మనఃఘ్యలచే మోయుఁడినటి సనారీలు, టంసూనులను. జంతువులచే లాగఁబడునటి బండ్లను, యూ యానోఖరులు సామగ్రినంతటిని సిద్ధపఱచి యూపరదేవత యూజకై నిరీక్షించుచుందురు.

యత్రామగ్రహంతరప్రథమాత్యోపత్తి శ్చిత్తితా
సంనీతోత్తులరన్నిథం పరిజనాకాంతం నమామ్యన్నతం |
మొధాద్యా నివసంతి పోడశమహాపూపా శ్చివాయూః కళా
పాపేభ్యా విశరంతితిక్తి ముచితాం తాభ్య శృష్టయ్యన్నమః॥ 17

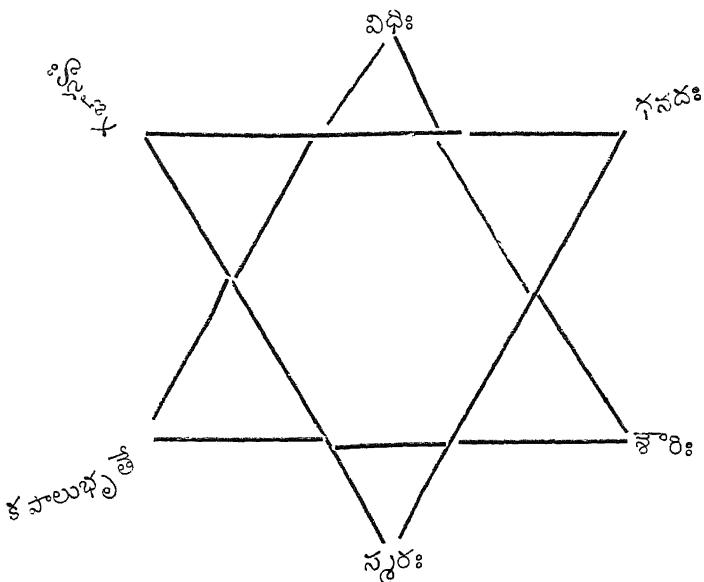
ఇక్కడిలోటలు, గృహములు, ఇంద్రీ నీల మాచిక్కయములు తో నిన్నించుబడినపి నల్ల కలువరంగుగల ఈప్రాకారమునకు సమస్కించు చున్నాను. ఇక్కడ 1 కరాళీ 2 లొకరాళీ, 3 ఉమా, 4 సరస్వతి, 5 శీరీ, 6 మర్మా, 7 ఉషా, 8 లక్ష్మీ, 9 శృంతి, 10 స్తుతి, 11 ధృతి, 12 శృందా, 13 మేఘా, 14 మతి, 15 కాంతి, 16 ఆశ్చ్యఅనె పరశేషతయుక్క 16గురు శక్తులు, ప్రాణులకందరకు వారి వారి కుచితశక్తుల సిచ్చు చున్నారు. గసుక నారికి మాటి మాటికి నానమస్కారశతము లభ్యించుచున్నాను.

హాగ్నైద్వార గవాక్ష మండప ముఖ ప్రాయిలంబి ముక్కావలీ
మధ్యానచ సువగ రత్న శకలజ్యోతిచ్ఛుటా భాసురె
16 అనీ రాథరుణ కంబళాసనయు తె సామాజ్య యుక్తాః ప్రియూ
మంత్రిషోభ వసంతిమాక్తి కమయె గాజ్యంగ చింతాపరాః॥ 18

ఇదిమాత్ర కప్రాకారము. ఇందలి ద్వారముల యందను, గిటికీలయందును, మండప ముఖములయందును, వేలుచున్న బంగారుపూరులు, నవరత్నపు పూరుషలచే గూర్చుబడిన పరజాలున్నా. (Door curtains) పరచబడిన రక కంబట్లగల మేడలయందు, రాజ్యంగాలోచన చేయుచు 8 మంత్రిషేలు మహారాజుపై భవముతో వాససూ చేయుచున్నారు. (all offices are located here)

దుర్గై మారకతే భవంతి విపులందామాత్రీత్రాంషుల్పువుః
గాయత్రో రథరసి పూర్విసదనె రత్నాస్త్రములు స్ఫురఃపశిచుమో।
ఆగ్నియాది చతుర్థశే మథనదో లక్ష్మీఒ ధక్షోరః పున
సామిత్రో చకపాలభృ దిరిజయా తుష్ట్యాగజాస్యఃక్రమాత్తో॥ 19

మరకతప్రాకారిము, మట్టాంశుముగా నున్నది. దీనియందీ కీంద్రి కనుసరచిన రీతి నాయాదేవతలు వారి వారి భార్యలతో నున్నారు.

సన్యాక్యై పృథివీ విభూతి సరితాం తోయం చనిష్టల్మయం
చండాంశో నఫొచండతా చపవనో నీత్యాతు పుష్మాసనం
మందంవాతి సమస్తాంశేటభువన గ్రాహకమం నిర్గులం
వ్యోమాప్యత్రవసేసి భూతనివహ స్తసిత్రస్వీ వాశశుభా॥ 20

ఈప్రాహ్లిక ప్రాకారమందావరదేవతను స్వీధిన్నమై పంచభూతములు నీక్రిందిరితి నున్నవి.

పృథివి, సయ్యసమ్మాది కలిగియున్నది.

సదులలోని నీరుత్తు స్వీచ్ఛమైయున్నది.

సూర్యకాంశి దుర్ఘారముగా లేదు.

వాయుష్టు పుష్మాసమమును వహించి మెల్లగ్రీచుచున్నది.

సమస్తగ్రాహగణమును భూమినికూడ దరించుచున్న మహాకాశము స్వీచ్ఛమై విలసిల్లచున్నది.

ముక్తాపిద్మిమ చంద్రకాంతమణిభిః కుడ్యైషు శృంగేషుయూ
 సలర్య స్నుమకోరకాణి విహగాః కంతిరవా ఖ్యతితీతాః
 ४ తేషాంకాంతిభి రింద్రీచాపసదృష్టి ర్వ్యైష్టం నభతోస్మాభితే
 తంవిద్యానిలయం భజేసుకృతినాం స్థానం జగస్మండనం॥ 21

జగత్తున కలంకారభూత్తమై పుణ్యపురుషుల స్థానమై యలరు
 నిది విద్యాలయము. (Library.) దీనిగోడలయందును ఖురుజల
 యందును ముత్యములతోడను, వృహాశముల తోడను, చంద్రికాం
 తమములతోడను, లతలు, పుష్పములు, మొగ్గలు, పత్సలు, సింహ
 మూలు, మొడతైన చిత్తిపుంచెయిక్కు కాంతులచే దిక్కులన్నియు,
 నింద్రిఖునుస్మాలచే వ్యాపింపబడిన్ను కాన్నించుచున్నవి. నీనినేను
 సదానేషించు చున్నాను.

మహాపద్మాటవీవరనం.

శైలాగ్ంచ్యుత సానుపాతత్త్విథిల సార్వివై రథుండోదృకై
 రంభీరోసి జలాశయోతిమధురై రాపూర్యమాణికో నిశం
 నీరంయాతి సఫేనకం కలకలం పూర్ణాంఘికం నిర్గమా
 దిప్పాయ్యాభాతి తదంబుసంభవమవో పద్మాటవీ విశ్వితా॥ 22

శుజలాశయము, కొండలశిథిరమునుండి, కీందిచరియలపై
 తెంపులేకుండగఁ బహుమన్న మధురోదకములచే నిత్యము నిండింపు
 బహుమన్నది. అధికమైనిరు పొర్లు కళింగలద్వీరా కల కల ధ్వని
 చేయచు భోపుమన్నది. ఇందున్నదియే సువృసిద్ధ మహాపద్మాటవి.

పంత్యుస్మిన్సుభ సంగమాః కటురనం త్యక్త్యిల బ్జపత్తీమ్యహశౌ
హీర్ప హీర్ప హీర్ప మయంత్తి మధుపాః పంకెరువో
స్వోదినః।

ముక్తాభూర్ణిఽ మహార్షుశం సప్తధుక్తా బుగ్నీ మరాళా న్తు
స్నాత్మైచాచుశుచైన పత్రైనినహం సగ్భోభయంత్యతపే॥ 23

ఒహశో! యాసరస్నున, పంచుం విశేషధ్వనిచేయక తామర
పల్పిముఃయందు నిలబడియున్నవి. తుమ్ముదలు, పంకజముల నా
స్వోదించుచు హీర్పికారఫ్యని చేయుచున్నవి. (దీని తాత్పర్యము
మంగ్ర శాత్రువేత్తలకే తెలియతగినద.) హంసలు తమపిలలతో
ముత్యముల గుంజనుతిని, సరస్న నందితలాడి యొడ్డున సెండలో
టెక్కలను ముక్కులతో సపరించుకొనుచున్నవి.

తత్త్వాభింబజలె సురాసురగణా త్త్విపుత్తలీనిర్వమై
గాసాధాగ్రీకేగ వారిశిసరై రావ్యలోలశుష్పుచ్ఛుచ్ఛైః।
ముక్తారత్నము శిశయవ్రీతతిథిః ప్రాసాదమత్యధ్వతం
చక్షోశ్శైత్రీసమాకులం మృగమదామోదై శ్చవిభ్రాజతం॥. 24

ఇదై చింతామణిగృహము, ఇది యా యగాధజలము గల
సరస్నసందుగ్గట్టుబడినది. ఆడబొమ్ములనలన సెగురఁ గొట్టబడుచు
స్నీ, సీటితుంపరలతోడను గదలుచున్న శుష్పుమాలికల చేతను సు
త్యముంతోడను రత్నముణ్ణోడను, చిత్రీంపఁబడిన, అతలతోడను
బ్యాములతోడను నందందమర్చబడిన ఖామ్ములతోడను, పునుగుజ
ఎన్నోది మొదలైన పరిమళద్రీస్వయముల తోడను, సురాసురగ్భాముల
త్యక్షతముగా నీ సాధము నామూలగ్రముగ సలంకరించిరి.

చత్వార శ్శుభమండపా విరచితా శ్శుంతామణి పుసరై
స్తత్తీప్రార్గతా కృపారసమయా రోకానవత్యస్వయం।

మార్గాస్నంతి చదుర్దశైఘు సలిలం తర్తుం చతుస్సంక్రిమా *
ద్వ్యాధ్యమేవవిశంతి తత్త్వశిబుధా ద్వ్యాధ్యాం బహిర్యాంతిచ ॥25

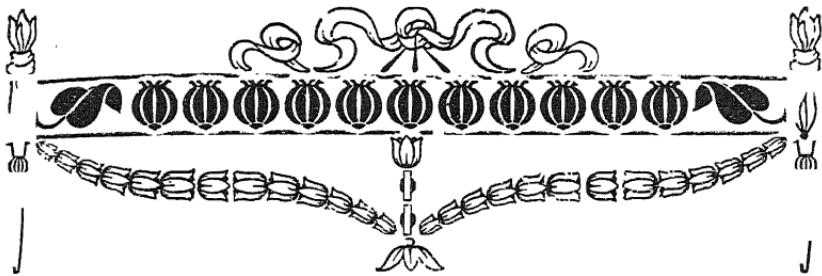
చింతామణులచే గట్టుఁబడిన యాసాధమందు నొలుమండప
ములుకలవు. వీటియందు సింహసనాసీనురాలై యూజగజనని దయాతో
లోకములును సంరక్షించు నాలోచనచేయుచుండును. దీనిచుటునుగల
సిటిని దాటుటకు నాల్గు వంతెనలుకలవు. వీనిలో రెండు దేవతలు
లోనికిణోపుటకును, రెండుబయటకు నెడలుటకును నిర్ధయాంపబుజీనవి.
1 శ్రీంగారమండపము, 2 ముక్కమండపము, 3 జ్ఞానమండపము,
4 ఏకాంతమండపము, అను వీనివిమర్శమందుచెప్పబడును.

శాణోలీఫపుధూపలాచ్ఛమశిథి రైమండపాశిచ్చిత్తిర్తా
సత్త త్యాగంతి కలాపముదిర్తమభూ త్యాధోముఖం నిర్గులం
కొశే నూంబర కెతుపంక్తి పటలై స్నానైపి తెమండితా
స్తుచ్ఛింతామణి మందిరస్య సకలం సంకల్పసిద్ధం ఖలు॥ 26

సాసలపై ననుపుచేయఁబడిన చింతామణులచే గట్టుఁబడిన
యాసాధముయొక్క ప్రతిభింబముచే సీరంతయు నాసాధపురంగు
కలిగి విలసిల్లుచున్నది. మరియుఁ బట్టుబట్టలతోఁ గట్టుఁబడిన జెండా
లెల్లడను నెగురుచున్నవి. ఇకచెప్పేడిదేమి. ఈ చింతామణి గృహం
మున సమస్తము కుంకల్ప నూత్రిమనసే సిద్ధమగుచున్నవి.

ఈది ప్రథమాధ్యాయః

అధ ద్వితీయాధ్యాయః.

దైన్యై తద్వసమందిరైః పరిజనై ర్భుందారకై స్నానలం
నిరిశ్యాహా ద్వితీంతరీపమఖాపినిరాగైపితం యశ్చతః॥

జ్ఞాత్వై ఘందముదీరితస్య సాధగా ద్రాగ్మాయైమయానంగతా
తైనై మా కృతకొతుకా తదఖలంద్రభుం ప్రాణిసై స్వయం॥ 1

ఇట్లు మందిరములు, వనములు, సేవకులు, దేవతలలో
కూడిన ద్వీపమును నిర్మించి దానిఁగూర్చి విస్తరముగా, బరమళ్లపు
డు దేహించలికెను. ఆంతటనామె దానిఅఖిప్రాయమును డెలిసి
కొని, ఆష్టామే యాకాశ విమానముపై సెక్కి— కామేశ్వరునిచే ఉ
త్వామాపరుపుఱినడై, ఆయననుగూడి, ఆకటడమాలను జూచుటకు
బయలు ఇంకెను.

పలాంభోరుహం నాదికెళు కదిల్చిరూరపూగాదయో

ద్రాణ్మానాడిమనింబచూతపసనా స్తాంబూలపల్యాదయః॥

జాతీచంపక పారిజాతవక్షార శోకాః కదంబాదయ 2

స్నస్యాథ్యః కుసుమాన్వితాశ్చ లలితే! వంధ్య నసంత్యుద్ధిదః॥

ఓ లలితా! యిక్కడ, ఏలకులు, పద్మములు, కొబ్బరిచెట్లు,
అరటిచెట్లు—కదూరపుచెట్లు—పోకచెట్లును దార్శించినిమ్మ—నేప—మా

మిడి—శనసలు—తములపాకుతీగిలు మొదలైనవియు—జాబి, చంపక, పారిజాత, పొగడ, అళోక, కదంబ మొదలయిన పూలచెట్లను, ఫలించెడివన్నియు ఫలములతోడను బుమ్మించెడివన్నియు పుష్పముల తోడను కూడుకొసియున్నవిగాని గొడ్డుచెట్లనువి లేవునుమా! అని దేవితో శంకరుడు చెప్పాచున్నాడు. రెండు శ్రీకమలతో నుద్ద్య నవనవర్ణన చేయబడినది.

చూతంపశ్య శిలీముఖై శ్శుకక్కలైః పుంసోక్కుక్కలై రాందితం
తన్మ్యాలై నవమలీకాం చ వికసశ్శుమ్మ ద్యుపస్యందినీం
శాఖాభీః పరిపేట్లితాపి నిబిడం దార్మగ్వ్యాయునాభ్రస్యంతే
గాథాలింగన విష్ణులాంగలతికా రుపో నవోధా యథా॥ 3

శుకములచేతను, గోయిలలచేతను, ధ్వనిచేయబడుచున్న యామామి
డిచెట్లను దానిమొదల పుష్పవర్షిషమును వెలిబుచ్చు నవమలీకను
జూడుము. అది మామిడిచెట్లయొక్క కొమ్మలచే గొగలించుకొనబడి
నప్పటికి గాలిచేకొట్లబడినదై, కొపముతో చిట్టయుని కాగిలిమండి,
తప్పించుకొని, పారిపోవుచున్న నవోధవలెనున్నది మాడు! మాపు!

మిత్రప్రేమ లసత్కురాగ్రవిదలత్పత్రత్రుటత్కుంచుకా
మింస్యాలితపంకజోరుముక్క ప్రస్సందినతోరువు
కోశత్పత్రత్రికులోరుపత్రవిసరవ్యాఘూత భృంగాలకొ 4
రమోవ్యద్వానమహీసిమేష విరహే మోదంతనోత్సుత్కుకా

మిత్రుడనగా—సూర్యడనియు నర్థముగలడు. అతని ప్రేమకలి
తమైన కరస్సర్పుచే విడుచుచున్న పత్రములనెడు, నదలింపబడు
చున్న కంచుకములు గలిగినటీయు, మింసములచేగొట్టుఱడి కడల్ని
బడుచున్న తామరమొగ్గలనెడి వట్టోరుపాములు కలిగియున్నటీయు,
కెవ్విన కేకలువేయుచు నెగురుచున్న పశ్చలయొక్క పెదరెక్కులచే

గొట్టబడిన తుమ్మెదలనెడి ముంగురులు^१ల యిసుండరోద్యానవన
ము విరహకాలమందు నత్కుణ్ణతాసహముగల ప్రియరాలినమా వేళము
శతనే ఆసందమును కలుగఁజేయచున్నది.

ఇటుపైన సరణ్యములయందలి విశేషములను
గసఁబరువ బోవుచున్నారు.

జంర్ఖామారుతవెగ కంపిత జరచ్ఛాభాగ్రి నిష్ప్యమట్టే
రాయద్వీంశఫునాంథకార సుమీరపార్పింతసస్థలీకష్టేః
సీరాధారగలజ్జతె శ్చసతతం చౌభామృగ్రేః కాననే 5
నృత్యద్బ్రియతేమయూరపింఫునైః కోలాహలప్రొస్యాయతాం॥

మెనుగాలిచేగదల్చబమున్న యొచుకోమ్ములమొక్క రాపిడి
చేతను, గానుక చేయచున్న నెదురుపొదలయందలి బింద్యారముల
యందున్న కీమరాశ్చచేతను సీరాధారములనుండి పముచున్న సీటిప్రీ
వాహాములచేతను, కిచకిచలాడు కోతుపచేతను, నాట్యముచేయు
చున్న నెమలి డంపతులచేతను సీయరణ్యము కోలాహలమున్నది
వినుము,

మాఘ్రీ క్రింగవ్యారాంతరగతా గగ్గంతికరితాః
పాపుణ్ణేసుగభీరభీషణరవం మత్తాభృతం జృంథయూ 6
శాశ్వతాలాః పుత్రీభింబితై స్నమాజతె యుధ్యంతి సాకోశనం
కాథీతిర్మిజ వాహనా ద్విరెసుతే! దైత్యై స్త్యయూ ఖండితాశా

భయపడకము! పర్వతగుహలయందు మదించిన సింగములు,
నరాకాలమేఘములవలె నిద్ధారించుకుముచే భయంకరము! నఱచు
చున్నది. పెద్దపులులున్నా, సీటియంసు కసబముచున్న తమప్రీతిచిం
బమునుహాచి దానిభో రోపావేశముగలిగి యుద్ధము చేయచున్నది.

అహోఽ ఎంత పొరపాటు ! నీస్వంతవాహనమైన జంతువులఱచిస నీకేమిభయము ? యాసియుగాక సీవు పర్వతరాజుపుత్తించి. రాత్మసులు కూడ సీచేసంహరింపబడినారు అని కొంచెము సరిహాసమాడెను. ఇచ్చుట పెద్దపులులయొక్క నైసరికమగు ఇంపావేశము కనపరుప బిచినది.

సందగ్ధా విషినేద్విమా ఇతిశుచం ప్రిష్టానిథే! మాక్రధా: పూర్వుం రాజ్యమదేన దర్శితసృపాస్సంత్తోఽస్యలోకాన్మాధా ప్రాప్తాసావరతాం దవ్వానిధనకృత్తత్త్వర్ఘతానామయం విషిదంక్రమయా మయా విరచితం దాతుం సుజనాంతరం॥ 7

యాఅరణ్యమందురు చెట్లు కారుచిచ్చుచే గాల్పబడుమ స్నిపని సీవు భేదవడకూడదు. ఏమని ! పూర్వము రాజ్యమదముచే గ్రోహిస గాజులందఱు ఒరు రాజులనందాను నిర్మితుకముగి బాధించి యాసావరజన్మము నొందినారు (శరీరజై : కర్మదోషేర్యతీ స్థావరతాంసరః, మముశ్రుతి) వారికి మరల నిద్రాక మంచిజన్మమిచ్చుట కు సీదావాగ్ని వారియందుగల స్విమచేతసే నాచేగల్పింపబడినదసి సీవు తెలిసికొనవలెను. అట్లుకాదేని వీనికిమత్కోగము లటసించును? అని శంకరుమ తాను లయకర గసుక తనయంమ కూర్చిరత్నముకల దని ఆమె దురభిపోయపడునని ముందుగ తానేదానికి సమాధానము చెప్పుకొనెను.

భల్లాఖాః కథమప్యపెత్య శన్త్కే. రష్ణుక్కాగ్నసాధానితం మధ్యాఖారమపాస్య తద్దతరను నిశ్చంకమాపీయ్య హా! ఘూర్ణాశేంత్రుత మణికాభిరనిశం వాశ్యంత్యమింపంత్తా నంత్తతా హ్యశాపాశసశంగతాల్పమనసా మెవం విపత్తుల్పతే॥ 8

చెట్లుకొనయంమ ప్రేలుచున్న తేనెప్పునెట్లో నెమ్ముదిగినెక్కిదానినూపెరకి వానియందుగల తేనెను తెస్సగదా వి ఆహా! ఆనమయ

మాదు ఫూర్జిరంభిములలో దూరేకుట్టుచున్న శ్రీనెటీఁగలచే బాధపె
ట్టుకొన్నపే, చెఱ్యు బైదులున్నాగు ఆయ్యుగుబంట్ల అచునున్నవి.
లోకములో నాశాపాదముసంకల్పానే స దుర్భుద్ధిగలవాంచి కిట్టిదురస్తా
కల్పించుబడుచున్నది, “ఆశాయా డాసాన్నీతే దాసాస్వర్యాన్నాకస్య
అశాధానీ యేషాంతేషాం దాసాయతేషాకః॥” అనేన్యాయమిక్కడ
బోధించబడినది.

యెవ్యాళ్లా స్త రుక్షోటురాంతరగతా నత్తుం కులాయోద్ధువా
నారోహాతి ఖగై ర్నీదారితఫక్షా వ్యగ్రా) లురంత్యంజసా
సాధూనా మపకారమాకలయితుగి నిశేషుకం యెరతా
సేషాంనుర్కుససాం తదేసఫుటతే దైవా త్రుదా నుందరి! ⑩

ఓ నుందరి! చెట్లాలో ఆలహోనున్న పశ్చిసుక్కడని శ్రీనుటకే
ఖయలుదేపి చెల్లుకుట్టుచున్న త్రాపిచుపాములు పశ్చలచేఁజీల్పుటిని
పడగలుగలవై, పెదాని త్రాప్తునలె క్రీందపు వేలుచున్నది. సాధు
వైన జంతువులకే స సపకారముచేచుటపు యత్నించువారలకైలప్పా
మనిశ్చే వివత్తు సంభవించుచుండును సుమా!

పాపాఁ రాసమాతా చిథితిగమనాణ్ణోమముణ్ణోననాంతా
నూణ్ణం వింతెపయుంతో జంధాననికరాం సత్త కుచ్ఛానపాఁఁ
గంభీరానగ్రావేగా స్తటరుహనివహా న్యాయంత స్నమార్పిం 10
కూడిధ్యః పశ్చిసంశ్ముత్తుప్రభుజలునరా శ్రేష్ఠభారాప్రమాంత్తి॥

స్తోత్రేషు బెదపణుకురాణ్ణుచే సప్తపెట్టుబడినవేగముగల వసు
టచే దేధిలమైన గమాముగలవై, అందుదు, యెత్తుయిన వ్రుదేశము
లముచి పడుటచే సీటినంతటను తుంచుటులుగ పై కెగుగొఱుచు గౌప్య
సుషిగుండములతో తీరమందున్న చెట్లను సమూలమూడ బెరికి కెలకీల
స్పృసిచేయుచున్న పశ్చలచే మ్రీంగబడుచున్న మంత్యములుగల యా

నదులు ప్రినపించుచున్న వి. యానవిపాతమువలన తటసమేన
మడుగులో నుగులుచేయు క్రీడనుగూచ్చి శంకరుడొమెత్తో సిట్ల
ముచ్చటించుచున్నాడు.

శుండాంతస్తశైవలోరునట్టికాండై శ్చకెథిద్రోద
శుండాపీతజలై శ్చకెచిదసరూః క్రీడంతిమతధ్వపాః
శుండాగైశ్చసయంతి మత్కరిషో క్రీడారమన్యేబలా 11
తెశుండోభయపార్వ్యరూఢరదనాఃప్రేక్ష్యస్త్యయామాంసలాః॥

తుండములయందు ధరింపఁబడినటి నాచుల్లోగూడిన తామ
రతీగెలత్తోను తుండములత్తోఁ బీల్చుబడినటిత్తో సీమదపుటేనుగులు
క్రీడచేయుచున్నవి. మర్కొన్ని ఆడేనుగులను తుండమునఁబట్టి క్రీడ
కొరకేడ్చుచున్నవి. తుండములయొక్క యుభయపార్వ్యము లయందు
ను పెరిగిన దంతములుగల యామసపు చేనుగులు సీచేసూడగిసవిగా
నున్నవి.

ఇంతవఱకును దానానూచిన జంతువున్నిటిలోను పురుష
జంతువులే అందముగా నుండుట గాంచి ఆపరదేవత, రివ్రు నిట్ల
ప్రిచ్చించుచున్నది.

శంభో!పూర్వుమహాతమ కరోత్స్నాంపిథాశాస్నాటం 12
సర్వేషాం మృగపత్రిలో మసిదృఢం రమ్యా నపు గ్రత్తవాక్
పశ్యత్వం మృగగాజకుంజరవ్యపా న్యారావతం బట్టిణం
కీఱెనార్య స్త్యబలాః కృతా బతపిథో కింతస్తుదు శేఖమితం?

ఓశంకరా! శుమియందంతటను బ్రహ్మ పురుష పత్కపాతమును
జేసినట్లునాశుష్టముగుచ్చు దివమునఁగా! సమస్తమృగములకు, పత్కులకు
గూడ దృఢమైనటియు, సుందరమైనటియు శరీరమియబడినది. దానికి

నిదర్శనము చూడుము! సింహము, ఏనుగు, ఆబోతు, పాపురము, నెమలి, మొదలైనవన్నియు పురుషజంఖవులె చక్కనివియు, బలము కలవియునై యున్నాఫి. ఆయబలగు యుతులీ బ్రహ్మ కేమిచేసినారు! అది తప్పాపనికాండా? అనిటిన్నిఁబ్రిష్టించెను.

బాలే! సృష్టివిజ్ఞంభసాయ విధినా జాతిద్వయం కల్పించ సుంయోగం లలనావ్రిజంతి ముదితా దానాదిభి ర్లావీతాః। త్రీణాందాసజనాస్యయం యదకరో త్రాప్జ్ఞాన్వోవోన్నతా న్తుతిక్షాం! పూరుషపత్రపాతమధవా! త్రీపత్రపాతం పద! 13

ఓచిన్నదానా! సృష్టివిజ్ఞంభణ కొరకే జాతిద్వయము కల్పించ ఇఁఁనది. (శ్లోతి — “ స ఏకాకీ నరమతె సద్వ్యతీయమైచ్ఛత్ ”) త్రీలు, దాసముచేతను, మధురోక్కలచేతను ఫుంయోగమునొందు మన్మారు ఇంఝేకాక, ప్రాజ్ఞలై వివేకలైన మగఁారిని త్రీలకు దాసజనులుగా సృష్టించెనే! — అది పురుషపత్రపాతమందువా! లేక త్రీపత్రపాతమందువా! చెప్పుము. అని దీవుము ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

దానీళర్థదితి బృవంతి మునయో వామాం కథం శంకర! వ్యత్యత్యధాని వచారిసి తెత్తవ ధియో బూర్జైమై నయుక్తం నుండి స్వత్యత్యస్తం వనకై తవంచి నతథం దేవి! త్వయూ హంశపే 14 దాస్యంంటి! శ్రుణపాదతొడసమపి ప్రాప్సోత్తి వాహణాయధా॥

ఓశంకర! పెదలు, ఆడచానినే భరకు దాసినిగాంచెప్పిరే! అట్లు సిత్తిలో సీవు కపటముతోనిట్టి తలకీందు మాటలు చెప్పుచుంటివి సీకుశగదు; — ఓదేస్తి! సీయాన. సేనుతలకీందుమాటలు చెప్పటలేదు. పురుషుడుదాస త్వమేగాక గుఱమునతె తాపులనుకూడ అనుభుంచును. యాదినామాత్తు

న్యునూగా లోకములో జంతుష్టరసమందు నిత్యమును జూచుచునే యున్నాము.

ఉభ్యత్వం ఖలురమ్మవస్తునిచయె యుష్మాకమజ్జాననే!

బొలానామసిబాలసో విథివళాదా యశాసనం మాతృషు 15

దారేచ్చా సముదెతి సంతతమహాశో! పుంసాంకిమూలంబసం సౌందర్యం యదినాస్తి పూరుషగణై న్యగార్చి భవేయుర్జనాః॥

ఒసుందరీ! మికండరకు సదాసుందరమైన వసువులయందు ప్రీతికలదు. పిల్లలకు యశావస్తుప్రాచుర్యానమగు నగతవరకు అవసరమసుటచే తల్లులయందు వేగిమగలదు. పురుషులు దారేచ్చా యెల ప్స్వాము దయామచుస్తుడ. కానివారికేమినాధనము? పురుషులయందు సౌందర్యమే లేనిరెండ స్తుమేయుక్క-- విజృంభణమ్మట్లు?

లోకే సుందరతాజనస్య సతర్తం భోక్తుః ప్రమోదాయవై

తస్మాదేన మనూనసుందరజనా భోగార్థమాసాం దక్కా

కాంతస్తాం చతురాసనోపి దయాతాం సంప్రాప్యా శీ! మోదతే కింహా? పూరుషమస్తుపాతమకరో త్రైపతుపాతంవది?॥ 16

భోకములో నొకస్తువాయొక్క అందము దాని సమభమిచు వారికిగాని తన సౌందర్యమువలన తనకెట్టిలాభమునులేను. అందునఱన చూస్త్రీజనముయొక్క మోదముకొరకే స్తుమ్భకర్త యికీ అందమున పురుషులనుస్మించేను. మజీయు నాతఃసుమనోహరుడైనను తన త్రైని శీయదాలినిగ స్వీకరించి పాపము! సుఖాచుమన్నాడే. ఇప్పుడు పురుషమస్తుపాతము చేసినాథందునా? (స్త్రీ) వషిచాతముచేసినాణందునా?

స్వీరాద్యభరణాని చుంబనభాధాని దానానినా

రత్యునామకభేమజాని భవనే స్త్రీఓమశాన్యః వహి

శుంసామేషు న్యచేకమప్యభిహాతం రత్యుంతనేవాం వినా

కింహాపూరుషమస్తుపాత మధనాత్రైపతుపాతంవది?॥ 17

బంగారుటాభరణములు రత్నిశ్చాత్మమందుఁ జెప్పుబడిన, చుంబునాదుఁ, దానములు, ఉడేకము కలిగించునటి పోషనముఁ, కూడ స్తీలయానందముకొరకే. వీనికో రత్యంతమావరకు వాడినేనటపు నొక్కటియైనను పురుషామోదము కొరకు జెప్పుబడియుండ లేదే! ఇప్పుడు పురుష పత్నపాత్రమగాదువా? త్రీపత్నపాత్రమందువా? చెప్పుము.

యస్యాతే భువనాని యస్యానిగమం శ్యామా ఐనమేషః కలా స్నానేభ్యః ప్రీపిభజ్య స్తుమ మఖలం హృషీశమధ్యం గతః మాయాపీప నిగూఢవచ్చరతియ స్సాధ్యే నవాగాదభి 18 సంవంధ్యం నస్మానకు మిదృశముమె యుక్తం యథేష్టంవిథిం

మమహమహుడు లోకములన్నిటిని సృజించుచుంచునో యెనని జ్యోసలు, వేదముతే రాజులుచున్నవో యెపనిరెప్పుపొట్లు దినములుగా పరిమించుచున్నవో యేమహసుభాప్రము సృజించినదంతయు సంగఱు కుఁ బంచిపెట్టి తానుండుళోఁగులేకజీవుల హృదయాకాశనూలో బుట్టే జించి మాయదారినతె సర్వసుస్యాత్మే చరంచుచుండైనో, యేసి తామహుడు నాగాదీంద్రియములకు సాధ్యుడుకాడో, అట్టి పూజ్య డైనిధిని సేయిచ్చ వచ్చినట్లు మాటాడుట యుక్తముకాము. ఇంతన నుక కనపరచబడిననెమల్లు, కోతులు, ఏనుగులు మొదలైనవాని చేషులను పరిశీలించినదై ఆమెకిపునితో తిరిగి పలుకుచున్నది.

వీరించాచాభుదితమాసనం తరిచయా ద్వావై ర్యునా నెతురై :
కామిన్యః ఖలుసూచయంతి విరహః దేతే తుపుంజంతనః
కామోన్మాదవిముక్తధర్మపినయా: కూర్మంతి తాఖి స్నమం
సైణం శ్యామ్యమనిందితంచ భగవాగరి తం పౌరుషం 19

శ్రీలు తమయొక్క చిత్తవృత్తిని పరిచయిసు కలిగినవెనుక ఏవభావాది చేశులచే గసపరచెడరేగాని పురుషజంతువులు తమ ఉడికమునంతటిని దుష్టములచే వెల్లడింతురుగాన శ్రీలన్యాసారము శ్లాఘనీయముగ నున్నది. థీ, పురుషజంతువులచేటు ఎంత దౌర్జన్యముగానున్నది! అని ఐప్రశ్నారోదేని మఱియు నీలు పలికెను. దౌజన్యము మృగపత్నులలో కూడకనిపెట్టి మరల సేవి యిట్లనుచున్నది.

త్వయ్యాసిడ మరణ్యసన్యమభీత స్నంపాద్య కంఠసితం
ప్రాణేభ్యం ప్రవిధిక్త మన్యవిష్టు రాయాంతి థిమాపరః
భూక్య స్వేదరపోషాగ మఖలం ధావంతి పుంపశ్చీణః
క్రైడారం కరుణానతేము భగవ నిగరితం పౌరుషం। 20
థిఱ్వా

మఱియు తల్లిపత్నులన్నియుగాళ్నమనదాని ఆరణ్యములగడగతటను తిరిగి అక్కడక్కడ నంపాప్రమేస గింజలనుతాము దినక నోటియగ మంచకొని తమపిల్లలమేపుటకు దొందరగానెగిరిపచ్చచున్న యగాడు పత్నులవెంటఁదగిలి యాపురుషపత్నులన్నియు దౌరికినదంతయు దమ కడుఫుకై తీనిపైచి విహరాము పరుగిమచ్చున్నది. శీటికావంతయు దయదాక్షిణ్యములున్నట్టు కమసించుటలేదు. థీ! పురుషచేటుపూ దౌజన్యముగానున్నదే! ఇంతకష్టము క్రూరమైన పెద్దపుఱుల చేష్టను గూర్చిచెప్పచున్నది.

వ్యాఘ్రాణం శృంగచ్ఛి కామజనితంఫూరంమహాత్మాతకం
హత్యాకుంజగతానుసంధియవరా నపాప్రసైతానునుః
జాతాభపక్ష్యవినాశ శోకశిథునాం వ్యాఘ్రుం రజసాపిణీ 21
చంచద్వీలగురూత్తమంగకలితా స్నుంబంతి ధిక్తాడితాః॥

ఇకము పులులయొక్క మహాఫూరమైన మన్మశ చేష్టలను చెప్పేదను. మగపులి తనకుంగల కామనికారముచే నీనిన ఆఙుపులి

యొక్క క్రైస్తవుని ప్రేరణని పిల్లలమచంసి రజస్తావునుతగ్గిని ఆయాను పులిచుట్టును దిరుగుచు దోకునుదున్నిప్పుచు అని కసరుచున్నను చుంబనము చేయుచున్నదే! చీ! యొతదారుగాము?

పుంసఃకర్త తితీవ్ మేవ కిమహా! కామేశ గుస్యాంద్రియగ
బాలే! భూమిరసాత్మకం తదధునా వాతోదతం త్తేజసం
స్వాధిష్టాసమతీరిశం చసూఖదం సర్వేంద్రియాప్యాయకం 22
గామ్య తద్వమ్యైకభోగజనితా వాంచా నరాన్నాధ త్తే॥

ఒసకర! గుప్యాంద్రియము పురుషుల నింత తీవ్ ముగ
బాధించుచున్నట్టుగు పడుచున్నదే! దీనికిగారఃమేమి! ఒచిస్న దానా! ఈ
ఇంక్రిప్తియము స్మాయాత్మమగు భూమినుండియు, నుదకముచు ఎంచియు
బయలు వేరుచున్నది. ఉత్పత్తి కి ప్రేంతుభూతములై స్మాల్యమును
బొందన తుదిభూతములిపి. అంతేగాక వాయుతేజస్సులంబేక్కలైచే
పగకూడ దీనిపైకలరు. అందువలసనే యాచుటకుసాధ్యముకాక విశే
షమైన వాంచను బుటించుచున్నది. శ్రీకృష్ణీటిశాస లేదుగనుక సీవింత
సులభముగ సీవిషయమునుగూడ్చి మాట్లాడుచుంటివి. దీనినే స్వాధి
షాసమంచురు. ఆనగా ప్రతిజంషుపుయొక్క యావత్సత్యము ఇంము
గాలదు. అందువలసనే దీనినిమతి నింపి వ్యయచరచినవాడికి దేహావ
ధ్యము తగ్గునని చెప్పాటకావంతయు సందియములేదు.

దేసిభాగవతము—యోవాకామిాఖాసి వీర్యత్యాగం కగోతిచ
భూమిరేణపుమాణవర్ణంత్తిష్టుతైవైరవో॥

అన యొవరై నను కామోదేకముగలవారలై భోగార్థమైన
శ్రీలభ్యముకానివో ఇట్లుచెడిపోవుట మనమెరుంగుదుము. అట్టివారు
ఆపీర్యత్యాగముచే నెన్ని భూరేణుపులు తడియునో అంతకాలము
కారవముండుండెదరని చెప్పిబడిసది. మరియు వాత్సాయనః

నగా॥ శ్రీప్రతప్పకుషుర్జిహ్వమ్మార్జిఖానామాత్మపుబంధేన మన
సాధిష్టితానాచ సైమున్యేమ్మాముకూల్య తఃప్రవృత్తిః కామః=అందుచే
నిషి నింద్యకృత్యమేసపుటికిని దేవతలనుగూడ మింటిలి బాధించు
స్నేగి. వార్షిక్రీతి=తీక్ష్ణేశామాసుగంథర్వోః = యూవాంధ యానవగ
తము ప్రటి బాధించుస్నేదని తాత్పర్యము. సర్వోందియాస్య
యకమని చెప్పుటకు మరియుక యుక్తి కూడకలము. జ్ఞానోందియము
సంగతి మాత్రము చెప్పుచున్నాను.

శ్రీశ్మేంద్రియము=ఆమె మధురాలాపములుచేతను,
త్వోందియము = ఆమెగాత్మిస్పర్శచేతను
చక్షురిందియము = తస్మైభావలోకనముచేతను
జీవ్యోందియము = చుంబనాదుఁచేతను
ఘూర్ణోందియము = ఆమెదేహముదలి సౌరభముచేతను
ఆస్యాయమును పొందఁగలవు.

ఇంచెనలెనే కర్మోందియము సంగతినికూడ బుద్ధిమగతులూ
హించుకొనవలయునేకాని నేను నక్కాక్షిపజాలను.

ఫూర్హారాలస్యాంశిరోపితావిశిఖరభ్యాగతాంతరే బింబిణి
దృష్టివ్యాహారంచ తీడిత్రిభాసు దీఖనీ సాకూత ముద్దీత్తిష్ఠే
స్వీకృత్యోపి ఘనస్వాగరసమస్యోరూక్షం హికేకాయ తె
ద్విష్యంతి ప్రిమదాశ్చమానిని నచేత్యంభావితా ఆర్త్తానై॥

మేఘున్వత్సుస మహారఘ్యమందలి ఘూర్ణాంధకారమందు
మెఱువువెలుతురులయందగుపడుచున్న తన మగసెమలి మఱియొక
యూడునెమలితోఁ గీడించుటకూచి మేఘుగరసమునుగూడ మించి
తీవ్రముగ నఱమచున్నది. మిశ్రీలుమాత్రము ఆర్థమందుగౌర
వించకపోయిన యెడల శోషించుటలేదా! జయమంగళచండ్రకజః

క్రిమయస్నాత్కౌ మృదుమహోగోశక్తయః స్వరసద్గ్రసుకంపూతిం
జనయంతియథాబలం॥ అనున్నీ జాతుసంఘములో నిటి తీవో)దే)క
ము ఆర్త పమందగపడుచున్నది.

పూర్వోగ్నపార్జితకర్మసంచయవశా ద్వ్యాపారిజినో వీచితాం
సంప్రాప్తాః పునరేవతేప్రభవితుం ఫుంసాం శరీరంగతాః
తదేతఃప్రసవార్థమేవసపుమా స్ఫుషాం కరోతీదృషీ
మాసన్నై వ్రిసవై కదాపి లలనా భ్రాత్మకాం నిం! దీశుం॥

పూర్వార్జిత కర్మవిపాకముచే జీవులు తింగి పుట్టుటకు ముం
దుగఁ గాయధాన్యాది జన్మమునొంది పురుషశరీరమందు రేతో
రూపమును దాల్చియున్నారు. ఆరేతఃప్రసవార్థము యాపురుషజంతు
పుత్రీ విధమైన చేమలనా చేయుచున్నారు గాని సార్జన్య మనరాకు.
శ్రీలుకూడా ప్రసవమాసన్ను మైసప్యాడు త్సణకాలమైనను శీశుపును
ధరించగలరా! అదియే పురుషనియందుగల బోన్ను త్ర్యము. అట్టి
శక్తి కలవాడే మహానుభావుడు ఆట్టి శక్తి మీసుడు పశుతుల్యండే
యాసంగతి ముందు వివరించుటచును. ఇదియే పంచాగ్ని విద్య
ఛాందోగ్యముందు ద్వ్యా, పరజ్ఞా, సృధిషీ, పురుష, యోషితులని, చెప్పి
బడినది.

యావచ్ఛుక్రిముదేతిధాతుగహనె తావశ్వరీరంభణాం
ప్రీయస్యాః పరిచుంబనం తదవరం నిర్మిగ్నిపీనన్తసం
చతుభ్యమపినేక్తతే త్యజసం త్యంచేచుః కణోరంవచ
సోన్తృంతాగ దయాతాం చశాంతవిరహాం బూతై రతాంతేయవా॥

ఎంతవరకు, రేతో రూపకమైన జీవులయొక్క తేజస్సుపురుష
శరీరమందుఁ బ్రిపహించుండునో, అంతవరోకే యా ప్రీయరాలి
యొక్క పరిరంభణము, చుంబనము మొదలగు శృంగారచేషులుగాని

పిమ్మట నాశ్రియురాలి వభ్రోజములనై స కండతో చూడదు, సతే
కదా, కతోరవాక్యములనుగూడ సెట్టి యువకుడై నను బఱువును,
అందువలన సీఫురుష జంతువులుచేయు మశ్చెష్టలన్నియు, నారేత్సః
ప్రీసపూర్మముకాని, యాఫురుషజంతువుల నై సరికమని ఆర్థాత్తిథ
నుగుచున్నది.

త్రైపుంభేనవిరుద్ధశర్మణా జానాసి తత్వంశివే
దంతశ్శుక్రోవిధారిణై తుపురుషోబీజస్య ధాతాపుసః
నస్త్రీదేమాబలాన్వితా సిరజసప్రావం నిరోదుం తమా
తపాంగ్రూతమబలాం పదంతి మునయునూపన్యై హోషికాం॥

ఇంఛేకాక **త్రైపురుషులాంమైక్య-** విరుద్ధదేహం దృగ్మును
ఉపిస, సికిందలి నిజము తేలియగలదు. శుక్రిము గౌవజేనము
నొన్న వ్యయపరిషుంష నాపుటుఁ బురుషుడు నమరుఁడు, బీజమును
నాఁగువామును నగుచునొన్నదు. కాని **త్రైకలైసమర్తలేదు.** అందులకు
బ్రీయాప్తించినను లాభములేదు. అందువలననే యామదాని సబలును
గాను, ఆనాటఁబడ్డ బీజమును పెంచుట్టకే నియోగింపబడినదానినిగా
జెష్టచునొరు రజస్సుసంపుఁబోగ్రిణములేను. బీజమే ప్రాగము,
తేజస్సును అంములకే పురుషుఁడ్టటి తేవోధారణ చేయువాఁడు
గముక యుత్తముడని చెప్పుఁబడుచునొన్నదు అంఛేకాని, పత్రపాత
బుద్ధితో నిట్లు సృజింపఁబడినారని చెప్పుఁగుడదు. సంఘూఢిపుల్చికై
ఆ నూజంతుసహజమైన గుణములనుబట్టి కార్పువిభ్యాగ మొనరించిరి
గాని, పత్రపాతమని యసకూడను. అఁగుక, **త్రైలకు పురుషుర్గు**
ములప్పగించిన నన్నియు ధ్వంసమయపోవును. శిల్లలను పెంచుపనిని
పురుషులకపుగించినయెడల ఏప్పుడు వ్రీపంచమందుండు మనజులలో
నాలనవంతు జనమకూడ నుండనేరచు అందులకే “ మాత్రాదేవో
భన ” సితృదేవాభన ” అన్నచోట తల్లినెంచులకు ముందుచ్చరిం
చిరన “ గర్భాధారణపోషణాభ్యాం పితుర్గుత్తాగరీయనీ అని తండ్రి

కంచె తల్లికెకుర్గుడు కిమ్మత్తును ఆవస్తంబులవారిచ్చియున్నారు. గాను పెద్దలు చెస్సిన కట్టుబాటును దాటుటకుఁ బ్రయత్తించుట చాలతప్పు. ఆఫునిపుఁంగరు బుద్దిమంతులైన కావచ్చునుగాని తపోబులములేని వారుగుటుంజేసి దేసినియు మార్పుపుకు తలచునేన గూడను.

పొమూభా నవయూవనా మదవతీ మత్తేభుంభు స్తున్
దీర్ఘాపాంగవిలోలతారకద్రుళా సంలాపయంతీ ముహ్యాఖ
శృదస్యాపి తనోత్యనూనకుతుకం స్యాంతఃపురస్థాసతీ
నేఘుచ్ఛస్యామపీందుఖిండముదయే సిగఫోర్ధ్యాఖా సుందరి॥

ఏకాంతమునఁజేరిన దెయ్యికయువతి బంగారు దేహాంతిగల దై గజకుంభములనంటి స్తునములు కల్దై కీగింటి ప్రసారములచే చూచుచు సరసల్లాపములాడించుచున్నడై యెంతటిముకునలి కైసను మేఘువృత్తమైన ఇందూదయము సముద్రము నుహ్యాంంంించురీతిని నుణ్ణామాము పుట్టించకమానదు. నిషయీద్రీయ సస్మికరగలిగిన ఇందియములు పూర్వానుభవ స్వరణానుజేసికొని చలించక మానపు. దీనికింకొక కారణమునుగూడ చెప్పెడను ఏమన రుచిగల పదార్థము కనేఱడినప్పుడు సోన్నారకమానదు. పాటపాడినవో ఇశ్వరులు, పాములు, గోవులు మొదలైన నవికూడ మోదమొదుచున్నవి. కనుక ఆటి చాపుల్యములేకుండ చేసికొనుటయే సాప్రజిత,

థామూనాం ఖలువీర్య మసినికరం పాపిణ శ్చతేజస్తథా
తేనాఁసాపురుషోబీధికజనిః స్పుర్యేషు జాతుష్యి
నెతాదృక్స్తలకోణితంతులలనాదేషాద్గతం మృత్పమం
తస్మాత్తా మబీరాం పదంతి మునయస్తస్యాః పుమాస్మోమకః

శుక్రిము పురుషశరీరమం దితర మధ్యాతువ్యలయుక్త సారమున్నా, తేజస్సును, అదియే ప్రాణమునయియున్నది. అందువలననే

పురుషుడు బులాధికుఁడై పశుపతులవోగూడ బుఱుచున్నాడు
 శ్రీదేహజనితమైన శోణితమునకిటి సామర్థ్యములేదు. అందువలన;
 శ్రీని యబలయనియు నామెను సంరక్షించువాడు పురుషుడేయనియ
 పెదలు చెప్పాచున్నారు. బురుషునియందుగల ధైర్యసాహసముల
 శ్రీలకుండకపోవుటకిదియే కారణము. మరియు పీరికి మజ్జాధాతువు
 దగ్గరనుంచిదేగి, బలముత్గి, కండబలములేక, యెరలబలముగా
 శ్రీకై నను కండబలముండనేరదు. (Muscular formation) భీష
 బల్దైన (Sandow) దొరయును శ్రీలకెంత కసరత్తుచేయించినను
 పుండేహాలక్ష్మణముండనేరదని తన Physical culture యను పుస్త
 కమునందు స్నిగ్ధముగార్చినెను, ఇంతేకాక ఇంకోక నిదర్శనము
 కూడ జెప్పేద ? నమన, భాసారణముననే వారికి పురుషునివలె ఆపాడ
 మన్సుకము రోమములుండక, ఏకదేశమై, వక్క కీరస్సుయండె విశే
 షముగ మొలచును. అట్టి మజ్జాధాతువ విశేషించి దేహమందిమిడి
 యందుటచేతనే వస్తాదులకును దేహమందు రోమగాళ్ళి విశేషముగ
 నుండనేరదు. అనగా మాంసమందణగియున్నదని తాత్పర్యము.
 మరిన్నీ శ్రీలక్ష్మిబలమంతయు, యూవనకాలమందు స్వయంరూపముగ
 మారిపోవును ఈకారణములచే శ్రీ సైనారికముగ నబలయేగాని
 నబల కానేరదు.

యానారీ పతిమేపదిత ఫలకే సంస్కార్యవ్యవస్థలైని
 తన్యాస్సుంతతి రఘ్యపాత విభవా స్వాన్నిర్మలా కీరి తా
 యావాసైన్మివపారోరి భవతి తద్వాత్తీర్థిం భవేత్తుచ్ఛితం
 తన్మాత్మాకులపాలికా సహచరీ గోప్య ప్రియత్నాస్తురై : ||

విశ్రీయనవరతము తనభర్తను చిత్తఫలకమునం దుంచుకొని
 ఆనందించుచుండునో ఆమెనంతానముకూడ నిర్మలమై కీరి ప్రతిష్టలు
 కలిగి మెలగుచుండును. ఎనతే యథేత్స్తుగా సంచరించుచుండునో వారి

వంశమంతయు భ్రీషమయిపోవును. అందువలన స్తుని “కులపాలికా” అని నక్కాణించి దానిని సర్వీషముల గాపాడవలయుసని చెస్తినారు. వాల్మీకి— నపిత్యమనువర్తం తేమాత్మకంద్విషదాఁ Children take more after their mother అనికూడ కలను. కనుక యెచ్చట స్తులు చెడెదరో వారివంశమంతయు చెడ్డగనియె యూహాంపక తప్పదు. ‘స్తుపుంపచ్చుస్తభవతి.యదాత్థదిగేహం విసమం.’ అడుది సురు ఘనివలె నెన్ను డు వీధికెక్కునో ఆనాడో కొంపచేసేనడని యరుము. గనుకనే మనహిందూదేశమునక్క దురవస్థ నచ్చునని నాసిధ్వంతము.

స్తుబ్రావాస్యది సంహతేంద్రియబుం గాంగేమతుర్వ్యాఖయై
దైర్యత్యాపాబలపుత్తాముదిత స్వాయత్రామచారస్సుదా
స్విచ్ఛందంమృతిమేమృతి స్వితసంశోకానవత్యాదరా
నోచె స్నాశ్యతి పండితోపి సచిత్రా ద్వీరోయథారావగణ॥

కనుక ప్రీత్తావతుడైన మహావురు ఘణిందియ వేగము నాపుకొన గలిగిని భీష్మనితో సమానమైనవాడై కైర్యత్యాపా ముణ్ణో గుమునినవాఁడై కామచారుడై తస కిషకాలమందే మృతినొందును. తసతపోబలముచేతనే లోకముల నుదరించును. అట్లుగాక ఇంద్రియలోఇడయ్యేనేని మహాపండితుడైను రావణని వలె నచిరకాలములోనే నశించును. కావుసనె పాయిచ్చిత్తకాండ యందు పరదారాసంగమము చేసినవాడికి పౌర్ణిషాతము నిరఱించుటలో ఆపస్తంబులవారు “ ఖరాజినం బహిర్లోమహాథాయ దార వ్యుతిక్రమిషి భీత్త్రామతి సప్పాగారాణి చరేత్త ” అని పిధించినారు. మరియు “ క్షిక్షుచ్ఛేదం సప్పమణస్య ” అని చెస్పయున్నాగా. ఈ తేజస్సును నిరరకముగా వ్యయపఱచెడు నభాస్యులకు మఱియేక నరకమునుగూడ నక్కాణింపబడియున్నది.

భాష్యానాంమలమోచనంశనహజం కేళాసుమజోద్భు నా
ప్రస్తీనా ఠనథడంతపంత్తి సిచయం తచ్ఛ్యాచితస్వస్యస్వసః
శుక్రస్వాసివినాచ్యతిర్మిషాపుమా స్ఫురుంషేమస్వాస్యశ్శలా
యాచమ్మాలనదీ రసాధకజలా జహోరనాస్విందతి॥

సప్టథాత్మవులకు మార్గత్స్నాజనము సహజమైయున్నది. ఎట్లనగా
మజనుండి లోమములు మొలచును ఎముకలన ఒడి నథమఃలు, దంత
ములు మొలచును. శ్రీదేహముందుత్పస్సమగు రజస్సునకుఁ బ్రితి
శెలను నై సర్కమగు సార్పినము కలుగుచుండును. కాని వుఱషునిదేహ
మందుదయంచెను శుక్రమునకటి నై సర్కమగు స్పాపమేకి ! కనుక
దానినాపుటను మిక్కిలి కేశపముగాని “జించే రసె జితంసర్వం” మను
సక్కెంతవఱుకు జిహ్వాధిధియముతో మధుచులతోను మాసవులు
భుజించుమనో యంతపఱకు దానినాపుట కసాధ్యమగును. దీనిని నా
పగోడించి మహాపురుషులు ముందు జింపేన్నింద్రియము నరికట్టవలెని
అణ్ణు కూడిని వేరొకసాధనము లేదు.

చరకః— రసాత్మవ్యాఘ్రంసమేవోసిమహాశ్చక్రాణిధాత్రనః .
మంగాని— స్తన్యంరజశ్చ మాంసవనా, స్వేదం, దంతాః కేళాః ఓజః.

శాస్త్రాణంథలునారమేకమధునా సక్కెయమతానాం కివై
యంభోగా సవిమోహయైయు రథలా రాజాధిరాజస్వవా
నారోవా సవిలాసవిభ్రమలనచేపూభి రుదేవికితా
యంభక్ష్యాశిసుపుంస్త్రుతాస్విసుధీ శూరస్సువై పండితః

సమన్త శాస్త్రములయొక యు, సమన్త మతనులయొక యు
సారమైనమాటయొకటి చెప్పుచున్నాను వినుము. నమహాసుభావుని
మహారాజ వేభములన్నియు మోహపెటలేవో యేమహామహుని,
విపరీతోదేవికముగల టుక్కులతోకూడిన శ్రీలును మోహపెటలేవో
యేస్తిరుని చక్కని రసవర్ధములతో గూడిన పంచవిభుత్యములును

నాకర్షించలేనో హరేశూరులు, (కోణి! ఇంది) తూర్పాంజయాశూరః) వారెమహండితులు. (ఆత్మతేత్తాచపండితః) పున్ కములు చదినిన వారు కారని తాత్పర్యము. ఇంతకంతె విశేషమేదియిలేదు.

మాయాకోశలశూన్యజంతునివహై లోకేతు సంతాపీసి ఉఁచొపోవస్థిపనిమిత్త కాః పశుసమూః ఈర్య ర్భకీం మానవాః కామ్యేష్యేవనియోజయగతిసతతం కర్మాచారి పాపేరథా స్తోముదరణే త్వమేవకుశలా నాభాన్యాగతిఃపావని॥

మాయయు సుద్ధికుశలతయలేని జంతుసముదాయకు చేతనే లోకములిట్లు బాధింపబడుచుండగా జీవోవస్థిపనిమిత్తమే జీవించు మన్మ మానస్పలేమిచేయదు! మతియుఁ గర్ములన్నిటిని, గామ్యముల యందే వినియోగపరచుచు బాపమందే యూసక్తి గలవారై యుండు వారినెట్లుధరించవలెనో సీకేతెలియావలయునుగాని ఇతరుతెరుంగరు. (అనగా ఆవిధ్యానివృత్తి చేయటకామెకే సమర్థత కలమగానియితరుల కెంతమాత్రమును శక్తి చాలదని భావము.)

ఇతాన్యక్షణ్య వచ్ఛీపేసభణితం రోమాంచితాంగి మనా క్రందర్మైందు సమాన రోమలరుచం సర్వాంగరమాయకృతిః కీంచిద్వీష్యుకైవం దృశ్యమన్మణయూ వ్రీడాసనాంచంగితం జ్ఞాతావ్యనేచ్చుతి సాపీయేణ సహసా వక్తుంలిఖంతీభునం॥

ఇవునిచేజెపుబడిన యాపలుకుల నన్నిటినిచెని, మన్మసుని తోను చంద్రునితోను సమాసమేన యూకారముగల చూపరముప్రవుని పేరీమప్రివాహముగల దృష్టితో నాంచెము సాఖిసార్థియముగఱాచి, పులకాంకితయై సిగుపడి యంతని మనోగతము తెలిసికొని శీఘ్రముగా మారుపఱుకుటకేమయుదోపక ముగాంగనవలె కాలు కీందరాచుచు నూరకుండెను. అంతట తివ్వడు మరలఁదానుకటించిన కట్టడములను బార్ధికారములనుగూర్చి చెప్పటాకారంభించెను.

త్యాగుతుండ్రి సమానుతెఱిగహనే ద్వివేసుధాభ్యంతకే
లీలురం విపులం మయ్యారచితం పూర్వం యథోక్తం త్వయా
శాస్త్రాదాగ్రి నివేదితాచ్ఛుకలశన్యస్త ప్రాదీపాశిభిః
పశ్యేదం తపదేవి!రంజితపురం పూర్ణేంమచింబోపమం॥

ఇది ఇంచూము? ఈపర్వతుండ్రుల మధ్యనున్న చెట్లచాటున
మన్నదే సీవు పూర్వము కోరిసపడతిగా గటుబడిన మణిద్విపము,
ఆస్తాధాగ్రిభాగమందుంచబడిన గాజుబుడ్లయంకుగల దీపవుగాంతు
లాచే నిని పూర్ణేదు సదృశ్యై రాళీలు చుస్తుద.

సమ్మస్తిత్వే తృణవిరహితే దేశకాలానురూపం
బీజాన్యాప్త్య కృషికృతమతి స్నీరపాణి స్నమంతాత్
భూయస్మించనప్రలిపినస్తో స్నస్యన్యాప్తిం కనోతీ
తీర్చాప్యాదిప్రశ్ని దినమసౌ పెట్టిమయాత్యంతర్పిసు॥

తెస్పాదున్నఁబడిన (సీత్యంలాంగలినాహతం ఇత్యమరః)
యావ్రిదేశమందుతట నేఘామికి నేబుతువున నేసస్యమనుకూలమో
దానిసరసి విత్తసముల నెత్తెడలజ్జల్లి నీటిని సమృధిగనిచుచు సస్య
నృదిని కేయుచు బాలను నేతిని నిత్యము మస్మీపమునట న్యవసాయ
మందు నేర్వరియగు ఒలరాముచు (సీరపాణిఅన్నది సాధకమిక్కుడే)
పంపుచున్నఁడు.

ద్రోణాశ్చీరా స్తుదనుజముథ్యః పాలితా అత్రిగాగ్రా
జగ్మావీసాయం మృదుత్యయనసం మాంసలాస్త మహాత్మాః
సంఖ్యాభూతాః ప్రామరనిసదా మృద్మిలిపోతుమాంగాః
క్షీరింతాయ్రా స్క్షపకృతరయాః కాశపుస్మషు లీనాః॥

కుంభవృష్టిగ బాలనిచ్చునాపులును, పెద్దమూపురములుగలిగి
అంబాయనియఉచుచు గట్లను పుట్టివేయుటచే తపనిండ రాచుకొన్న

బురదకలిగి ఆబలరాముని తమ్ములు మొదలగువారిచే బాలింపబడిన
వే యూసాయము లేతకసవుసు లెన్సగదిని మదించినవై రెల్లుశుశ్వీల
చాటున గ్రిడచేయుచున్నవి చూడుము!

క్షీరోదన్వీత్రటవినిహితా స్నాదిభిరారితాస్త
హౌమారావైః కవికహననైః ఘేసరాళింపమంతః
సృత్యంతూర్ధ్వం ముహూరపిశనై రాలితా వెగవంతో
ధారాయోగ్యః కనకరచితస్యందనా బదవాహః విధి

యాక్షిరసాగరమొనున నుంచుబడిన బండకుఁ గట్టబడిన
గుఱుములు అశ్వపాలకులచే బట్టకోబడి ఉలింపబడినవై సకిలించు
చుఁ గాళ్ళుములను గొరుకుచున్నవై నురగలను గ్రీకుఁచు ముందర
కాళ్ళతో బై కెగరుచున్నవి. ఇవి ధారాయోగ్యః (ఆస్కాందితం,
ఖారితకం, రేచితం, వలితం, ప్లుతం, గతయోమిం పంచధాగా ఇత్య
మరః) యాపదు విఫుములగు నడకలయంను నారితేరినవి. చురుకై స
గుఱుమెఘుడును నాగ్లకాళ్ళను సేలమోపి సమనుగ నిలువనేరను.
కొంతదూరము పదుగిడి నలసినకోలది దానికి తీవ్రము హెచ్చు
చూడును. అంచులకే అశ్వపాలకులు వాటిని నిలచుండుకాలమందు
సదాలాలించుచుందురు.

సీడాయూతపతతిసం శ్రీమరవై శ్రైణింగతామర్మురై
స్నాత్రూహోహతటగ్నుమాః కిసలమ్మే పుష్టుఃఫులై రంచితాః
త్షు నాభ్రాప్రశ్తిభిబితా అభిముఖం నిజ్ఞసితాదర్శకై
నూనంవాసకసజ్జికా ఇవివే సందర్శనీయామమ|| 39

యాదట్టుముగా పెరిగిన వృక్షములు, గూళ్ళకువచ్చిన వక్కుల
కిలకిలధ్వనులతోను ఆమూకుఁ ధ్వనులతోను, చిగుళ్ళతోను, పుష్టు
ములతోడను, ఘలములతోడను యాక్షిరసాగరముగో ప్రతిఫలించి

యెదుటనుంపేబడిన అద్దములో తనముఖమును జూచుకొనుచున్న వాసకసజ్జకలవలె నాకు చాలదర్శనీయముగనున్న పి చూడుము. నీ యందుగల బ్రితీభింబమును గూడ సీకవి వ్యాపించినారు.

ప్రశ్నాత్మాన్విభూధాన్మధైర్జ్ఞవచలతుంగోర్మాలాజలం
స్థాలత్తోల్చితసాంద్రసాను విలసద్రిత్సు ప్రభామండలే
నౌకామధ్యగ్తాసుపెత్యరభసం సంస్తుత్యసాంయాశ్చికా
న్యింఘుంతారయతుం సమంతి విభుధాస్త్ర్యదర్శనోత్సాంతితాః॥

యానుధాసముద్రిమండలి తరంగముల తాకుడుఁచే గడుగు, బడిన సానుపులయందు బ్రికాశించుచున్న రత్న కాంతి పుంజము దుంచబడిన పడపలలోనున్న సరంగులన్నబ్రతిమాలుకొని సుధాసముద్రము దాటించుమని. నీదర్శనమందాస్త్రం గుంపారలై వారికి నమస్కరిం చుచున్నారు. చూడు! చూడు!

అంటోలోహమయాని సంతోషశ్వేదుర్వాణి ర్మాణి ర్మాణి శ్మిష్మి!
యద్వ్యద్వైసకృతం తదేవయదిదం పుర్వమసం దేహినాం
ఆధివ్యాధిజరావిష్టిరహితా స్పంపూర్ణకామాః ప్రభా
స్పుంపశ్యంతిముదాన్వితా శ్సులలిఛే! త్వామేన విద్యున్నిథాం

8 లోహములతోను, 10 రత్నములతోను యిక్కడి కోటులు కట్టబడినవి. నది యేయే లోహములో నిర్గుంపబడినదో దానియందు సమస్తము నాగోహమేకాని యితరమటేను. ఇదే శరీరములోని పుర్వమసకమని చెప్పాచున్నారు. (పుర్వమసకంసూత్స్కష్ట శరీరమాపుః 5 కర్మేంద్రియములు, 5 జ్ఞానేంద్రియములు, 5 పార్శ్వాదివాయువులు, మనో, బుద్ధిమాంకారములు మొత్తం 18ఇగుచున్నవి

ఈప్రికారమే వ్యాసమహం పురాణములు 18 దింటినిగాను అందులో భారతము 18 పర్వములక్కీండనే దేశర్వాటుచేసి 18 అష్టా హింసల బలగముతో 18 రోజులు యద్దము జరిగినట్లు వ్యాసినారు. గీతలుకూడ 18 అధ్యాయములుగానే చెప్పినారు కనుగ యా 18 కీంత యద్ద మున్నది.

మరియు ఆధి (అనగా మనోవ్యాధి), వ్యాధి, మునలితనము, నాశము లేక, సంపూర్ణకాములైనవారు అనగా, ఆత్మకాములైనవారు ఆ పకాములగుదురని శృతి చెప్పుచున్నది. శృతిః “ ఆత్మకామా పకామ ఆకామగ్ ఎంపగ్ ం శోకాంతరం ” అటీప్రజలు విమ్మతుమా నమైన కాంతిగలనిన్ను జూచుచున్న రుమాడుము. తటిలతాసమ రుచిష్టప్పుకోర్చి పరిసంస్కరితా ఆని లలితా సరూప్రినామమందు చెప్పుబడినది. అటువలె అటీ ఆత్మకాములైనగారికితప్ప యామట్టుకార్చితర్వార్యము. యగ్రించి యగు పరదేవతాలోకనశక్తి కలుగదని తాత్పర్యము.

గీర్వణ్యమణిమందిరాంగణముభే స్వీకృత్యవాస్మిసితాః
జాతీంచంపకమల్లికాసుమచయం పాణ్యంచ సీరాజసం
విశ్వాప్యాధిష్టతుమాదరైన మధురం గ్ంతితెమంగళం
పాణిదేహి మరాళమందగమనే మందంసమామ్యుగ్రాణిః॥

ఈచింతామణిగ్రహంగణమందు సురశ్రీలు, జాజి, చంపక, మల్లి మొనలగు పుష్పములను, పాణ్యమును, సీరాజనును, దీసికొని సీముగళము నతి మనోహరముగాఁ బొడుచున్న రు. రమ్ము. రమ్ము నీచేతిని నాకిము. సీవు మరాళమందగమనము. నేను ముందు నడచుచు లోనికి నిన్ను నెమ్ముదిగినే తోడ్సుకొసి పెట్టుదను. ఈ like hand పదఃి పాశ్చత్యుల యందే కాక మనలోగూడ చిరకాలమునుండి యఁగలదు. పాల్చీకి రామచంద్రును సుగ్రీవ సఖ్యమొనరించు

కాలమున, “గృహ్యతాంపాణినా సాణిర్మర్యాదా బద్ధ్యతాంభృవా” పాణిగ్రహణమునుచేసి స్నేహముకులుపుకొన్నట్లు వ్రాసినారు యిదియే మనలోగల పాణిగ్రహణాత్మవము ఈమెనుకూడ పరమజివుడు వివాహమాడుదలచుకొనియే విశేషముగ స్నేహభావమును గనపరచుచు పాణిగ్రహణమొనరించుకొనెను.

గాయది న్నురక్కిం నరోరగ గాంచై ర్యోణాదివాద్యంచిత్తే
స్తోత్రే రుద్యదనల్నకంఠమధురస్తోనై స్తథా సామగ్రే
కర్మారాగరుమిశ్రపుణ్యసలిన్హోప్తై ర్యుసీంచ్చే ర్యుదా
త్రేమాతు ర్యుమిమిదిరే శుభదినే పట్టాభిషేకః కృతః॥ 43

వీణాది వాద్యవిశేషములను ధరించిన సురక్కింనరాది సాఫుము చేతను, గంభీరధ్వనములతో స్తోత్రోములను చేయుచున్న సామవేద గాయకులచేతను, గర్యారము, అగరు, జవ్యాది మొబలగు పరిస్థిత్వమ్యులచేతను, సువాసితములగు పుణ్యసదీతోయములచేతను, బంచా మృతములచేతను, నాజగజననికా చింతామణిగ్రహమందు శుభదినమున నత్యాదరమున పట్టాభిషేకము కావింపఁబడినది.

త్విక్తోథైకుం కపాం విషధరవలయూ స్తోర్షాం శుష్మక్కుత్తిం
గంగామాచాంధ్య విభ్రాట్నవిసయనలనై ఇంగోటికందర్పుచూపః
లీలాభిర్మర్మర్వాకై రుపవనసదనే కీర్మిడయానర్మయంస్తా
సీయూషం పాయయిత్యై స్వీనశమక్కుతతాం మోహనాంగిం
మహేశః॥44

తరువాత నాపరమజివుడు తాను భీష్మాటనమొనర్చు కపాల మును బొముల కడియమును సండిన యేమగుచర్మమును, పారవైచి గంగనుదాచి, కోటికందర్పుచూపుడై (కోటికందర్పులాహణ్యశ్చతుర్మాహః తీర్మిలోచనః) దివ్యాభరణభూమిత్తుడై అనేక లీలలను గనబర

మచు నాయారమోద్యాసముల యందామెతో నాడుచు నందందు గల చమత్కూరములంగసబఱుచు నమృతపొనముచేయించి యామోహానాంగిని దసవళమెనరించుకోనెను.

పార్వతిసాః ఖలుపీజయంతి ముదితాశ్చ చ్యాదయశ్చమ్రైః
స్విక్షేష్యభరతాదయో మునిపరా మాధింగికాపై గేతా
శ్రీభాముజముఖాంబుజాం స్నేతముఖం సింహసనాధిమిత్తాం
గాయంతి త్యాగాదాను తామనుదినం శ్రంగారకే మండపే॥ 45

చింతామణి గృహమండుగల నాల్మింటిలోను మొషటిడైన
యాశ్రంగారమండపమందు, శచీదేవమొలగువారు సంతోషపూర్వ
కముగా జామరముల వీవేదా రంభ, ఊర్వాశి మొదలగువారు మృ
డుగము పీణ మొదలగు వాద్యవిశేషములం దారితేరిన భరతముని
మొచలగువారును నిదార్థమాంద్యముచే నవ్వుచు సింహసనాధిమితు
రాలైన యానాపరదేవతనుగూర్చి నిత్యము రాత్మలయందు బాడు
చుందురు. నేను చిరకాలమునుండి యాదర్శరూపాను యాద్విష
మాదే సంచేంచుచున్న వాడససుటంజేసి ఈసంగుటులునన్నిటి నింత
స్ఫురముగా నాచదువరులకు జైవగ్రథితి. నేను చూడనిది, నేనువినని
డుండేదియునులేదు.

యెపూజ్యాశ్వత్తకోటిజన్మనుకృతార్థికి త్రుయాకర్మాచీ
రురాంతేంద్రియమరనై కచత్తురై లోగై శ్చబంధానుగై
దదిజానేనచ సాత్మీకైనతపనా ప్రాపాఃకథంచిత్తదం
తేధ్యస్నాదరమేనముక్తి సదనే ముక్తిం దదాత్యంబికా॥ 46

శెడవదగు ముక్తి మండపము. దీనియందాపరదేవత యేయే
మహానుభావు లనేకజన్మములందొసర్పన సుకృతములచేగాని అనగా
చేవాలయ నిర్మాణములు, నన్నసత్క్రమినిర్మాణములు, వాషికూపతటా

చాదినిరాగ్రణములు, వివాహాది శుభకార్యములుచేసి కొనుటవు ఖన సహాయమునర్చుట, లేక వేడప్రహితమైన యజ్ఞాదిక్రీతులు చేయు టుచ్ఛేశ్వాని, శమంమాదులచేగాని బంధుత్రముల్లోగూడిన మోగా భ్యాసము చేగాని నిత్తమైన జ్ఞానముచేగాని, నిష్ఠా-మృత్ముమైన తపస్సు చేగాని, మతేవిధముగాని, యాసానముసకు జేరినారో వారికండఱ పు సాదరముగ మత్తి నిచ్చుచున్నది. అనగా జ్ఞానబోధచేయుచున్నది.

ఏకాంతే మృదుమాలికాసనగతా తాంబూలరక్తాధరా
సీచెస్తుఫుసితచేటికారతలై స్పునవాహింఫ్రీద్వియూ
ఇంద్రీద్వయదిగీశ్వరా షసచిష్టస్తుత్యాదిశక్త్యావృతా
తత్తత్కర్మపుష్టక్షురోగ్రథిమాఖా స్నేహరాననా పృచ్ఛత్తి॥ 47

నాల్గవదియగు ఏకాంతమండపము. ఇందుల మాగవమైన హంసమాలికానిర్మితమగుసింహసనమందానీనురాలై, తాంబూలమా. దిగీచుచు గ్రీండనగురుచున్న చెలికత్తెలచే బాదసేవచేయఁబచు చున్నదై, ఇంద్రీద్వయదిక్కాలకులతోడను, దన యమ. మంత్రీల తోడను స్తుత్యాది 16 మహాశక్తులతోడను గూడుకుని, బోహ్మా దులను వారివారి కృత్యములనుగూర్చి మందుఁడెష్టబోవురీతిని మం ఇస్మితసదనారవిండయై పోశ్చించుచున్నది. ఈ ఆమదికాపులకులు, సమమంత్రీలు హోషచుహాశక్తులు, పూర్వము పార్శ్వకారవ్యాప్తానా ఫుటు మందు ఇస్తదెంపఁబడిరి.

బోహ్మా! భూరుహాఁమహాండజజనిల్లోకే కథాస్యాత్మికా సక్షేపంతీపిథైర్షురాః పుసరమింపాపై ర్భవంతి త్రైథా తత్తోద్యైరఘలగైహానుమిలతా శ్యాల్యాదయః కాయుకైః కీచాఃపంచనభాదయో జలచరా సీండ్రభవాంశాచికైః ॥ 58

శ్యాత్మిః— “ భవత్యాండజంజేవజముద్భిజ్యమితి ” అను శ్యాత్మి కలదు ఆప్రీకారము, మూడువిధములైన జన్మములెట్టుకలుగుచున్న

పని మొట్టట బోహ్రను ప్రీర్చింపగా నాయన యారీషిని బ్రత్యుత్తర ఖిచ్చుచున్నాడు. కాయిక, వాచిక, మానసములచే మూడువిధము లగు పాపములను మానవులైసరించుచున్నారు. అనగా, కరజరా దులాల్చో, నితరులను కొట్టుటు, తన్నట మొదలైనవి కాయిక పాప ములగించును. వాచికమనగా నితరులను దూషించుట యిబద్ధము రాపుట మొదలగునవి. మానిసికమనగా నితరులకు హానితుల చుటు మొదలగునవి. ఈమూడు విధముల పాపములచేతను మూడువిధములగు జన్మముల నెత్తుచున్నారు. ‘నరా’ అనేపదముయొక్క విశిథోగము కొంచెము విశదపరచెడను. నరసక్షణపు నితరజంతు పుటకిట్టి పాపముండడని యభిప్రాయము. ఏలసన! వానికి వివేకము ఉందు. అందువలన, నాయోజస్యులయందు నాఘ్యార్థ్యర్థిత పాతకా స్థావరమేకాని మరల నాజంతు జన్మిలయందు జేసిన పాతకమంటదు. అందులకే పావేక చూడామణిమయుండు. శంకరభగవానుడు ‘జంమూ నాం నరజస్య దుర్భాగి’ మని వక్కా జీవియన్నారు. ఇంక నామొ దట్టించగు కాయిక పాపముచే, ఘలించని, పుష్టించని చెట్లు కాయభా న్యాచికములగు మొక్కలునగుచున్నారు. ‘అఫలగ్రహః’లని మొము ఉక్కెలు వక్కా జీవనలసినదన, ఘలించు మామిచి, పనన మొదలగు ఘంస్యక్తములకు, చిక్కుటు, కాకర, దార్శక్త మెలువలగు లతలకును, పుష్టించు గుణాభి, మల్లి, బాంచి మొదలగుపానికి మనమెట్లు దోషా దముచేసి సీటినిచ్చి పోషించుచుంటిమో అండరు విశదము. ఆను వలన, నట్టియాదర శూన్యమైన సీటిసేదుపాయమతేని ఆరం్ఘ్యకప్పక్క జన్మములసెత్తి బొధపసుచుంచురని తాత్పర్యము.

రెండపదించుగు వాచికపాపముచే క్రిమి కిటకాదులును కగోర్ధుగల కపక్క, పిల్లి, పులి మొదలగు మాంసాహారజంతుపులును రాంజందు, డేగ మొదలగు పత్సలు సగుచున్నాడు.

వ్యాధిగ్రిస్త శక్రీరిణశ్చ వృషటా భిలాదయో మానసై
ర్మైశ్చే సాంత్వికరాజుసై సువ్రతినస్తి స్నేహస్తే జన్మిని
సాంప్రద్య సుఖాన్వీతు తపకృపాలేశా ల్రిత్మాజ్ఞస్తునా
మంత్రేయాతీ దివోకసామపిషదం మౌతుర్మనామం తిపో॥ 40॥

మానసిక పాపముచే, ఆమరణాంతము బొధించునటి లైపాడి
మహావ్యాధిగ్రిస్తులున్నా, నీచజాతులును, కీర్తులును సగుమ
న్నారు. ఏరు పచ్చిమాంసమునే దినుచుండురు. అయితే అట్టి
పాపకృత్యమందు సాక్ష్మికరాజున గుణములు జీపికయుండినవో చెట్టి
జన్మకలిగినప్పటిని తులసిచెట్టు మొచలగు పూజింపబడు వ్యక్తములు
గుదురు. పశుజన్మ కలిగి పాలనిచ్చోపులును ఆబోతులునై య
థేచ్చుగ ఓహాంచుచుండురు.

ఇకఁగూలిపనిచేయువ్వారైనను యోగ్యత కలిఁ, ఐశ్వర్యము
తోసుండు వారలను మనము జూచుచునే యున్నాము. ఇంగ్లొస్‌న్ని
జన్మముల వెనుక నీచయగలిగిన మోదట క్రీమశః దేవతాజన్మన్నాడ
నొంచుచున్నారు గాని నేనేమియు నిందు కారణభూతుడనుకాను.
సీవేమేనఁ జేసినఁజేయగాలవు. నీవేకారణమని ద్విస్విరసూచనలో
సాగానేమని! నీపరదేసతానుగ్రిహము గల్లినవో నవిద్యానాశమై కర్మ
లద్విరా జ్ఞానోదయముకలిగి, క్రమముగముర్తుడగునని తాత్పర్యము.

మనసనాతునఫర్మిపదతిలో నీకర్మవిపాక రహస్యమే రెండవ చమ
త్తారము. ఇట్టిసాగులనేకములు కలపు, అయో ఘుటుమంచువానిని
గోలఁదిగనిఁదుఁ బొందుపఱుచున్నాను.

ఉండ్నానా! కుతూహలం భవతిమె శోతుం జగత్పూలనం
సిస్మిసాన్యదపి భూపతి స్న్యచరితై రూపోపి భిక్షాశసః
భూపోత్సంగాంతా భవతి మలినాశ్మ్రమసః కురంగాదయ కు
సాన్యతంత్ర్యంమనునాస్తి కర్మవక్షగా బ్రిహ్మదయో ప్యంబికె॥

తరువాత నాపరదేవత వైష్ణవమూర్తిని జగత్పురిపాలనమును గుణించి యడుగగా నాయన యిఱ్లు పలికెను. తస కర్మలపలనసే గర్భదరిశ్రీదుకూడ నొకప్పుడు రాజగుచున్నాడు రాజకూడ నొకప్పుడు భీష్మాటకుడగుచున్నాడు. మలినమైన కుక్క, కోతి మొదలగునవికూడ రాజగారి తోడ్డుపై నాడుచున్నవి. ఇది నిత్యము లోకములో జూచుచునేయన్నాము. కాని నేనున్నతంతుర్మిడనకాను.

క్రూరశ్యం త్వయిదృశ్యాతే హరిజనా శ్రీచంతి యుక్తం కంసశ్శఫ్యారం మారయసీతి నిగ్రూణత నీ కీంపాతకం తైఃకృతం తథ్యంతత్క్షాధయామియత్పురిణితం పూర్వీరితం దేహినాం కరుకర్మఫలం మనాగపినయం న్యానాధికం నక్షమాః ५१

ఇందు దేవి శంకరునిసూచి రార! అని పిలచి దూటలాడు చున్నది. హరించువాడు హరుఁపు అనగా తనకిష్టడేననాడు గనుక యాయనకిటి చంపెవు నథికారమిచ్చి యాయనచేయు వ్యాపారమం దయిషుము కసపరచుచున్నదై దారుణముగా సీవు జంతువులను హింసించుటటివి. జనులు నిన్నఁగూర్చి చాల ఫేదపచుచున్నారు. వారే మి పాపముచేసిరి? అని ప్రీతించెను. అంతట శంకరభగవానుఁడు వినుము దానినిజము నేను చెప్పుచున్నాను. ఈనాశనమనుసది జీవులు తాము పూర్వీమొనర్చిన పాతకముల పరిణామనూచేతనే కలుచున్నది గాని, యాకర్మఫలమును తగ్గించుటకుఁగాని హౌచ్చించుటకుఁగాని మాకాపంతయు నథికారములేదు. సీవుచేసినఁజేయగలవని తాత్పర్యము

- మంత్రాధీన మిహసింహాదై నతమితి పోచుః కథం! తల్పుభో? క్రీకాంరాంతమంతుర్మిశక్తి మఖిభాం దేవి! బ్రహ్మమ్యాదరాత్మ పార్శ్వాయామవశంగతాంతరథి రూ ధ్యాయస్మర్పుతీకాకృతిం మంతోపాసితు దైవమేతి మననాత్మిటోయథాస్యద్వపుః॥५२

మంత్రాల్కీసంతు దైవతం అను న్యాయమునుబట్టి యిది యే
ట్లుగునని శంకరునే స్రీచ్ఛంచుచున్న దిక్కింకారముచే నలంకరింపబడిన
మంత్రశక్తిని సీయందుగల వేషమచొప్పున సీకుజెప్పుచున్నాను దీని
రఘూస్వామి మంత్రశక్తువేత్తలకే తెలియనగునుకాని యితరులు
తెలునుకొనగూడగు. అందుచే వెనుకటివలెనే సిస్త రించలేదు. ప్రాణా
యామముచే నిందియి నిరోధము చేసికొని అనగా బ్రాహ్మణామ
ముచేయక యెంతటి మహానుభావున్నికి న నిందియములు స్వాధీనము
కాప్సగనుక అస్తు స్వాధీనము చేసుకొనబడిన అపతరింద్రియములతో
దానుపాసించు దేవతాయాపమును ధ్యానించుచు నాడైవమును త్రి
మరకీటక న్యాయముగ బొందుచున్నాడు. ప్రాణాయామమనగా
ప్రీకర్తేణ అనతి గచ్ఛతీతి, ప్రాణః అనగా విశేషముగ జలించునడ
తేషామాయామః బంధః వానిబంధము వీటిని నిరోధింపక మనోన్నిఁ
ధము కాజాయ ఏలనన మనస్సు వాయువ్యాప్తి అంశయున్నా
అకాశములోనికి గనుక ప్రాణాయామము చేయనిది మనోన్నిఁఽధము
కాజాలదు.

కించిదాః కలిదోషదూషితధియో జల్పంతి వై తండికా
జ్ఞా

మంత్రాల్నే పఫలోద చూ నవిాఫలత్యాంగ యోగస్తథా
మంత్రాల్ఫం గురుణాప్రచారమఖలం జ్ఞాత్మ్వికృతంచెత్తపఃకీ
ప్రాప్తవ్యం లభతేహినిశ్చితమిదం దృషం చగుప్తంమయ్యా॥

అల్పజ్ఞానముతో వితండవాదముచేయునారు మంత్రములవలన
ప్రయోజనము లేదనియు యోగమంతకస్తు నువయోగములేదనియు
ననుచున్నారు. కాని మంత్రవిధానమంతయు సమగ్రముగ డెలిసికొని
విధ్వృక్తముగ తప్పమెలరించినయెడల బొందఁదగినదంతయు బొందఁ
బడును. ఇది నేను స్వయముగశేషి యనుభవించితిని, చూచితిని, కాని
రఘూస్వామిగ నేయంచతిని. ఏలనన! నదియనుభ్వైక వేద్యమేకాని మా
టులచే భోధింపడగిన విషయముకాదు.

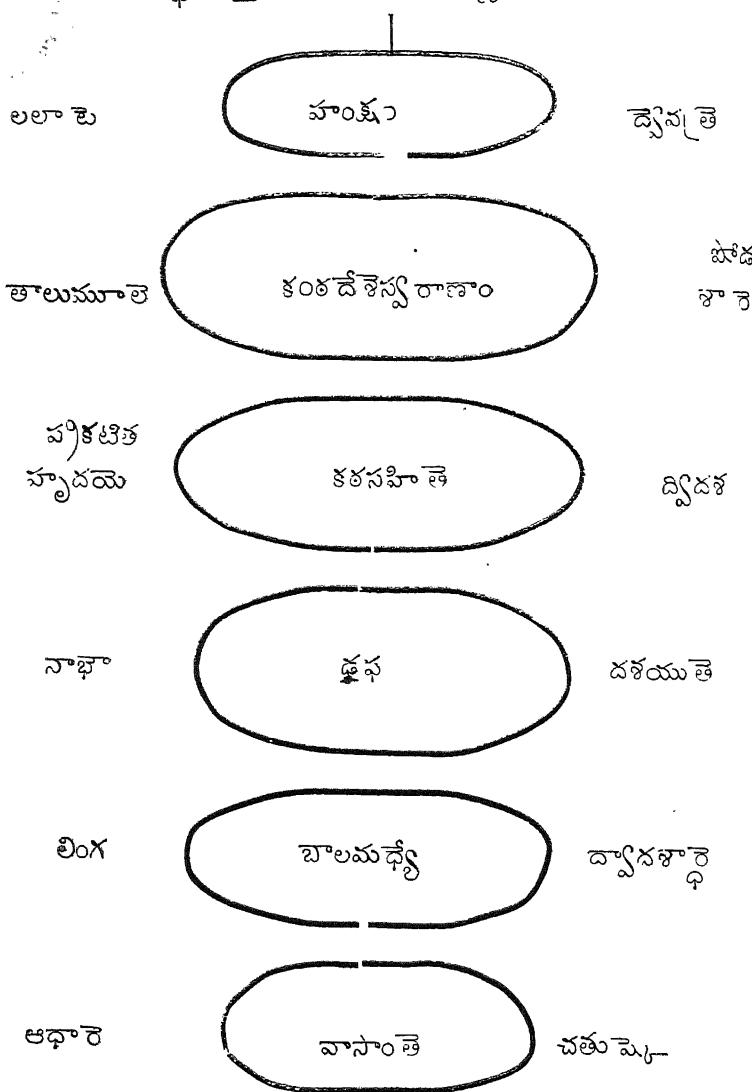
పంచాశది ర విభాగంతిమనవష్ట బ్యాక్రమధ్యసిత్తె
ర్ఘోర్మసేప్రిథవంతి మంతురథలా భీమవ్రిదాః పావనాః
యేనిత్యంమనసాఖావ్యమననం కుర్వింతి యోాస్వితా
జానంత్యేవ మహాక య స్నుక్రతిన స్తవితహవ్యదయః॥ ५४

యామంత్రములన్నియు, శరీరమందారోపింపంబణిన 4 మూర్
లాధార, 6 స్వాధిష్ఠాన, 10 మణిపూరక, 12 అనాహత 16 విశుద్ధ
అజ్ఞాచక్రమందు నాలీసమచేయబడినవి. యాహా వరములతోడను పవి
త్రీమేనటిన్ని, ఉపాసకులకు సకలాసంధానముచేయు సవియు నగు
చుస్తువి. ఎవరీయంళములనన్నిటిని సమగ్రముగ గురుముఖాలుః తెలి
సికొని యోగసంఖృతీతో మనము చేయదగ్గో మననాత్మా
యతథితి మాత్రిః అని చెప్పబడినది గనుక విశేషమైన మనము
చేయనిది యేమియు ప్రియోజనములేదు. లందువలననే లోకముగ్గో
ప్రిస్తుతము ప్రిజలు రోజునకు బదసార్లు మొర్కుల్కున్నట్లు మూ
త్రము నుచ్చరించి ఫలీంచుటలేదని విసుకుచెందుచున్నారు “మంత్రే
మధితపస్నమాధ్య జాస్మిద్దయః అని పతంజలికూడ యిట్లే సిద్ధినాప్స్తా
కొనియున్నారు. ఈసంగతిని యోగవాసిష్మమందుఁ జెప్పబడిన
వీతహవ్యండు మొదలగు మహార్థలే యెరుగుదురుగాని కేవలనేషధా
ర్యలై జరించు గుణ్ణించరు తెరుగిజాలరు.

ఆధారెలింగనాథా ప్రికటితహవ్యదయే తాలుమూలె లలాచై
ద్వీపత్తే షాడశారె ద్వీపదశయుతై ద్వీపశారె చతుమై
వాసాంతే బాలమధ్య డఫకరసహితే కంరదేశే స్విరాణాం
హంకుం తత్వార్థయుక్తం సకలతనుగతం వ్యర్థావంనమామి॥

ఈ శ్లోకము దేఖిథాగవతమందు గలదు. దీని ప్రికారము
మట్చుక్రములయందు బీజవిన్యాసము చేయబడి యాప్రిక్రము
యందు ముదింపబడినది.

తల్లూర్యుక్తం సకలతనుగతం పరరూపరసమాచి॥

ఆధారే=మూలాధారమందు, =చతుస్కృ, వాసాంతే=న మొదలు న
వరమన్నా న, శ, మ, న, అని 4 వరములును

లింగ=స్వాధిష్ఠానమందు, ద్వ్యాదశారే, బాలమధ్యే=బ, భ, మ, య
ర, ల, అని 6 వరములును

నాభో = మహిపూరకమందు దశయుణై, డఫ్ఫ = డ, థ, ణ, త, ఫ,
ద, థ, న, వ, ఫ, అని 10 నుండులును

ప్రికటితహృదయే, చ్యాదశ, అనాహతమందు=కర సహితే=క, ఉ, ఆ,
ఘ, జ, చ, థ, జ, రు, ఇ, ట, ర=అని 12 వరములును

తాలుమూత్రే=షోడశారే, విశుద్ధచక్రమందు=కంఠదేశే స్విరాశాంత్రే
అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఔ, బు, గుర్మా, ఔ, గ్రా, ఏ, ఎ, ఓ, ప్రో, ఱిః అనే
16 అచ్ఛులు

లలాచై=ద్వేషతే. ఆజ్ఞాచక్రమందు=వాంకు=వో, కు, అని 3 నుండు
ములును మొత్తం 50 వరములును విన్యాసము చేయ
బడినవి.

సూత్రిప్రాయముగ నింకొక్కు సూచన చేసేదను. ఆయో
మంత్రమాలందలి బీజము ఉంచూచక్రములయందలి అష్టములచేత
కేర్మంబమున్న వి. వీటిలో రాయత్తే, పంచదశీ, వంచాత్మకీ అప్పా
షీరీ మొదలగుసథి సాత్మ్యుక మంత్రములనియును, కంచ్చుముఁకొరకు
వినియోగపరచబడున్ని, రాజసమంత్రములనియును, ఇతరులనుశాధించు
మారణమంత్రమాలు. తామనములనియును విభజింసబడినవి. వీటి
ఉపవత్తి ముందు జెప్పబడుచున్నది.

భీతిరై శవదర్శనాత్మ్రఫవతి ప్రైణాం కుత్తో! జాంగలాత్
మిత్రీత్వం ఖచరస్య తద్దినమణిః పంకేరువోళాం కుత్తః?

శక్తి రాజీవ విభేదినీచ మహాతీ చాగ్నేయమారేకథం?
తత్త్వాన్ని మహాత్తు రేణుపనా జ్ఞేయం వృథాబ్యస్యతలు॥ ५५

దానికి నిదర్శనమేమన? కాలుచేతులైన కదల్చుటకు శక్తి లేక నోరావులించుకొని పడియున్న శవమును బూచినను, నిర్మానమ్మేన మరుఖూమిని చూచినను శ్రీలకు భయమెట్టు? అనేకానీల యోజన ముల దూరముననున్న సూర్యుని కాంతి చూచినమాత్రాని పంకేరు హములకు వికాసమెట్టు? కొండలు పిండికొట్టునటి మహాత్రశక్తి తుపాకిమంగుకెట్టు! ఆయంశములన్నియు, సవితరమై సమాధియందారి తేరిన మహానుభావు లెరుగువలసినదేకాని వృథాలాపములచే డెలియ బడసేరదు.

శూన్యార్థా ధ్వనిమాత్రికా స్వరిగమా గీతాముదంతస్వత్తే
శూన్యార్థం ధ్వనిమాత్రికం శిశుకృతం దైన్యంచ తద్రోదనం
కింబాయా ఘనమంత్రిశక్తి మనఫై? స్వర్ణాపవరప్రవీదాం
చిత్తకాగ్యబలాచ్చ తస్యమననా త్వచ్ఛతితద్మాసతాం॥ ५६

సంగీతవిద్యాంసులు పల్లవి పాడునప్పాడు స్వరకల్పనచేయుట మనము వినుచునేయున్నాము. అట్టి అగ్నిశూస్యములై కేవల ధ్వని మాత్రాకములైన సరిగమలు, ఆమూరాగభావముతో జీర్ణపాడబడిన మాత్రామున సుభమునిష్టుచున్నవి. కేవలధ్వనిమాత్రామున ఇంద్రము దైన్యమును బుట్టించుచున్నది. స్వీరథేదముకలిగిన కేవల ధ్వనితోనే యింతమార్పు కలుగుచుస్తుదే! ఇట్టుండ గంభీరారావబోధకముచేయు మంత్రముయొక్క సామ్యర్థమేమి చెప్పగలను. ఉపాస సాదార్థము కలిగినపిదవ చిత్తమేకాయత్తమే తదాకారాకారితమగు చున్నది. ఈవిషయమికను దృతీ గాధ్యాయమందు వివరించబడినది.

కల్యాస్యః ప్రతిమశ్యము యదిభవె దైక్ష వసీచాకళా
భ్రిష్టాస్యం దహచంచలేంద్రియమనోబుద్ధ్యాదభి రాఘితః
ప్రాణంచై కమథావలంబ్యకురుతె కర్మణి కామేయిచ్ఛయా
కింస్యాత్ స్వయమాదికేషు విథిమస్యానం తదేకం యది॥ 57

కల్యాసేరాగములో ప్రతిమశ్యమందు నొక్కుకళతగ్గిన శంక
రాభరణమగును. ఇక్కడ సంగీతిశాత్త్రము కొంచెము చెప్పకతీరదు.
మేళకరలు. మొత్తము 72 వీటికి జనకరాగములందురు. వీటినుండి
అనేకవేల రాగములు పుట్టిచున్నవి. ఇవి జన్మరాగములనుఁడు
చున్నవి. వీటినే మన శరీరమందు 72000 నాడులు కలనని పెదలు
చెప్పాడురు. యొ 72 జనకరాగములలోను కీర్తిప్రతిమశ్యమరాగ
ములను, కీర్తిశుద్ధమశ్యమరాగములను గలవు. వానిలో ప్రతిమశ్య
మగాగ గణములోనిది కల్యాసేరాగము, దానిలో నొక్కప్రతిమశ్యమధ్య
మందు నొక్కుకళతగ్గిన శుద్ధమశ్యమమై శంకరాభరణమైపోవునె !
అటితరి ఈషిషయాములగూడ్ని అనుష్టాము పరుగులిడుచున్న 10
ఇంద్రియములలోను అంతికరణ చతుర్పయములోను బాధింపబడుచు
స్నినాడై యొక్కప్రాణము నాశ్రయించి అనగా యతర ఇంద్రయ
ములను స్వాధీనముచేసుకొనక కామ్యముకొఱకుఁ జేయు కర్మల
పలన మానవునికి వానిలో నొక్కటి తక్కువైన యెడల నేమి ప్రా
శించేగలదు! అందుపలన మంత్రముగాని, యోగమగాని, నిష్ఠ
లమ్మి బుధిమంతులెవరు అనగూడదు. ఈసంగతినె విద్యారణ్యాలు
తమ పంచవళి ప్రధమాధ్యాయమందు 12 క్లో॥ ఆధ్యాత్మనగ్రమశ్యస్త
పుత్రాధ్యాయన శబ్దపత్రం. భాసెప్యుభానంభానస్య ప్రతిబంధీనయజ్యతే

కనుక ఈయింద్రియక్రోభముతగ్గించుకొనక యెవడికి నాత్ము
శక్కియొక్క వైభవము కానరాదు.

రాగా చౌడవ పాడవా నిగదితాః పూర్తా స్తథా వక్రిగాః
తేన ర్యాపిభపలతి జంతుసుఖదా సైనేషస్పాత్మరై :

తద్భానంమృదుమాధురీం సుషచనై కీతంపినాకంతజాం
సత్తం నాశమలం త్విమయ్యకుశలా వెత్తుంప్రభాసంమనోఽః

మరియు సీరాగముిన్నియు, చౌడవములని (అనగా ౬ అష్ట
రములుగల, మోవాన, హాంసభ్యుని, భూపాలము మొదలగునపి ఆన
చుస్తుని.

పాడవములనగా, ౬ అష్టరములు కలవి.

పూర్గములనగా, ౭ అష్టరములతో గూడుకొన్నవి.

వక్రిములనగా, ఆరోహంయంయగాని, అవరోహంమండ
వక్రిగమనము కలిగి నడచునవి.

ఇవన్నియు సీనపాత్మరసులతో సే యేర్పుడుచున్నవి. కానినాని
వాని భీదముల నాయాపనశేసి కనపరుసనలయునే కాని మాటలతో
నేను చెప్పమాపాలను సీవు తెలుసుకొననూ జాలపు అట్టులనే
మంత్రీక్రిక్త నెపరును శుచ్ఛాలాపములచే దెలిసికొనబూలు.

కిం! రుగ్మస్యమహాషథస్య మననాద్రోగోపశాంతి ద్భుచె
శుభ్యుంజా మపిచింతనెన శసథా తృస్మి ర్యునా భోజనం
సంతూసం సహిభూషణెన విధివ్యాఖ్య ర్యా వివాహం వినా
తత్తత్కృర్మబులాదిన్నా కీనుభవే త్యాక్రోత్పనః ప్రాణినా॥

ఇట్లుండ మరియుక సంగతిని జెప్పేదను వినుము. రోగ్రు
సుడైనవాడు కివ్యోషములయొక్క నామోచంగ్రణమాత్రమున
రోగనివారణ నొందుటలేదు. భక్ష్యములను తృస్మి గాభోజనముచేసిన
తృస్మియగుసు గాని వానినిజింతన చేయుటవలన దృస్మియగుటలేదు.

యథాశ్చాత్తమగా నాడుదానిని వివాహమాడి కాపురముచేసినగాని కేవలకథాలాపములచే సంతోషము కలుగొనేరదు. ఏలనన నా చూకర్చు బలమువలన నాటూకార్యాసిద్ధి యగుసుగాని వృథాలాపములచే నేమియు గొనేరదు.

ముల్లానాంముగరాట్సమానపక్కుతా వ్యాఘ్రామదార్శినీ
మేఘావీచ తురాణనో శిచతుర జ్యుత్స్థావినా గాయకః
బొలానాంపరనాద్వినాచ మనసాఫ్చస్త్రుణి ప్రవేషో సిన్నా
తతతత్కర్మబలాద్వినా కథమహా! శార్ణోత్సునః ప్రాణినాం॥

వ్యాయామము చేయనిది ఆహారపుష్ట నియమములేనిది యొసడును కింపాముతో సమానమైన దేహబులము కణానారగుటలేదు. చతుర్యుఖుముకూడ సరిగమలు, నిత్యము తీర్మాయాసాధకము చేయనిది స్వరజ్ఞానము కుదురి సంగీతపాటకుడగుటలేదు. పిల్లలువారివారి పాశములు నసకృత్వరనము చేయనిది పరిచిసాధానిని పునః పునః చింతసచేయనిది విద్యాధికులగుటలేదు. ఆయూ కర్మబులముచేతనే కాని వృథా కథాలాపసము చేసినమాతాసిన లౌకములో నెనరికి నేకార్య సిద్ధియుగాహాలదు. గనుకప్రాణులు శుష్మావేదాతములు మాని కాలోచిత కర్మశిద్ధ గలిగి తమచిషక్త యొక్క సామర్థ్యమును తెలిసికొనుటకు ప్రాయశ్శించెదరుగాత. మనవారిలో చాయమంది, కర్మలతో నిమిత్త ములేదని, ఆసాయము భాష్యగ్రంథములను పరిశీలించి బ్రహ్మాను తేలస్కోనుటపుఁ బ్రియత్తించుసున్నారు వాడెవరును దానిలోని తత్త్వమును దెలుసుకొనజాలక సంశ నూత్కులై భ్రాహ్మజెందుచున్నారు. యింతేగాక భాష్యము తెలియింని కేవలము అభ్యాసదార్థ్యముకలవారిని గూడ కొంతమందినేసెఱ్ఱుగుదును. వీకిప్రస్తాన త్రయమును త్సుంముగా జదుష్మకున్న వారికంటెక్కునజ్ఞానము

కలుగుచున్నది. గనుక యామరవగాహ్నమైన బ్రహ్మతప్తిమును నిర్ణయించును తెలిసినానేగోరువారు - గ్రీంధరాజములయిందె మస్సుతె యమండక అంతర్ముఖులై నిజతప్తిమును తెలిసినొనుటకే తీవస్తు యత్నము జేయమనుగాక. అహంబ్రహ్మస్తు అను శ్లోతియేసరును ఎరుగునిదిగాముగానిబ్రహ్మలక్షణము మాత్రమానంతయు గానసచ్చట లేదు. దీనికి గారుగమేయి? మానవులేమిచేయవలెను! ఏమిచేసిన ఆభిష్టాలక్ష్మణమాస్తర్చు వించును! ఈను విమర్శ్య నుదిమంతులుగూడ చేయకుండుట గడుళ్ళోచ్చేయవలూ.

ఆకాశేస్త్వవకాశపవనవే స్పందశ్శచౌదాహతా
సీరేచద్రోనతాఽ పనోకరినతా నై సరికం లక్షణం
తజన్వీగ వివిధంద్రియాఽ స్ఫోషయం చాలంబతే తదుఃసం
తస్త్రుతస్యనిరోఘపవనతతప కార్యః ప్రయత్నాన్నరైః॥ 61

ఆకాశమునకుఽన్నాన్యత్వమున్నా, వాయువునకు గదలిక యును అగ్నికీ-కాల్యాంచుటయు, సీటికి-ద్రోవత్వమును, భూమికి ఆణింయును నై సరికగుాములు. ఆగుణములుకల భూతములుతోఖుట్టిన సమస్తంద్రియములును వాని నై జగుణముల నెట్లుమానును! కనుక వరాసప్తతెల్లపుమను వానిని సిరోధ్వాచుటకే సర్వవించుముఇ, బ్రయత్తీం చుచుండవలెను. గాని ఆభిందియములనే నేపించుచున్న పామరులకే మొఖోధయగును! ప్రకృతిజయమే ఇంద్రిజయయము. ఇందియజయ మేపుహృతత్వసాక్షాత్కారము

సర్వం త్వీత్తిగుణాత్మకా జగదభూ ర్లోకావయంమూర్తయః
తొసోఽవై తవశక్తయ శ్రీభూజ జ్ఞానే మేరు శ్రీకూటో మనః
జాగ్రత్తమ్మసుషుప్తయస్తనుభృతాందేహస్తుమోప్యగ్నమో
జన్మవ్యాధినపుంసకాదిసకలం త్రేధావిధక్తం ఖలు॥ 62

నత్యరజుస్తమా గుణాత్మకమైన నీపక్కలివలననే జగత్తంతయు
మూడువినములుగఁ గన్నట్టుచున్నది. శ్రుతిః “ అహమేకాంలోహిత
శుకక్రపాం ” యెట్లన? భూః, భువః, సువః అని మూడులోకముఱు
సు, నేము బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులని తీమూర్తులుని నింక నీ
చొక్క ఇచ్ఛ, జ్ఞాన, క్రియాశక్తులను మూడు శక్తులును, త్రికోణా
కృతిగల, మేరువ నాశ్యయించిన సీప్రకృతి చక్రమును, సీమంత్రి
ము వాగ్మినకూటమనియు, కామరాజకూటమనియు, శక్తి కూట
మనియు నేర్చియున్నవి. ఇంక మానవులయొక్క జాగ్రీత్యస్తు సు
ఘపులును స్వాంసూక్ష్మ కారణములనెడి శరీరప్రయమును, జ్ఞానాగ్ని
దర్శనాగ్ని, కోపాగ్నియని తేతాగులును, జన్మములు, అండజ,
జీవజ, ఉడిజములనియును, వ్యాధులు— వాత పైత్యైష్మధై జన్మి
ములేయనియును, పుంప్రి, నపుగసకాది జన్మములను మూత్రాగులుగనే
మానవులుచేయుచున్న మానసిక వాచిక కాయిక దోషములచేతనే
కటుగుచున్నవి. అనిపరమ్మివుడు దేవిసన్ని ధానమందిట్లు పలికెను.

ఇటుపైని కాయిక వాచిక మానసిక కర్మలలో మానసిక
కర్మయే సర్వోత్కుమమెనదని చెప్పటకు మనస్మార్తిః “ ఓధియజ్ఞ
జపయజ్ఞోపిశిష్టోదశభీరుణైః ఉపాంసుస్వాచ్ఛత్తగుఃఽ స్నహప్రామానస
జ్ఞిజ్ఞోల్పుషిష్టోత్సుతః॥ ” అని ఎందులకనిరోదాని ఉపవత్తి నుపపాదించున్నదు

తీర్థిష్యక్తాన్యఫుమురక్షానిభువనెన్నాక్షాంక్రియాక్షాంకలా॥
తత్కార్థయంఘలపుష్పధూపరచితా పూజా చయోగాదికం
పాపంకాయికమేనహంతి సకలం వ్యాంగావబదంచత
న్నంత్రంవాచికదోషమేవ మననాత్త దైన్యప్రతీకంస్మాతం॥ 63

లోకములోని మానఫులోనరించు కాయిక, వాచిక, మాన
సిక పాశకములు, మూడింటికిని, మూడువిధములైన కర్మలనే కల్పిం
చినారు. అవియేవన!— కాయిక పాపమును పోగొట్టుకొనుటకు

అంగావబద్ధోపాసన యనగా, భూవదీవ సైవేదాములతో గూడిస పూజలు వ్రీతములు, యజ్ఞాది సమస్తమయిన క్రతువులును, యోగమును, చెప్పుబడుచున్నవి. ఇక మంత్రమెందులకనిన! వాచికణోమమును పారదోలుటకు గల్పించబడినద. దీనే వ్రీతికోపాసన యందురు. వ్రీతికమన—మూర్తియొక్క ధ్యానముతో జీయుసిగాన, దీనిని వ్రీతికోపాసనయందురు. ఇదయే విగ్రహారథం, పైని చెప్పుచిన అంగావబద్ధోపాసనమున కర్మకాండముందలి, ప్రథమభాగమాత్రయు చేరిపోయినది. ఈ రెండవదానివలన మంత్రశాస్త్రమును ప్రతీకోపాసనమంతయు జేరిపోయినది. యికనున్నది ‘అహం గ్రహశోపాసన దానిగుత్తించి ముంచు ఖిన్నరించుచున్నాను.

ధ్యానం చిత్తమలాపహం శివకరం చక్షుమ్పుతో రూప్తిమాన్ నీర స్తుత్రభవేత్రమా చిన్నపమయ స్నానేశ్వర స్వర్యాంక్రమ్యమ్యస్యస్యస్యరక్షా దహంస్యస్యరక్షాత్రా జ్యోండిల్య విద్యాదికాః తస్మాదైతదహంగ్రహం మమమతం తైనై సనాధ్యానయం॥६५

ఇది అహంగ్రహశోపాసన, ఇదియె యన్నిటిలోను, సర్వోత్తమమెనది, దీనియందు, అభ్యాసకులు, వాక్పతి, చక్షుమ్పతి, మొదలైన అప్పుశ్వర్యసిద్ధులును గరవారలు సచ్చేశ్వరత్వాద భర్మములును గలవారలుదురు. దీనియంను ధ్యై భూకారస్సురణయును, నేను యావిఘ్నమైనమూర్తియొక్క ఉపాసన చేయుచున్నానను జ్ఞానము కలిగియండునుగాన అహంగ్రహమని శీలుంబడుచున్నది. ఇది చిత్తమలమును బారదోలును. అందువాననే దీనిని సర్వోత్తమమెనదని చెస్పియున్నారు. కారణమేమన నిరసేక్కికమెన యపాసన. మెట్లన! దహమరవిద్య—అనగా మనహృదయకోశమును. ధ్యానించుట. దీనివలన స్వీరాది భ్రాగములుగాని ఏపొక్క శ్వర్యము, ధనధాన్యాధికములు గాని కలుగఁగలవా? కలుగనేరవు. తరువాత ఆణ్ణిపురుషవిద్య

యని యంగోకటి గలదు. అదియేమనిన మనకండ్రయందగవపు కనిపాపనుపాసించుట. ఇదియున్నట్టదే ఈఅహంగ్రీహముతెన 32 మహావిద్యలున్నా యిట్టివె కనుకనే, సిర్వ్యజ్మేన సదుదేశశుకలవారలుగాని, నీనియందు చిత్త నునుంచి అభ్యాసముచేయలేదు. నీనివలన చిత్త మేకాయత్తమై నిరవధికసుఖానుభవస్తున్నిరిగిలిగి కారణ శరీరనాశమగుటుక సాధనభూత్తమై, కేవల నిర్వికల్పక సమాధ్యనస్తు సాధనభూత్తమై యుషచరించును. ప్రభోపాస, ప్రాణోపాసన అను నీయథయము దీనిలోనివే పీవికి డాటికిని భేదములేదు. చాతృశ్శిః తేమానాసిక్యంప్రాణముపాసాంచక్తిః అని శృత్యుక రీతిగ ప్రాణము ప్రణానముగాని ఇతరముకాదు. వీసి నాశ్రయించియై దేవతులు. రాక్షసులు కూడవుటీ యొకరినొకగు పసిభవించుకొనుట కేర్పిరిని కథానూపముగ తేట తైలముగఁ జెప్పినారు. ఈ దేవతలు రాక్షసులనగా! మనలంతఃకరణమందుదయిల్లామ సఫ్యుత్తుచే దేవతలనియు నుర్ముత్తులే రాక్షసులని ను శంకరభగవానులు ఖూమ్యమందు స్వముగఁ జెప్పియున్నారు. ఈయంశము నేనుచూచిన నాచునాకుగల తృప్తికి మేరలేకపోయెను. వారి బుద్ధిష్టశతకు మేరలేదన్న సంగతి యు నాకు స్వముమెనది. మనయందుదయించు అజానశాసనముకై యై మనముచేయు కర్మలుగాని, వేరె యితరమైన స్వరూదిసౌఖ్యముల నివ్యగిలపని చెప్పిన మాటలాన్నియు, తల్లి తనకుమారుగఁ జబ్బి చేసినప్పాడు చేసుమందు పట్టబోయినపు డుపదేణియు, శ్రీతిజనకములగు మాటలువంటివిగాని వాటికరమున్నదని యూహింపఁగూడదు. కానీ యామాలల సందరుజెప్పిన శోకము చెడిపోవును. ఇట్టుపైన అర్పులకుతప్ప అనధికారులకీటీ బోధచేయఁగూడదు. యేఱునన అన్ని యునిటి నిరగ్రథ్యములేయని త్రిశోసినేయఁగలరు. అంమువలన శాత్తు మంత్రయు నబదుమోపును. చాలా అనరములు బయలుదేరగలన్న గనుకనే పెదలు సాధనచతుర్య యఁ సంపత్తి లేని మూర్ఖులకు బ్రిహ్మ

విద్య సువదేశించగూడదని బోధించిపి.

మనువు శ్శ్లతియందు సహస్రమానసన్మృతః అని ఎందుల కనినారనిన ముందు చెప్పబోపుచున్నాను.

సౌఖ్యంనై వహికాయకం తృణసమం మాంసత్వగారాధనం తస్మాత్తద్విరూపావినోదమధికం సర్వోందియాదారకం జ్ఞాభ్యం మానసికంపోశన్ మతుంపం సర్వోందియాష్టదకం తస్మాన్మానసమేవకర్మపరమం శేరీయానిదానం విదుః॥ ६५

ముందు కాయిక, సుఖముయొక్క సందర్భముచెప్పచున్నారు ఈసౌఖ్యము కేవలమాంస త్వోందియారాధనయైకాని అంతకంచే విశేషమైనదికాదు.

వాచిక కర్మయనగా ఈ యిందియాసందముతో (అనగా లెస్సగా భుజించుటచే) సమన్తేంద్రియములకును ప్రమ్మికలుగుచున్నది అందునిన కాయికముకంచే అంధిక మైనది వాచికము. ఇక మానసిక ఘన సర్వోందియాష్టదకమని చెప్పుటబడినది. దీని సుఖముఃఖములచే సహస్రేందియములకును వృథిక్షయములు కలుగుచున్నవి. కనుక యాకర్మ సర్వోత్సామైనదని చెప్పటపు గారణమయినది

ఈపైని సమన్త కర్మయందును యోగళ్చిత్తవ్రత్తి నిరోధః అని పతంజలి చెప్పిన సూత్రమును స్వర్చించి చిత్తనిరోధము సమన్త కర్మయందు నావశ్యకమని కనిపెట్టి దానివ్యాచారము లోకములో తగ్గిపోపుచున్న సితిని గనిపెట్టియు దాని ఆవశ్యకతనుగూర్చి ముచ్చ టించుచున్నారు.

యస్మాన్క్షం క్రమశః వ్రివిశ్వ జననీ గర్భసపిండోదరం ప్రాణఃపంచవిధంవిభాతి జరకె భుక్తం పచత్వగ్నివత్త

ధాతూనాంవిదదాలతి పుష్టిమనిశం మూత్రీం నుదత్యగ్రీతః
సన్యాదిందియసారథి స్నకృతిథి సేవ్య స్నదా యత్నతః॥६६

ప్రాణవాయువు, క్రీమముగు జనకీగర్భమున సింహాదరమున
సూక్ష్మముగుఁ బ్రిఖేంచి ప్రాణాదిపంచవాయు శేదసులనుదాల్చు
జరరమందు జీవులు తినునట్టి ఆహారమును అగ్నివతెవచనముచేసి స్తు
ధాతువులకును దానిసారమును బంచిపెట్టి వానివాని మలములను,
మూత్రీము మొదలై నవానిని పైకి తెడలుగోట్టుచున్నది. మరయు నీ
ప్రాణవాయువే సమస్తేంద్రియములును, సారథినతె ఎానివాని కృత్య
ములయందు సదుపుచున్నది కనుక యాదయే ముఖ్యముగా సజ్జను
లందరచేతను సేవింపదగిన వస్తువు. ప్రాణవాయువు మనశరీరమందు
బ్రిఖేంచినవెనుక మనక సుఖమయినను దుఃఖమయినను గసబడు
చున్నది. ప్రాణములు దాటిపోయిన తరువాత కాల్పినను మనకే
మాత్రమను తెలియటలేదు ఇంతేకాక, గాఢసుషుప్తి యందు సమస్తేం
ద్రియములును ప్రాణములయందు లయమయియగడుతఱి మన
ప్రాణతుల్యమయిన ప్రాతునంతటిని దస్తరూపచ్చి పటికొనిపోయి
నప్పడయినను మనకావంతయు దెలియటలేదు. అనగా సేము పో
యినపి! ప్రాణములయందు ఉయమయియున్నవి. శృతి, సత్కృతి, పురా
ణములు మాటవదలి అనుభూతియందు వీనిప్రాశ స్వయము విశేషముగ
గనిపించుచున్నది. కనుకనే వీనినఁ పాసించువారలకు మోక్షముకూడ
గలుగదన్న సబద్ధమేచున్నది! కనుక ముఖ్యముగ సేవించువారల
కణిమాద్యమసిదులుకూడ గలుగుచున్నట్టు సిములచరిత్రలను మనము
వినుచునేయున్నా ముగాన సర్వవిధముల నీమనదేవామందుండు ప్రాణ
వాయువేమనకు పాసించతగినదని అరాణ్మిదమగుచున్నది. వీని యుపా
సనాక్రమమును ప్రిమాదించకుండునటుల స్తలాంతరమందుప దేశిం
చుచున్నాను.

యోభరూచ విభర్త భూతనికరః సర్వోదియుగాంకః
సర్వానదనిపాకుల స్నానుచిరాభ్యసేషిద్ధిప్రదః
సర్వోత్తుశ్రుతపుషుప్రదః కృతిథి చూం సర్వోశ్వరత్వప్రదః
బ్రహ్మసాకిల్యోచరః ప్రియతమః సేవ్యసదాయమర్త్తః ॥ 6:

శృంతిః — భర్తాస్నిఖియమాణోవిభర్త్తః అనునట్టు సమస్త
జంతుసమాహాము సేప్రాణవాయువు తానధికుండై భరించుచుస్తుదో!
గాథసుషుచియందు సమసేంద్రియ వ్యాపారములను తనయాను
ఎయముచేసికొనుచుస్తుదో! శంకరభగవత్పూదాచార్యః మధ్యస్త్రో
సుషుచో మొదలగునవి చెసియున్నారు. సమస్త దూఃఖములును
ప్రాణముతోనే ఉడయించుచుస్తువి గనుక సర్వోనరవిపాకులః అనే
చెపుబడినది. చిరకాలాభ్యసముచే సమస్తములుం ఏంకిల నిచ్చు
చుస్తుది. మఱియు మోత్తమునుగూడ నివ్యదగినస్తదేయుస్తుది ఆగా
కేవలమంభీకసిదిలయినవెనుక వాయువుతోప్పాటు మనస్తుకూడ సంగ్రం
చును. అనగా గారగాశరీర నాశకముకలుగును. అటుపిమ్మట మోత్త
ముగాకమరేముస్తుది? ఇంతేగాక ఇచ్చవచ్చిస సర్వోశ్వరత్వసికికూడ
నియ్యసగును. మఱియు నిదియె ప్రత్యక్షబ్రహ్మమని “శృంతిః సమ
సేపాయో త్వోమేవప్రత్యుత్తం బ్రహ్మాసి అని కలను గనుక యాప్రా
ణవాయువే ముందు సేచివడగినదని శిక్షావ్లలియందు స్ఫురపడినద.

శ్రాద్ధదైకర్మః శోభనే జపవిధా నిత్యేశినై మితికే
యంప్రాణం సనిదుభ్యకర్మసకలం నారిభ్యత్తేవై దికం
తంత్యక్త్వో కిముతద్ధువై త్యులమహా!మూలస్తు చేచ్చేదనం
తంపాత్తం పరమావదాతి మునయః కర్మ ల్రమేష్యతము॥ 63

వైదికకర్మలగు, శ్రాద్ధాదులయంమగాని ఇవాషాది శుభ
కార్యమూలయందుగాని జపాదులయందుగాని సంధ్యావందనాది నిత్య
కర్మలయందుగాని, నైమిత్తికములగు కృపొపుమి, శ్రీరామనమి,

విజయదశమి మొదలగువానియంసుగాని, పార్శ్వానాయమ్య అని పార్శ్వాయామము చేయక యేవనియుఁడేయుటలేదు. అట్టి ముఖ్య మెన పార్శ్వాయామ ప్రిచారమావంతయు జనులు తెలీసికొనక కర్కు లను కైయుచున్నారు. యే ఘలమున్న కానరాదసి, విసిగి కర్కులను ఛిడ్పనాడి సోమరులై, పై డితల్లికి, నూకాలహ్నుకు గోడిపిల్లలను దెగుసతుటలో శ్రీధ్రాభక్కులు కలవారలై చెఱంగుచున్నారు. ఇట్టి మూలకొరణమగు పార్శ్వాయామమును వదలిన, నాయాకర్కులవలన ఘలమేమికలుగును? కనుక ఇదిమె సర్వోత్తుమైమెనదని ప్రివిధిపోస సలయందును జెప్పుబడినది. పార్శ్వములతోనే సుఖదుఃఖానుభవము గాని, ప్రాణములులేని దేవామునకేమియునులేదు. శంకరులు శత్రువోకి యందు.

‘ప్రాణా మామతుప్రతం తశ్శ్వత్తిశిరసిమతం స్వత్స్ములభ్యాసచాన్యత్ ||’

పార్శ్వాయామవైత్తమే సర్వోత్తుమైమెనదని శృత్యంతముల యందు జెప్పంబడియున్నదని తెలియనగును.

సర్వోమపికర్కుణాంచ దయితేసారంభణామ్యతమం
మాత్రాంఖోధి సముద్యతెంమశకలం యోగాబకందంశివం|
వాగుంపాథాల వేదశాత్రుకుపూరం బ్రిహ్మమృతసోతసం
తద్విజం ప్రిణవం ఏముగగదిదం సర్వోషితజ్ఞానయం|| 69.

సర్వకర్కులయందును సారమైనమాటను జెప్పెదవినుము.

సమస్తమంత్రములనెడిమహాసముద్రములోనుండివెడలినదియు,
సమస్తమెంగసిదులకు మూలమగునదియు, వాగ్రాపకమగు సమస్త
వేదశాత్రుములు, బయలుదేరుటకోక బిలమువంటిదియు, బ్రిహ్మమృతమహానదీ ప్రివాహమైనదియు, ప్రావమే, దీనివలన సేనును సీ

బ్రహ్మదివేనతలును పుట్టుచున్నాము. ఓంశద్రుహ్మా ఓంతద్వాయుః
ఓంతదాత్మా అని శృంతియుగలదు దీనితత్వము తెలిసికొనినవారా
బ్రహ్మవేత్తలు. ఇంతకంటె తెలిసికొనదగినది జగతునందింకొక్కణ
గానరాదు.

భాందోగ్యశృంతియంమ విషులమున నీయుపాసన గురించిఏ
చెప్పిరిగాని వేరుకాదు. న్నా అధ్యాయము. 10 వ ఖండమందు,
సర్వైందియములును బ్రహ్మగారి సన్నిధని దమతమ గొప్పతసము
లను స్తోరపఱచుకొనుటకై నెళ్లగా, ఆయన, మిాలో నెనరు శరీరము
నుండి లేచిపోతే, ఆశరీరము చెడిపోయినదసునో వారు గొప్పవారని
చెప్పిరి. అంతట పాణములుపోయిన సేశరీరము చెడిపోవునుగాని
చక్కురాదీందియములు పోయిన బాధయేమున్నది! (సుగ్గివారు,
చెవిటివారు బ్రాహ్మినట్లు బ్రితుకపచ్చనుగాని శరీరముచెడిపోనేరదు.
పాణము లాకారణముచే శ్రీష్టమైనవని సిదాంతపడినపి. కనుక ఫీని
ఉపాసన గొప్పది. అయిఁ నిట్టిదానిని వదలి ఇతరమైన నానియు
దులోకమునకుఁ బ్రిప్పత్తి కలుగుటకుఁ గారణమేమన? ఇంది బహు
ప్రమాదజనకమైనది. అట్టి చిక్కులులేని హర్షము తెలసినణారలు
తక్కువగాసుండుటచే దీనికి ప్రిచారములేకపోయినదిగాని, ఆవశ్యకత
తక్కువయని కాదు. కనుక దీనిని ముఖ్యముగా జనులందరును అట్టి
యహినుభావులనాశ్రయించి, విషయము జక్కుఁగ తెలిసికొని, ఇంపార
సిద్ధిని పొందెదరుగాక!

పాణిరథో చ్ఛపలాదుడెతి విషము వాంచా పదార్థమైన్నాం
త తద్మి కపదారసంసితరసా తదాతువుంది రఘువేత్త! |
తెభ్యుస్తంచ్ఛ్రిప్తశాఖకా తువిషులూ జిహ్వాస్తి మూలం దృఢం
తత్త్విత్యైలవఃం తుకల్పితమిదం తద్వై సరాన త్తి చ॥ 70

జీవులూనరించిన ప్రారభకర్మల మూలమున వానివానియందా శక్తి యదయించుచుండును. అందువలననే ఆ గొ జీవులు తినునటి పదారథందుండు రసవిశేషమువలననే ఆయోధ్యాతుచృద్ధియయి వాని పలననే, కామకోర్ధ్వాద్యుమిషప్యురములనెడి, శత్రుశాఖలుగల, మహా సృష్టిము బయఱువెడలును. వానికిశిహ్వాందియమే దృఢమూలము, దాని యానందవృద్ధి చేయునదియే లవణము, అదియే సదులను దిను చుస్తుది. ఇక్కడ ‘సరాన్’ అని మనుష్యులను దినుచుస్తు దని చెప్పా బచే మానవులకే గాని తసతరజంతువులక్క ఉష్ణాయొక్క ఉత్సవ్తు వినియోగముతేలియము. అందువఱనవానికన్ని బాధలులేవు మానవుని కుస్తనిన్ని బాధలు పశుజాతికి కానరావు. అయితేకొంతమంది లవణము జీరశ కీని కలిగించునని చెప్పాదురు. అదియు వా సనమే గనుకనే గంపెచున్నము దాని పరికరమను జీరమెపోవుచుస్తుది. అది లేని నాడు అంతాశాఖలు దేహాసోమణ కొవర్యుకముకాదు. ఇంతేకాక అస్తుమయగీంహి సామ్యమనః ఈశ్వర్తుతియొక్క తాత్పర్యముగూడ కొంతవివరించెద, ఏమన! ఎట్లి అస్తుమను మానవుడు భుజించునో యట్టి వుట్టి పుట్టుచుండునని భావము. ఈమాట చెప్పినపైని, ఆశిష్యుని కీసంగతి బోసపడకపోగా గురువు ఇమ్ముని కిట్టు బోధిం చెను. 15 రోజులాళిష్యునిచే నుపవాననూచేయించి, తే 15 వనాడు ఇమ్మునియొద్దుకువెళ్లి నాయనా! బుగ్గేదము చెప్పాము, సామవేదము చెప్పాము అని యమగ, నా ఇమ్ముడేమియుఁ జెప్ప లేనని సంజ్ఞచేసెను అప్పుడన్నమును తినిసించి, అస్తు రనము దేహమునఁ బుట్టినపెనుక, మరలఁ బ్రింభించగాఁ బూర్యుమధ్యసించిన విద్యులనన్నిటిని, గ్రహముగాఁ జెప్ప నారంభించెను. అంతట గురువు చెప్పిందాని రహస్యమును ఛెలిశుని, పాంజుతత్తో మెలగేను. కనుక లోకమట్టమానవులు భుజించు సాహశిరమునకును వారివారి అంతఃకరణ ఇల్లితికిని చాల సంబంధముకలను. బాంహృష్టులైనవారఱు ‘ధీయా-

యోనః ప్రాణోదయాత్ || అని ఎన్నో వేబసారులు గాయతీమంక్ర జపమొనరించువారలు బుద్ధివృత్తినిపాచుచేయు, మద్యమాంసములను, ఉల్లిపాయలను తినుచుండిన ఏంభమేమున్నది! అందునలన ఉత్తరమ జాతినారలగు బ్రాహ్మణులెన్నడును నిమిద్దవస్తువులను దినఁగూడడు, అటులనే, మన అభ్యాసమున కావశ్యకమనిఃధించిన, యమసియ మాదులను విడిచిన మనకునూ నంతెలాభముగాని విశేషలాభము కనబడదు. ధీనికుదోహరణమేమనగా! ఎంత దివ్యామధ సేవచేసిప్పు టేకిని పురాణజ్ఞిరపీషితుడైనవాడు గేడెవెరుగు, గుమ్మిడికాయ పులును, పసనకాయ కూరలతో లెస్సుగాభుతించి దివ్యాస్థిషము చేసిన, సెన్నిటీకై నను వానిలోగముకుదురునా! అటులనే యమనియ మాదులు, లేనివానికి కర్మలు అభ్యాసములును నెంతమాత్రమును ఉపచరింపజాలవు. కనుక అదైత్తరహస్యమును దెలిశకొనగోరినవారు యథాశక్తిని దాము భుజించునాహారములలోకూడ యుక్తాయుక్త విచారణతో జీవించుట కావశ్యకమైనవానినే తినుచుండవలెనుగాని, యథేష్టముగా దినఁగూడడు. నిద్యారణ్యః శునాంతత్యుదృశాంచై కొశేషోబుచిభత్తసే అని చెప్పియున్నారు. అనగా సీతమేధ్యమును దినుచుండిన తత్వవేత్తకును గుర్కులసు భేదమేమి! అని పక్కాణించియున్నాడు. శంకరః, సిద్ధాంతసారసంగ్రహః

శరీరపోమణార్థినస్య ఆత్మానందిదృక్తతే

గ్రాహాందారుధియాభృతావ్యా నదీంతర్యంసభ్యచ్ఛుతి॥

71

అనగా శరీరపోమణము చక్కగఁజేసికొనుచు, నెవరాత్మాను లోకసమచేయ బ్రియత్తించెదరో వారు కర్పోయను భార్యింతిచే మొనలిని గాగలించుకొని, నదిని దాటుటకు బ్రియత్తించుమూర్ఖి వంటివారని తాత్పర్యము. కనుక ఆత్మతత్యమును దెలియగోరువారు యమ నియమాదులను నదలిన నేమియలాభములేదు. అఖ్యయను సంశయములే జనించుచుండును. ‘సంశర్యాత్మా వినశ్యతి’ : — గీతా

లపణము మృత్యువని జెప్పుటకొక నిదర్శనము జెప్పెద ఎట్లన !
స్రీసాహిదిత్తులైనవారు ఉప్పులేనిపప్పు లెన్ని భుఱించినను చీముపట్టదు
ఉప్పుతీనినవెంట నే విషమించును. మరేమికొవలయు? అందువలన,
లపణము మృత్యురూపము హరయోగప్రాదీశిక లవణంసర పరచా
ఒమం వర్జుయేత్ అనిగూడగలదు.

తల్యైక్యాలవణం యమాచ్చనియమాచ్ఛాంతరంగోభివే
దీరస్తితమన్నథి క్రీతుమయోనా పెత్తాతెత్తాకికం
శోదాసీస్వయువేత్యపశ్యాపిభునం మృఖిండతుల్యం ఘునం
సాధ్యంనై తదనంత జన్మనుకృతోద్భోధం వినాప్రాణినాం॥72

అటిమృత్యురూపకమసు లవణమానునదిలి యమనియమాదు
బుకలవాడై శాంతాంతరంగుడై మహాధీరుడై “ ఇతిరసేతితం
సర్వం ” అనున్యాయరీతిని జితనున్నథుడై తాపికమంసుదేని సవే
శ్రీంచక యుదాసీనభావమును గనపతిచుచు స్తోముమునవానియగడు
విహారించుచు (కాకాశ్చిన్యాయమును కనపరచుచున్నవాడై) కేవల
బ్రహ్మమై ఉండిపోవును. కాని ఇదిఅంతయు జెప్పితీనిగాని యాటి
సితి అనేక జన్మలయిదౌనరించిన పుణ్యపరిపాకముచేతనేగాని సుల
భసాధ్యముకాదు.

శృంకోణం చిరజీవినాం చిరధృతం యుక్తంఫలంభక్షణై
శ్నిగ్రం శుష్కుకపాపమధ్యపిహితం దత్తం ప్రకృత్యా స్వయం
శాఖాశూన్యతరోస్త సస్యమతులం సర్వర్తులభ్యంపునః
తత్సర్వం యదినాత్మికం చయుక్తః పీపాస్యంపుస్తిదం॥73

భోజ్యవస్తువిమర్శను పరమహితుడు మనకుపదేశించుచున్నాడు
చిరకాలమఃండు వృక్షముల ఫలములన్నిటిని మనమారగించవచ్చును
గింజపైగుంజగల మామిడిపండు, పనసతోన ఖర్షారపుకాయ సపోటా

మొవలగునవి, పొట్టనిగడించుకోనుటకుతప్ప బఱముచేయునవికావ్య. గింజలలోపలనుండుపప్పులు, ఆచూపుక్కముల కరపురదూపములేగనుక అవి శరీరమును విశేషబలమును వృద్ధిచేయును. వీనితోనుల్యమైనవి, పెటలు, జెసగలు, గోధుమలు, అయిన కొహచ్చునుగాని వాసిన్నప్పుకుములుచిరజీవులు కావ్యగనుక అంతరక్కి వాటియంముండునని యనకూడదు. ఇంక శరీరమును విశేషముగ బోషించునవేమన! పెంకుకోపల దాచంబజిసపప్పు లనఁగా, గొబ్బరికాయ జీడిమామిడిగింజ, బాదం పిసా అకరోక్కో, వేపగింజ, జాకికాయ, మొదలగునని, మిక్కిలిబయమునిచ్చునశి. స్నిగ్ం=అనుట్చే, గట్టిగనుండునది చమురుగలడియనిగూడ అరము. వానిలోళాఖాన్యాన్యమైన, కొబ్బరి, ఖజూరాము, మొసలగునవికావచ్చునుగాని “సర్విరులభ్యం” అనిచెప్పబడుటచే ఖరూరము కాజాలదు. ఇంతేకాక చిరధృతం అని చెప్పుటచేస్తును చిరకాలముండనోపు సస్యమాలని ఊహించకతప్పదు. ఇదిన్నిట్లు గాక చెట్టునుండి కోయబడిన పిమ్మటు చిరకాలము ఇంటిలోనిల్సి వుంచినను, చడిపోసట్టునగట్టివనికూడ తోచుచున్నది. పసనపంచు, మామిచిపంచు విశేషకాలముండనోపుగనుక అంతప్రశస్తములుకావ్యసమూలము తిసదగిన అంజూరా మాచిదని వప్పుకోనవచ్చును పండు లోవివేష బీజముఁగల పండునమూలము బలమునిచ్చును. ఏకోత్తర వృద్ధిగచేర్చబడిన శ్రీఫలత్యుక్కలును మంచివె అయిన ఆహారముగ తిసహాలముగాని పీహమును బోషిగచును. పైత్యాధికముజేయునస్తువులన్నియును యక్కతునుబోషించును. పైత్యాధికమును నిపరించుటకు వేపగింజలపస్సను తినిన పరమోత్తమముగనుండును. శరీరముడి వికృతిని జనింపజాలదు. దత్తంప్రిక్కత్యాస్యయం అసగా సృష్టియంమపుటీనది పుట్టినట్టుండపలయనేగాని కాల్పుల సంస్కరించుల మొదలైన పనులు చేయాడనియరము. శాఖాశూన్యతరోః అని వక్కాశేంచు

టులోఁగొంత విశేషమున్నట్టు తోచునున్నది. ఏమన! శాఖాశూన్యమైసవ్యక్తముయొక్క సారమంతయు విశేషమాటలలోనికి శాఖలులోనికి బోక యూపత్తారము ఫలములలోనికి వ్రోవేంచును అందుకని వారిట్లు వక్కాఁచినట్టు కనపడుచున్నది కనుక బుద్ధిమంతులగు వారలందరు నితరమైన పదారథులనుగా, వేరుశేసగ, పెసలు గోధుమలు మొదలయిన కాయధాస్వయమును పర్మిష్ట్టోంచితినియు, నితరములయిన పచ్చికూరలు, మొదలయిసవి, దుంపలుకాల్చునొనిగానిపచ్చి విగాని తినిచూచి వానివాని తత్త్వము తెఱుసుకోనలయునసి సాఅభిప్రాయము. సృష్టింపబడిన పదారథులన్నిటిలోను పొకుల్లోసలనుండు గింజుపప్పుచాల బలమైసదగా నాట స్వాసుభవము వలన భోధపడి యాఁధముగ వార్చితిని. వీనిలో సంవత్సరమంతయు చేట్లు నుహిడక కపాలముమధ్యమున గుగ్గున ధరించిన మాచేడుచుడు వెలగపంచు నందుండు దేహాఁషణశక్తి యు సాత్మీక లక్షమును రెండవదానియందగిపడుటలేదు. ఈఘలను 1 సంవత్సరమువరకు చేట్లునందుండును ఇతరఫలములింత క్షాలము చేట్లునంటియుడ చాలవ్రకనుక దీనికంత యశస్వుకలదు. జీసుక్తం, ఆదిత్యవరేతపసోధిజాతో ననస్పతిస్త పుణ్యాధిల్పిఁ, అని చెప్పబడినదిగనుక సరోవర్తులుపుమెనడ బిల్పముతప్ప మఱియొకటికాను. కషిత్తంసర్వదాపధ్యం కదళిసకదాచన అనుటచే కసితమునటిదె. ఇంటేకాకలోకములో సాత్మీకమై యక్కట్టిపాము (liver and spleen) లకు బలముచేయు నాటరములన్నియు దినఁడగినవి. యేఱపారలోపముచే శరీరము చెడునని బుద్ధిమంతులను కొసగూడదు శరీరములోని యాయక్కట్టిపాములునముగ నుండు వరకు దేహమందసాప్యముండనేరదు. ఇవి అనోయ్యన్యశ్రీయలు బ్రహ్మశక్తులవంటివి (negative and positive) లనంటివి. కనుక యారైట్లుని మనము కాపాడునోసగలిగినదో శరీరమునకు రుగ్గుతయను నది చేరచాలదు ఆయాసము. సీరసము, బడలిక మొదలగునవి ఆడు

లేవు. ధృఢప్రియత్నమతో నేకార్యమైనను సాదించగలడు. శరీర దాధ్యములేక యేపనియు మాసవుడు చేయంజాలడు కనుక శరీరమూ ద్వం ఖలుధృసాభనం మనుస్టగు ముందు శరీరమునే చక్కగ గాపాడ వలయును. అనిన! దానికిషమైన వస్తువులతో మేఘటకాదు. ఏది త్యా మమో అటీవానితోనే పోషించవలెనుగాని అణ్ణమములగు వస్తువుల తో మేఘగూడదు. అటీవానికెల్లప్పుడుసాధి ర్యాధులంటియుగంను. శరీరసుఖమతనికి స్వమ్మ మండై సఁగానఁబడదు. ఇంకమసనిమితముసర్వ కల్ల గనుక “ మాసవులెన్నడును దేహస్వాస్థమును, మసనిమితము నుఁ జెరచు యాహారసేవ జేయరాదు. గ్రింధ విస్తార భయముచే గంతటితో విరమించున్నాను. శశీకము శంకరభగవానునివాక్య మగుటచే గంభీరారథు కలిగియున్నట్టు తోచుచున్నది. గనుక బుద్ధిమంతుఱాపించుకొనవలయును,

సర్వజ్ఞోసి సవిన రం కథయమె నాఒన్యభవాహృగ్నిభాః?
కెనామోదురితేన పంగుబధిరా అంధాశ్చమూకాః కథం?
పుంశ్చలోన్యే మృతభర్తుకౌ స్ఫుషతిభి స్యేక్తా అపీరాఃకథం?
యోమిద్వేషస్థరాః కథం నుపురుషా మండభవెయుఃకథం॥73॥

ఓమహామథావా ! పరమతివా ! సీవంటినర్వజ్ఞుడు జీంకాకడు కాసరాడు కనుక నీవు నాకీకిర్మిందియంశములను గూర్చి ననిన్త రము గాఁ జెప్పవలెను.

1. ఏపాపముచేసిన లోకములో మాసవులు కుంటివారగుదురు
2. చెవిటివాఁడగును.
3. గుర్జ్యివాఁడగును.
4. మూగివాఁడగును.
5. అడవారు వ్యభిచరించవారగుదురు.
6. వితంతువులగుదురు.

7. భర్తయున్నను ఆభర్తచే వదిలివేయబడినవారగుము.
8. ... పశిపుత్రులు లేనివారగుమరు.
9. ...ఆడవేషమువేసికునిషిరుగు నపుంసకులగుమరు.

శాఖ్యకర్మాంశి విఫ్ఫుక్క స్నిరపశు ర్జాయైతపంగు జ్ఞిషే!
స్థాందహి గురునింధకస్తు జనసీ హంతొ విలువైత్తణః
మూకతయ్యం శృతితస్తరస్వి విహితం యఃకామనీవిప్రీక్క
చైచ్ఛుమః సభావేత్పరం కుపితయూమండశ్చ శప్తస్తు. రూ॥73

ఓ! మంగళప్రిధ్వమైన దేవి! చెప్పామన్నాను వినుము.

1. సత్రీంరాజుములు, దేవాలయప్రతిష్టలు మొదలగుశుభ్రక్కుల క్షాండుదగిలినవారు కుంటివారగుమరు.
2. పెద్దలను నిందించినవారు చెవిటివారగుమరు.
3. తనతల్లికపకారమొనరించినవారు సేత్రీరోగులగుమరు.
4. శాస్త్రములను నితరులకుజెప్పక దాచుకొని, శిష్యులను థాధించువారు మూగివారగుధారు.
5. తనభార్యకపకారముచేసినవారు ఆమెచేదీవ్రీముగ శపించుబడినవార్కై, శైలూములు, (అనగా తనభార్య చెల్లెలు మొదలగువారలను యితరులకిచ్చి జీవించు తుచ్ఛజీవులు,) నపుంసకులునగుమన్నారు.

యస్సాధ్వం నవయూవనాం స్వీగృహిణిం కాతె త్యజత్యాగ్రమాత్

సస్యి త్రైమృతఫర్ముకా బుధజనచ్ఛత్తా చక్కప్పిభ్రాచ్ఛ
మూర్ఖులః పిత్రహిత పత్యరహితో ద్రోహో సురాపకిమిః
మాండవ్యస్యకద్భా స్మృతా యదితతశ్చిష్టం స్వయం జాస్యసి

6. ఎవడు యోగ్యరాలగు తనభార్యను, యూవనకాలమంచు నిష్టేతుకముగఁ గోపమతో పదలివేయునో వాడు వితంతువగును న్నాడు (అమపాం విసతాంభార్యాంచోవనెయః పరిత్యజేళ్ల సస్ జస్ముభవేత్త్రీస్త్రీం వైథవ్యంచ పునఃపునః, అని గౌతమవాక్యము

7. పెద్దలనుహింసీంచువాడు మహామేహరోగములుకలనాడు
గును, (venerial diceases)

8. తండ్రికపకారమొనరించిననాడు మూర్ఖునోగ్రస్తుడగును.

9. దోహించును సంతాసవీముడగును అనగా సంతాసము కల్పి నష్టపోయెచువాడనిగాని, నిన్నంతుణ్ణనికాదు.

10. కల్లుతారోగినవాడు కీటకమగును. నేయేల మాండవ్యుని కథ స్మరించినమెడల మిగిలినదంతయు సీకే తెలియిగలను. ఈమాం డవ్యుడను మహారి చిన్నతనను గాలిలో నెగురు తూసీగలతోకలలో వుల్లలుగుర్చిచ్చి పైకిగరేసెడివాడు దానంశేసి యతనికాజన్మమందే యానసనమందు గునపము దిగవేయబడినది. ఇదియే మనకర్మ విపాక మంచలీ రహస్యము.

భక్తాన్నేన మతోదత స్నువయునా పిత్రార్థోరుశో గు...
కాంతాం దృష్టిపథంగతాం పరసతీం ధ్యాయున్నస్తాంపునః
కామాస్యత్పురుష స్తదై వచులటా నారీచ దుధ్నంతయా
సారంగై స్నమాకిందమో మృగపట్టః క్రీడ స్ఫృతఃపాంచనా॥८॥

సంక్షతము మతును కలుగచేయు పదారథములఁదని పెద్దలు సంపాదించిన ద్వీప్యముచే మైమఱచి “ యూవనం ధనసంపత్తిః ప్రభు త్విమయివేకతా ప్ర్వకైకమప్యసర్థాయ ” అనురీతిని సుందరాంగియగు నితరుని భార్యను సదాధ్యానించి పురుషుడు కాముకుడగును. శృతి, తదేవసక్తస్నమాకర్మణైతి లీంగంమనో యాత్రీనిషిక్త మస్య, ప్రీయలుటిమశ్చింతవలనే కులటయగును. ఇందుకునిదర్శనము చెప్పేద.

పూర్వము కీందనుడనుమహార్షి మానవశరీరముతో వ్యభిచరించిన రహస్యము కావలసినచ్చులచే తృతీయిరక లేడిచూపమును దాల్చి చేశ్చగుంపునఁజేరి విహరించుచుండగా పాండుమహారాజుచే సంహరింపబడెను. గాన మహార్షి కైనను దుర్యుతి కలిగినమాత్రానటుమార్ఘాములేకపోయెనుగదా!

ఉచ్చాస్యాశపరాయాః పరథనం లభ్యాకుసీదోద్భవం
తుసుద్భాధారుల పుత్రీదారనహితాః తుసుద్భావంతిధృవం
యౌతేకర్మరత్మా విన్తెవమననం కుష్ఠింభరా వేతన్తెః
జ్ఞానీకర్మనిరాశకష్టు ఖలపూర్వాధ్యాధ్యాం ధసీభూపతిః॥76

ఉచ్చాస్యాశపరాయాః పరథనం లభ్యాకుసీదోద్భవం ను హరించి నీచుతె యూచక జీవనముచేయువారులై ఆకలిచే బాధ పడుచుండెను భారాయమలభోగూడుకొని పాపకృత్యముం జీయుచు న్నాడు “ కుసీవాద్ధారిగ్ర్యం ” అనే న్యాయమున నగుదురు. కేవల కర్మనిరత్నాలై జ్ఞానవాసనుచేసిన నారు నౌఫరీ జీవనముచేయువారగును కర్మలనుపూలనాడినటి లోకసంచకుడగుజానినని తిరుగువాఁడు పైంట ఖాడుచ్చువాడగును. కర్మ, జ్ఞానములు రెంపును కలవాడు, ధనవంతుకై రాజగుచున్నాడు (యూసంగతినే నేనువారీసిన భేటకదర్శన మందు విపులముగ పక్కాటించబడినది.) చక్రినేము క్రిమముగ ధనవంతులు తిరిగి దచిమ్మిలగుచున్నారు.

శిండోత్తుత్తి కథాంచమే వదవిభోయుగ్రంథం? త్త్త్వమాన్యమైభ్యాం తపవిస్తరేణ నుభగైగుహ్యం తదాకగ్నితాం
భుక్తంవసురస సత్తోనురుధిరం మాంసం చమెనోని త
స్క్రజ్జాస్యాత్ముర్యమేచ శుక్రిమబలాదేవో తథా శోణితం॥77

ఈ ఏకాంతమండవమందు సాపథానముగనాసీనులయి య్యురీశ్చైమలనేక కథలనుచెప్పారోనుచున్నారు. కథాసరిత్యాగరమంత పాశీరి కథాలాపములేకనుక ఇది అధిక స్థిరసంగముకాదు.

శిష్యుల గరోభివినతాంరమగు పిండోత్సత్తిని గూర్చి వీ
శ్రీంచగా శివుడుత్తరమిచ్చుచున్నాడు. జీవులు తెస్తు పదార్థమం
తయు మొదటరసరూపకముగమారి దాసిలోనుండి రక్తమై మరల
నది మాంసమై యెముకలై తరువాత మేఘసైని కిష్యుల మజ్జె
అదియే పురుషునిదేహమందు శుక్రమగుచున్నది. శ్రీదేహమంది
రజస్సుగుచున్నది. ఈసంగతినె తైద్వశాత్రుజులు సప్తధాతువులని
వాడెదరు.

సాయోగాత్మకయించ బుమ్మదనిభం స్వాత్మప్రాత్మకమితం
మాసారేనచ పిండమాపమనఫుం మాసేనతత్త్వరక్షశం
ద్వాధ్యమేవశిర శ్రీభీశ్చచరణౌ గులఫం చతుర్భుః కటిః
పుషంపంచభి ఉండిధీయాన్వితపవు షడ్మిసతః పార్ణవాన్ 78

ఆశుక్రీరజస్సులచేపికచే 7 రాత్రులున్న యెడల ముద్ద యుగును
15 దినములలో శిగపూపనునూ దాల్చును సెలరోజులవెనుక ఆది
కణినమగును. కెండునెంకు శిరసేనర్పుడును తివసెలలో కాళ్ళేర్పుడును.
4 మాసములకు తొడిలేర్పుడును జథునము, వెన్నె ముకలు, ర్థవ మా
సమందేర్పుడును. సమస్తేందిధీయములును 6 మాసములకేర్పుడును.
శిష్యులును బ్రాహ్మంతుడగును.

లభాంగేందిధీయవాస్క్రమేణ జననీ భుక్తాన్న పానాదిభి
స్సంత్పుత్త శ్శ్శురురెఫతెర ధచరమెకూతెతుగరాభశయై
మఃఖాశ్చై పతితోహమిత్యసుపదం కోశస్సురప్రావ్రక్తసం
దేవాన్నిమ్మాయనొత్యుదరతో జీవః పురీమంగతః 79

7 మాసములు పూర్తియగునప్పటికీ దల్లి యూరగించినపదా
రములచే బోషించబడి చివరకాంపుందీ క్రిందిరీశిని దుఃఖపడు
చుండును.

‘అహాందుఃఖోదధామగ్నౌ నపశ్యామి ప్రతిక్రియాం।
యదియోన్యః ప్రమచ్యేషాంతత్ప్రాపద్య నుహేశ్వరం॥

అని గర్భోవనిషత్తునందు కలదు. ఇట్లు దుఃఖంచుచు బూర్జు బుస్యదుష్టాతములం దలాచుచు మూత్రపురీషములందు పొర లును నాగరభూతిశుషు దేవతాపార్థిరసలఁ జీయుచుండును.

స్తుపుంభేదమితోబ్రిషిమి పురుషో రేతింధికత్వాత్ముత్వనః
స్తుచా పుయ్తమకోఃశితాధికపశా తాస్మై ద్వ్యమో రు
ద్వ్యయం

గర్భగారగతాభిలాహతమిదం యుగ్మా సమం వాసముం దంతతోయీ స్నుఖనంగమోయదినచె దంథశ్చ కుబ్బ శ్చిశుః॥

ఇంక స్తుపురుషుల యుత్పఃతి క్రమమును జెప్పెదవినుము. జేతింధికమైన పురుషుడగుచున్నాడు. రజోధిక్యముచే శ్రీ అగుచున్నది. గర్భపుయువుచే నాగరాశయము, దెండుభాగములగు టచే గవలలుజనించుచున్నారు. ఆకవలలుకూడ పైనచెప్పన్నతిని స్తుపుష శిశుపులగుచున్నారు. దంతతులుసంయోగమందు సుఖముగనుండరేని (గుర్చిపోరు పొటిపారు పుట్టుచున్నారు) ‘కుబ్బ వామనాజాయంతే — అని చెప్పబడియున్నది.

యద్యత్కు—ర్మక్తుతం స్ఫుఖిస్తుపురుషై సత్సామ్య కేతస్మిచాం పంచత్వంగతదేహింసః క్రమపశా తూసుక్కుం శరీరం గతాః। అభ్రింమేఘుమథ్యో జలంచపృథివీం లభ్యో పుమాంసంస్తుయం భూయస్తే ప్రభిషపంతి శాందసమహాపంచాగ్ని వ్యిద్యైవహి॥

నరులచే, తీర్మికరణములచేత నేయేకర్మలు చేయబడినవో వాని కనుగుణ్యమైన పుంజంణుశరీరములను బొంమటకమృతినొందిన

జీవులందరున్నా సూక్ష్మమామునుదాల్చి ఆకాశమందుగల Vapour తోఁఁజేరి వ్యాసమాత్రిము, తదంతరవ్యతిపత్తో రంహారి సంపరిష్ట్యక్తఃప్రశ్ననిశ్చావణాభ్యంతేత్రాత్మకత్తోత్తుఫూయస్యాత్ అనినట్లు మరియు యాభిరాదిత్యస్పష్టతస్మిస్మిస్మాభిః పరమ్యవరషి అని చెప్పబడినరీతిని, న్యపరజ్ఞస్యపృథివీ 4 పురుష, 5 యొక్కితులను పొంది మరల జినించుచున్నారు. దీనినే పంచాగ్నివిద్యయని ఛాం దోగ్స్యవనిషత్తునందు వరింపంచిబడినది.

ప్రారంభం ఖలు కున్నరం తవ చ, మే కింమానుచూకొంటును
తదెనంపశుఖుదయసునుసతతం త్వోం మాంచ నిందంతివై
య్యిరంకరకై నదెవ కరకై ర్భుంకై శుభంవాశుభం,
కింవా? న్నయత్రీహికారణం, తవచమె కిందూషణంపావని!!

సమస్తమైన దేవాధారులకును నీకునునాకునుగూడ ప్రార్థించునది, దాటుటకుళ్ళక్రము శాము. అటీతరి, మూర్జనమ్ము డైనమనియును సీపనుగ్రేహించితిపి కొవనియును నేనుకూరిరముగ సుంటినియును, దూమించుచున్నారు. వారువారు వారితీర్పికరణములచేతను, ఏం ను కృతదుష్టములను జేయుచున్నారో, వారు, వారి తీర్పికరణములచేతనే ఆయాకర్మణిషులము ననుభవించు చున్నారుగాని, దీనికెవరు కారణము? నిన్ను, నన్నేల నిందించవలమును? “కాయ్యెనై పతుకాయి కం” అనున్నాయి ప్రకారమాయా కర్మలవేగము నడునపలయ్యుక్క కానీ దానీ నితరుతెవరును మరలించేరు.

ఇత్యక్కు విరరామ ఖండవరశు స్తాస్తాః పవిత్రః కథా
శ్వర్తత్త్వః తాస్మకలా నన్దం లలితా తత్త్వజ్ఞజ నింపోననం|
తామాలంబ్య ముదాన్విత స్నరభసం ధిరం దినాంతే ప్రభుః
చెత్తోఽద్యసమయుయైతే స్నహాచ్ఛరేఃకీరార్థముత్సంయుః||

అంతల నాపరమశివుడు చెక్కిన పవిత్రికథలన్నిటిని యూదేవి విని, సంహననమనువదలి దర్శారునుండి లేచెను. వెంటనేఆయన, ఆ మెచ్చేశిని బట్టుకొని, సాయంకాలమగుటచే తన చలికాండ్రుతోగూ డిసవాడై విన్నోద్భారముతోటు మికారుబయలుదేరెను.

దేవీబాలార్కవర్షా నిరుపమవిభవా హంసవక్షోధిరూఢా
స్వేరంవాతోదత్తస్తోషయవిషధరై రాధతాకామరూపా॥
గాయంతీ చెట్టికాభి రఘుతకథిమితెత్యుగ్రోవాదిత్రిఫూరోష్టుః
కామేశేనావర్ణాధే శతదళకమలే కందరే కీర్తిండతేసా॥ 82

లేతసూర్యునికాంతిగాలు ఆచిచ్ఛక్తి మహానైభవముతో హంస వాహనముకలదై, కామరూపియై వాతపేరితమగు, సర్పములనెడి, విషయాదులతో నాడుచు కామేశునితో శతదళకమలాకారముగల అంతఃపురమందు బాడుచు, నాడుచునున్నది. అధ్యాత్మికార్థముకూడ దీనికిఁగలదు. ఆఅర్థమింధము సాంతమగాఁచదినినయెడల వారికే ఖోధకాఁగలదు.

ద్వితీయాధ్యాయము సమాప్తము.

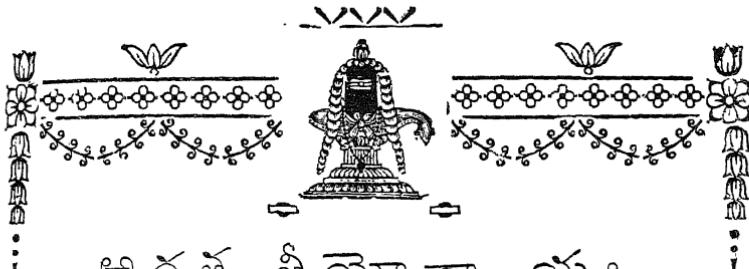

అవతారక.

ఈ తృతీయాధ్యాయమంచ శ్లోత్యనుసారము, (sciences) సర్వ మతములు నడ్వైతములోనికి ననుభవసిద్ధముగా సుఖబోధకమగునట్లు వివరించుచున్నాడను. మనగ్రంథములన్నియు, ఆపంప్రభుస్తి, సర్వం ఖల్మిదం బ్రహ్మ, తత్త్వమసి, యను మాటలను జైష్వతుచునేయున్నవి. కాని అది అనుభవమునకెట్లు సరిపడునో యాయంశమెక్కడను గానరాదు. దానిని కొంత తేటుపడునట్లు చెప్పచున్నాను. ఇందుపాస సాపదత్తియు మతికొన్ని సాంకేతిక పదవిమర్యయు సమస్వియము చేయబడుచున్నవి. ఇది నిధిధ్యసనాధ్యమ్మ.

ఈగ్రంథమంచ పాఠసామికళోకములలో గ్రంథకర్తచేసిన చెండపప్రతిజ్ఞ ఈద్వైపముయొక్క స్వర్గమాత్రముని తమతమ చెతన్యచింతామసిని పొందగలరనినమాట యా ఓ వలభ్యయము ప్రతిక్షోకమంచును కనబడుచుండును.

అ ధ త్రు తీ రో ధ్యా యః

—(: - 0 - :) —

య శక్తి స్నాజతీకావిశ్వమథలు సృష్టం యయాధార్యతే

యస్యామేవవిలీయతే పునరిదం యూకీర్చ్యతే శాశ్వతీతే

సాశక్తి స్నముదేతి చిత్తజలథౌ రాకాసుధాంశుర్యధా

క ద్వయం కీమిషోస్తు కాంపీతమహా!ధనోయైశ్వరోస్తుష్టహా

పమహాశక్తి బ్రిహ్మాను స్వాధినముచేసుకొని యాజగత్తు సం
తటిని తసయిష్టానుసారము స్తుతిని జేయుచున్నదో!తిరిగి ఆస్త్రజించిన
దానిని తాను భరించుచున్నదో!యేసర్వశక్తి యుందు మరల సృషింప
బడినదంతయ లయమగుచున్నదో!యటి చిచ్ఛక్తి నాహృద చూకాశ
ముసందు పూర్ణి మాశశాంకునివలె నుదయించుచున్నది. నేనుచేయు
నదేమున్నది! కోరతగినదేమున్నది! ధన్యడనైతిని! కూటస్తునిస్తితియు
స్తుకృతిలఙ్కణమును తెలిసినట్టెని చేయునదేదియునులేదు. శృతిః
వాచారంభణం వికారోనామధేయం మృత్తికేష్యవసత్యమను స్తుతి
వాక్యమనుభవమునకు నవ్చినది తాత్పర్యము.

రక్తాంభాధిసరోజమూలజనితా ఖదోయైతచందాసల

సూర్జునేతర్పిమనోహరా చభువనె యాహార్మిజీవాభీదా

స్తోదేతి ప్రిసభం మమార్థ ద్వ్యదహరాకాశే సుధాంశుర్యధా

ప్రిత్యామహాభీశతం ప్రిమృషమధునా ధనోయైశ్వరోస్తుష్టహా || 2

రకాంభోధిసరోజమూరజనితా అనగా= హృదయోశము
కేఅగము, ఎట్లన— జంతువులారగించిన వదారము రసమై, రకము
క్రొండ మారునప్పుడిచ్చట నుండియే శరీరవ్యాపకమగును. శృంగి—
శతంచె కాచవృదయస్యనాడ్యః అనికూడకలదు. వైద్యసాంప్రీదా
యముకూడనిదియె. ఇంటేకాక, యేదయిన ఆకస్మికమగు విషర్వారా
శ్రోపణమైనప్పుడు ముందు గుండెర్యులుమనును. అనగా life center
అనినిశ్చయింపవచ్చును, ఆమమలననే దేసిభాగవతముందలి ఒకరో
కమందు రకాంభోధిసపోతోల్లిన దరుణనోజ్ఞాఖాకరాజు అని
కూడగలదు. మతియు యోగశాస్త్ర సాంప్రదాయ ప్రకారము
ఏనసేవమాదలి మట్టుక్రొములలోను 5 చక్రములు, ఆహతములు
అనగా మఱచుటకవకాశముకలవి. హృదయ పద్మము మాత్రము
నాహతము. అనగా మఱచుట కవకాశము లేదనిభావము. మనవారై
పూటాడినను గంభీరార్థముతో మాటులాడినారుగాని వ్యర్థాలాపము
లుచేసియుండడలేదు.

ఇట్లి ఫొనముమందు బుట్టేనైనై, సూర్యచంద్రాగ్నులు నేత్తు
మఱలగా కలడై, ప్రేసులయొక్క జీవరూపమును దాల్చియస్సుడి.
అటి చిచ్చక్కి నాదహరాకాశమాదు, రాకాసుధాంశునివలె నుదులు
చుచుస్సుడి. అత్తరి, నాఅంతరాయమేఘములు తొలగిపోవునుస్సుని
నేను ధన్యడనై తిని.

పతంజలి అంతరాయములను! వ్యాధిస్త్రావ ప్రమాదాలస్య
ఫిరతిబా)ంతి చిత్త విష్ణువకరాస్తంతరాయః అని ఆభ్యాసకునికిగలుగు
ఁఫ్సుములు తొలగి పోయినపి, లోగడ కేవలప్రాణములనే యచా
సించినఁ జాలునని చెప్పినట్లు కనఁబడుచున్నదే ఇక నీదేవతాధ్యాన
మౌచులకనిన నిదియు నుండిఁరవతెను. ఇట్లిదాని సహాయములేని
యెడల, అంతరాయములు చాంగగలుగఁగలవు. ఇది నాస్యాను
భఫసుతోఁ జెప్పుచున్నాను. నాఅభ్యాసకాలమున నాకెన్ని బాధలు

కలిగినవో వానినన్నిటిలోనుండియు నేనెన్ను దాటఁగలిగితినో యో సంగతి నాకేతెలియు కనుక యటి మర్గాపోసనకూడ ఉండయేతీర పలెను. లేనియెషల గాంధిమహాత్మునకు కలిగినట్లు ఇక్కట్లు రాక మానవు. ఆయనకీటి లోపమొకటియె యుండుచే నన్నిచిక్కులు పడినాఁడు.

రాజ్యంపోపుమె? హిరణ్యనిధిరప్యజ్ఞానదారి ద్వాను
తేనె ఎహాముదారథీనిలసితః కీర్తావ్యాసు స్విరాదికాన్
ప్రాపోస్యద్వ్య మనోహరాంశ్చ వివిధా నోభిగాస్యదేపంశిషే
కోవానోఽధికభాగ్యవాస్త్వా మదృతే ధనోఽస్మిధనోఽస్యహం

ఆప్యోతిస్వరాజ్యం అని శృత్యుక్త్తిని నాకు స్వరాజ్య
పోతి కలిగినది. మరియు నజాన దారిద్ర్యమును పారుదోఖు బం
గారుగినికూడ దానితోఁచొటు దొరికినది. దానిచే నేను మండ్లి
సాహసముకలవాఁడైనై స్విరాది శోకములనుకొని, మనోహరమైనటి
అనేకభోగములను యథేచ్ఛగా బొందియున్నాను. నాకంచే మరి
భాగ్యవంతులెవరు! ఇట్లు నాతనుభవమందుగల, తృతీఁ బారప
శ్యుతకలింఘట్లు మాట్లాడితిని, కాని, దీనికి, పెద్దలగువారలపారము
చేయకూడదను.

నాదాతీతమతీండ్రియం స్వపురసం ధ్యానై కసాధ్యం నిజం
జాతుం రూపమిదంతయూ నచతురా శ్శుకైస్ముమోధాషినః
గూడాప్రాప్తిపాదకా స్యుపనిషద్వ్యక్త్యసి చాపంధియూ
స్వోరేచాసునయతీ తల్వమఱలం జానామిధనోఽస్యహంక

అభ్యాసదార్థ్యము కలిగినపిమృట రెండు శోఽండ్రియము
ఉను రేండు వైశ్యతోమాని, వృత్తుల నంపర్యుఖముచేసి, చూదిసు
ముడుల నోకనాదము ప్రతిమానవునికి వినంబును. ఆనాదము సను

సంధానముచేయుటయే నాదానుసంధానమని చెప్పుదురు. ఇది రకధాతువులయొక్క ప్రిహాపాధ్వనియని నాఅభిప్రాయము. రసస్తురూపమగు బ్రిహ్మ సాత్మోత్సారము కలుగును. శృతిఁ రసోవైసురస్గంహైవాయులభ్రాఘనందీభవతి, ఇట్టి సితిని సమగ్రముగ దెలిసి కొసాటేక మేఘావంతుబున పరండితులగువారు భ్రామించి, గూడాచ్ఛావస్థాభకములగునపనినద్వార్కముల కపార్మములనుజేసిసంస్కృతభాషబ్ధులు మెత్తనిదగుటచే తమతమ మతానుసార మస్యయించుచున్నారు. కానీ నేను నాటపాసనా బలముచే నిజమును దెలిసినిఫ్ఫయ్యడనైతిని. ఉపాసనా బలములేనివాడకేమియు తెలియదనియును, ఉపాసనాబలముస్తు యొట్టి అపండితునికైనను తెలియకమానడనియును తాత్పర్యము.

గౌసూర్యదివిషత్కఫ్ఫచరగణకార్థింతం నవాత్మాహతం
నోత్రుత్తి సితినాశహేతుమృదితం స్వస్తాసమాప్తం మయూ
తత్త్విత్యున్యసమేతుధా సహిత్తసూ గ్లాని ర్షుచిత్తభ్రామః
కింత్యునందరనం పిచామి మద్భుతే ధన్యోఽసి కోహాకణాఽ

చంద్రిసూర్యులులేనిదీ (ఆనగా, ఇడాపింగళాయను నామలద్వారా వాయుసంచారములేదు.) వాయుసంచారము కూడలేని. కేవలకుంభకసిద్ధి కలిగినవెనుక, యివేమియుగానదారు. ఉత్సుత్తి సితినాశములు లేని, నాస్తాసము నాకు దౌరికినది. ఆసానమునుచేచిన నాకు తుస్మిపాసలులేవు. శరీరాయుసమునులేదు. చిత్తవై కల్యములేదు. ఆనంద రసానుభవమేకలుగుచుస్తుది. నాకంటెధన్యతెవరు? అధికుతెవరు?

యస్యాద్వాదశభానవః పరిచరా స్తావంతవుండవో
ద్వ్యావేతోనహిగోచరో యదితదా దహ్యదరితీం రఘా

సై మాభ్యాసకచండమృత్యుభజగే బంధంగతానేవ్యతే
విస్తోషమయాదివానికమహా! ధనోర్యస్మి ధనోర్యస్మయం॥६

యేమహాశక్తి 13 సూర్యులను, 12 చంద్రులను సేవకులను
గా దీనికొని చరించుచున్నదో ఇడా పింగళా అని అర్థము. ఈ రెండు
సాధులును ఘుంటకొకసారి మారుచుండును. అందువలననే
దినమునకు 24 ఘుంటలగుచున్నవి. ఘుంటయనగా $2 \frac{1}{2}$ ఘుడియలకాము
 $24 \times 2 \frac{1}{2} = 60 =$ దినముకు 60 ఘుడియలగుచున్నవి. మనకును బాశ్చ
త్యులవును సీఘుట్లమందు సీవిధముగ నమరసకలుగును. ఈ రెండు
సాధులు కసపడకపోయినస్యాదు సుఘుమ్యు వికసించును. అప్యుడు
పృథివిని దహించును. శంరస్మారకమండవని తెలియనగును. ఇట్లి
అభ్యాసకులపాలిటి మృత్యుపౌర్యయమగు కాలసర్పము, బంధింపఁబ
ణిస్తై నమృకముగ దివారాత్రిములు నాచే సేవింపఁ బధుచున్నవి.
ఆహా? ధన్యుడ నైతిని. అభ్యాసకులపాలిటి క్రూలసర్పమనగా?!

“ యథానింహాగేజోభ్యాఫో” భవేద్వశ్రీశ్వనైశ్వనై :: | త్తుథై వ
శేవితోవాయిరస్యధాహంతిసాధకం || అని హరయోగ ప్రదీపికయందు
దహరించబడినరీతినిది కేవలము, కాలసర్పమేకాని వేరోకటికాదు.
నాకును నాలభ్యాసకాలమందనేకసారులు తినివేయటకు బీయత్తిం
చెనుగాని, నేను ఉపాసనాబుము కలవాడనగుటంజేసి ఏంగాలేదు.
అందులకే బంధంగతా అని అంటిని. కట్టుకట్టితిని, అనగా యాఅ
భ్యాసము, బంధతోర్యాభ్యాస యుక్తముగ నాచరించిన సేమియుఁ
జేయజోలదు. శంకరభగవానులు, యోగతారావళియందు “బంధ
త్రయో స్కిస్సురిచీయమానెబంధఃకుతోదారుఃకాలపాశాల్ అనికూడ
చెప్పియున్నారు ఇక బంధమన లే మయాలబంధ, ఉడ్యోగింధ
జాలంధర బంధములు వీనివిషయము గురుముత్తోక వేద్యముకాని
చెప్పాట కవకాశములేదు. మట్టుక్రములను బంధతోర్యము కి $\times 2$
క్రోంద విభజించబడినవి. ఈమూడిటీలోను మూలబంధము ముఖ్య

మైనది. ఇది స్వాధీనమైనయొడల నితరబంధములపట్టంత కష్టములేదు. క్రీమశః ప్రీణవాభ్యాసముకూడ తెలియును. సుషుమ్మావికసించును. తసంగతి మరికొంత విపులముగ సేనువార్చిస, “ పంచదళీ స్తోత్రమందుఁ గలదు. ఇక కుండలినీ శక్తియొక్క యూరోపాక్రీమము చెప్పుఁబడుచున్నది.

శక్తిరై కులకుండపహ్లానిలయాఁ ధారా చ్ఛనై రుద్రతా స్వాధిష్టానమసిప్రిస్తూరయిగళం త్విక్తాయి గతాభావాతు హంసానందరవోత్సుకాపి సహస్రా చాభజాంస్కృరంతీముహుర్తీవాకూవవిశుద్ధపంకజరసం పిత్యా యథైషం తతః॥ 7

నాయొక్కకుండలినీశక్తి మూలాధారమునుండి నెమ్ముచిగా బయలుదేరినదై స్వాధిష్టానమునుజేరి, తరువాత మహిస్తూరకమును జేరి, అనాహాతమును జేరినదాయెను. సిమ్ముటువాంసధ్వనియందాశక్తికల్పించే, ఆజ్ఞాచక్రమును స్కరించును నిక్కిడ స్వాధిష్టానమున కొంత వివరించక తప్పదు. అదియేమన, స్వస్యఅధిష్టానం — స్వాధిష్టానం ఏమీ తక్కిన చక్రములుకావా! అనినగావు. ఏలనన శుక్రిముండునాసము; శుక్రిమునఁగా దనయొక్క జైజనేస్ (శృతిఃఅయుష్యివేంద్రియేప్రతితిష్ఠతి అనునట్లు ప్రశిమానవుడును, తాను స్త్రిసాంత్యము చేయునపుడు, తన శుక్రిముద్వారా, తన సంతాసమునకుఁఖార్ణవాతయగుచున్నాడు. అందుపలనఁ దన తేజోప్రానమును చున్నది. అట్లు తన జైజన్సును వ్యాయసరువక ఆమరణారతమునాపి యుండుటవలననే భీష్ముఁడు, ఆంజనేయుఁడు మొదలగువాఁడకంత జ్ఞానము, బలము, పరాక్రిమమును గలిగిసు. అంతకంచై వారియందశిశ్యములేదు. కనుక ప్రతిజంతువును తనరేతోధాతువును నెంతమితముగ పెచ్చించునో యంత దేజోవంతమగుచున్నది. ఇందునిమిత్తమే కొంతమండి తమకువిశేషసేవచేయఁచుకో తలఁచి ఆశ్రూజంపుపుల

యొక్క బీజములను తీసి వెచి, వానిబలమును కాపాడుకొని శేవ చేయించుకోనుచున్నారు. ఈపని గుర్తు ములకు, నెదులకు జరుగుచు నేయున్నది దానివలన తమశక్తి (Energy) యొక్క స్థానముగనుక స్వీధిష్టానమని పేరుపెట్టి బడినది. ఇటులనే మనపెద్ద లేపదారముకే పేరుపెట్టిన నింతయరముతో జెప్పిరికాని నిరుక్కనామములు కొవు. ఏపనిచేసిన నేమాటాడిన నేధర్మము బోధించిన నింతింత అభిప్రాయము లోపలబెట్టుకొని చెప్పాచుపచ్చినారు. చిన్నపిల్లలకు, అక్షరాభ్యాసకాలమందు ముందు ఓసమాలని పేరుపెట్టి ఓంసమచ్చివాయా అని పంచాష్టకిమంత్రము నుపదేశించుచున్నారు. ఆమదానిని, పసపు రాచుకొని స్నానముచేయమన్నారు. మగవారిని, విభూతి రాచుకోమని చెప్పినారు. నస్త్రీస్వతంత్ర్యమర్యాతి అని చెప్పియున్నారు. వీనియన్ని ఉటిలోను, విశేషారములు కలపుగాని, యాయంశముల ప్రస్తుతమగుటచేతను గోంధపిన రభీతిచేతను వార్మియలేదు. మతి రొఱకమాట చెప్పేదను. అపరోషమని బ్రహ్మతత్వసాక్షాత్కారము సకుఁ బేరిడినారు)స్వర్త్యక్షముకాదా పరోషముకాదు. అపగోషమన నిదియేమా యోజించి సంబుద్ధిమంతులగువారికిఫేనువ్రాయవలయునా!

ముత్తాపోదితమానసాఒపర్చితిహతా నిర్మిద్య గోంధిత్ర్యయం
ఛాంతాంగి బహువేషమానచరణా స్వీద్యత్కృషోలాభనా
ఘంటాశంఖమృదంగమేఘనినదా భిత్య కవాటారశం
సంకేతుస్థితవలభగ భవమహాలింగం సమాలింగాతే॥ 8

ఇట్లు విశుద్ధచక్రము వరకుపచ్చి అనందరసోదయముకల్మదై బయాలుదేరుచున్నది. ఇంతవరకె శక్తిచక్రములు, అంములకే విశ్వమిత్రమహారి మనగాయతీర్చి ధ్యానక్షోకమందు ముక్కొచ్చుర్చిమాహామునీల ధవళ అని యా ర్చచక్రములే ఆమెకు చక్రములని ర్చంగులు

కల ముఖములు కలదై యున్నదని వక్కాణించియున్నారు.

ఇంతవరకుపచ్చ సరికి కలిగిన శ్రీమచే, డస్టిన్డె స్వేదజప వక్కాఱలంకృతవదనయై ఫుంటాదిధ్యనులతో యోగ్యాత్మమండి విధముగా చించి చించి చించి దశవిఘనాదములతోను తన ప్రియుడు శంకరుని జేరుచున్నది.

ఆంతార్థాంకలుషాఒపహం ప్రతిదినం సేవన్యబంధత్రీయాధాతూనాంబలవగనం ప్రతిదినం సేవన్యబంధత్రీయం ప్రాణానాం గతిశ్చంథలం ప్రతిదినం సేవన్యబంధత్రీయం ఆకాశస్వవినాశకం ప్రతిదినం సేవన్యబంధత్రీయా॥ 9

ఇట్టియోగక్రమము తెలియుటకు బంధత్రయము మిక్కితి యవసరమైనది. కావునదా నివియోగమును జెప్పాచున్నాను. ఈఖం ధ్యత్రయము ప్రేవులయందుండు దురితమును పారదోలును. సప్థాతువులకును, బలమును కలుగుఁజేయును. ప్రాణములను బ్యాటువు గొలుసువంటిది. ఆకాశమును నాశనముచేయునది అనగా! శరీరమందలి ఆకాశనాశనమైన వెనుక శ్వాసము నిలచిపోవును. శ్వాసమసిలచి నపిదప బ్రహ్మమైయగును గనుకనే కీని నింతఁత్కుష్టమైనదానిగా వర్షించబడినది. యోగతారావళియందు “బంధత్రయేస్తిన్సురీచీయమానే బంధః కుతోదారుణకాలపాశాత్”॥

బంధత్రీయముయొక్క స్వరూపమొక్క కొంతచే ప్పెదను.

మనశరీరమందుగల, 1మూలాధార, 2స్వాధిపొన, 3మణిశ్వారక 4అనాహత, 5 విశ్వద్, 6 ఆజ్ఞాచక్రములనెఱి 6 చక్రములలోను మొదటి 3 దును అపానచక్రములనియును ఇతరమైన 3 ప్రాణచక్రములనియును జెప్పబడినవి. అపానచక్రములనగా మసము తినినపదార్థముయొక్క సారమును శరీరమందాపి మాపమును పైకివెడలకొట్టునవి.

ప్రాణచక్రములనగా ప్రాణ నాయున్నయ శ్వాసమావముగ లోపలబ్రవే
వైన్నానవి. తద్వారామనముత్రిన్న పద్మాములను లోనికి ఆయూషాన
మాలసు జేర్చిక్కేరముసు గాపామున్నవి ఈకెండు ప్రాణపాసముల
యొక్క ఎక్కుమే, ఇస్యాము ఈచెప్పబోయెను బంధత్రియమనునది,
ఈమూరుము, రెండేశి చక్కముతో నగుచున్నవి. ఎట్లన! మూర్ఖా
ధార, స్వాధిష్టానేముల రెండింటితో చేపినదే మూర్ఖంధము.
మూలస్యబంధిః

మణిపూరక, అనాహతముల రెండింటితో జేపినదే ఉడ్యోగ
బంధము, ఉడ్యోయంతేప్రాణాలనేనేతి ఉడ్యోగః ప్రాణములనులేవునది.
పిశ్చద ఆఖాచక్రముల రెండింటితో జేపినదే జాలంధరబంధము.
జాలాన్నినాజాలాధరతీతి, జాలంధరః అని దీనికి వేరు. అనగా నమస్త
నాపులను పట్టునది. వీటియొక్కపట్టు గురుముఖతః తెలుసుకోవల
యనేగాని కాగితములుపైని వార్యియుటకు స్వాధీనమైన సంగతికాదు.
పీటి సాంప్రదాయము నమగ్రిముగ తెలిపుకొనని యెవరును దీని
నభ్యసింప వ్రియత్తించగూడవనియె నాతాత్పర్యము. అట్లభ్య
సించిన స్విమాదమురాగలదు. గనుక అభ్యసములందరును, స్వితం
తీంచి ఇంచు ప్రవేశించగూడమ ఇట్లంటినిగదాయని భయపడి
వదలనూ కూడదు.

రోగార్స్య యథైవపభ్యముదితం తద్విస్మృతా యోగినో
పౌయాసేషియమూ స్తథైవనియమాసేస్వాయస్సుదాభ్యసినః
శేభ్యాశేర్యముపైతికాయమతులంప్రత్యాప్తాత్పైశైంద్రియా
సైచాప్తావపిసిద్యశ్చ నచిరాచ్చిత్యంతి వ్యాధస్యవా॥ 10

యిక్కడ యోగి అభ్యసించవలసిన యమము మొదలైన
వాటిని చెప్పాచున్నాను.

లోకమురోగిత నైద్యతెల్లు పథ్యమును జెప్పినో అఱువ. లెనే పతంజలి మహానుభావునిచే యోగికిని, హేమములు యమ ములనియును, ఉపాచేషములు నియమములనియును, మొదటి నాల్గును యమ, నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామము, వరకును 4 దేహ శుద్ధికొరకును, ప్రత్యాహార ధ్యానస, ధారణా, సమాధులు మహశుద్ధికొరకును: ఉపాచేషించియున్నారు. కీటివలన దేహము సైర్యము ను బొందుచుస్తుంది. ఇంద్రియములు స్వర్గిసమగుచుస్తుంది. పిమ్మట అశేషమాద్యాసి సిద్ధులును గ్రహించుగా సిద్ధిచుగలవు. దీనికి అతీతవయస్యుచ్ఛ సను భయపడునిసించబనిలేదు.

యమమనగా అహింసా, అస్తిత్వము అపరిగ్రహము ను నియమములనగా, శౌచము, సంతోషము, తపస్సు, వేదాధ్యాయము, తశ్చ్యరారాధనమును

ఆసనమనగా తనకైను కీమితముగానుంచునో నదియె ఆసనమనబడుచున్నది. ‘సిరసుఖమాసనం’

ప్రాణమమనగా ప్రాణవాయువును యథాశక్తిని దానికి చ్ఛపచ్చినట్లు నడుపసియక నాశుట. యా 4 గును, శారమును బాగుచేసికొనుటకే వినియోగబడుచున్నది. మిగత 4 గును మనశుద్ధిచేయనవి, వీటి కప్పాంగే యోగమని వేరు.

ప్రాణములనిరోధమే కుంఠకము. ఇని 4 హథములు. ఆంతరకుంభకమనియు, బహిఃకుంభకమనియు, మిశ్రకుంభకమనియు, కేవలకుంభకమనియు జెప్పుబడుచున్నది.

ఆంతరకుంభకమనగా లోపలకుపిల్చిన వాయువును లోపల నాశుట.

బహిఃకుంభకమనగా ఫెలుసలకు వదలినవాయువును ఫెలుప లనే యుంచుట,

మిశ్రకంభకమనగా సూక్ష్మముగా బీల్చుచు వదులు. దీనినే గఘమూళమార్గమచి చెప్పుమరు. ఇది బంధత్తమైకసాధ్యము. ఫనియొక్క పట్టు తెలీసిన్నపేని యోగికడ్డిమియునుండదు. వృజమయొక్క స్వరూపము సమగ్రముగఁ చెలియును. మఱిఁంతచిపు ముగ ముందుకొకముదు చెప్పుబడును.

ప్రత్యాహారమనగా పిష్టమాచులమగూట్టి పరుగుచిపుచున్న తఃకరణవృత్తులనుమరలీంచి ధ్యానమందుంచుటా. దీనియొక్క సపోగాధమే పృతీకోపానన మనాజి మంత్రిశాస్త్రమంతయు నంత మిపు మగ మనమపదేంపంబడినది. దీని ఆశ్వయకత అభ్యాకులకే కాని తరులకు బోధకానేరదు.

ధారణయనగా ఈప్రత్యాహారము చేయబడిన ఇంద్రియము ను పృతీకముందుంచుటయే.

ధ్యానము అట్టు ఇంద్రియములనేకత్తి చెలించవుంచున్నాను వయటయే.

సమాధి ఆఖరు యొట్టు. ఇది సవికల్పమనియు, నిర్వికల్పానియు, రెండు విధములు. సవికల్పములోసివే సవిచారము, తర్గుమును, నిర్వికల్పములో కేనలము బ్రిహ్మమేకాని వేరే స్నది ? ఆయంశము ముందికనుచెప్పబడును.

ప్రాణార్థానసమాన సూక్ష్మగమనాంవ్యానాభిలోచ్ఛాసిసీం ధ్యానోద్దీశితదేహకాంతికలితాం పృజానసాగంధిం

ద్వాతీర్ణశచ్చభదంతపంక్తి షిలసద్వ్యేందు బీబాననాం 11
బ్రిహ్మమునందరసాంతరాం శ్రవమయాందేషింసుషుమాన్మంభజ్ఞ॥

లోకములో యిదివరకెందరో గ్రంథకర్త లనేకములగు స్తోత్రమనుజీసిరికాసి యామహాదేవి నెవరును సుత్రించలేదు. ఈమెయే

నాయవుడైవతము, కనుక యామెను నాయధాశక్తిని సోత్రీము చేయుచున్నాను. ప్రేరణాపూనాం, ప్రేరణాయుషనగా లోపలకు తీసుకొనున్నటిపాయువు అపానమనగా వెలుపలకు విషువుబడున్నటి వాయువ. వీనిరెంటిని సమానముచేయుటచేతనే సుషుమ్మ వికసించును. అదిబవలసూక్ష్మమై మొదట చలించుచుండును. ఛాం_శృంతిః యఃప్రేరణాపానయోస్యంధిస్సవాఖ్యానః భ॥ గీత్త_ఉ అపానేజహ్యుతిప్రేరణం ప్రేరణపానంతథాఇపరె దీనినే అమరుడు వ్యాసస్పర్శరీరఙః అనియున్నారు ఈపట్టుతెలిసిన వసాదులకండరకు నీః మయము తప్పక తెలియకమానము. ఖ్యానో_తాం అనంతా ఖ్యానమందే యామెదర్శసము కలుగును థారణయందు యింకను తగి సమాధియందు లీస మైపోవును కనుక యిటి విశేషముతోనీలిచితిని. అట్టి సితియందే వాక్పుతిచ్ఛేష్మతిమొదలగు మహానైభవములుకలవాడగుచుండును, గాని ప్రజ్ఞా_స్థం అని చెప్పియుటిని ద్వ్యాత్రిం_నాం తీ మహావిష్ణు లును యామెను తీ దంతములేకాక మరేమున్న వి. అట్టుపైని బ్రిహ్మసంద_రాం అనగా బ్రిహ్మసందమేగాక మరేమున్నది! యాసితితెలిసినవారికి, జగత్తునందుమరేవిషయమును తెలియనిదుండసేరదు. ఇట్టుపైని అరివష్ట్రముయొక్క వివరణచేయబడుచున్నది.

వ్యాధిస్సుంతిచిత్తుకా స్తుతశలా ఏకో వినాథార్థువం
తస్మాత్వైం భవభీమతాపశమనీం స్వర్గాపవర్గప్రదాం
అధిఫ్ముం శరణంగత్తోఽస్మిన్వదమే ఏకోఽతరం భేషజం
పానం కింటిముభక్తణగ జననిభో! శ్రోచామి తీవ్రాధిభిః॥ 12

ఓజననీ; లోకముతో, శరీరవ్యాధికి మందులిచ్చుషుసైష్యులు కలరుగాని మనోవ్యాధికి మంసులేదని ప్రీసిదముగనున్నది. కనుక సాంసారికదుఃఖోపశాంతిని చేయమారురాలవగు నిన్ను శరణజొచ్చితి, గాఢమైన దివ్యాషధమును నాకుపడేళ్లంచుము. దానికి అనుపానమేది యో పథ్యమేదియో దానిని చెప్పాము.

పూర్వం త్ర్యంబకలో చనో థహాతభుజ్ఞాన్లాభి రాలీంగిత
స్పందగోపి సుమాయథః పరిజనై రాగ్మంబాఫ తేఖమార్పి శం
తుద్రొంణాశయ లోకతాపకముం శాంతద్విషంభాశ్వతం
నోచత్తావమకిసంయుక్తి రిహాపివే! మన్యే సభాధిష్ట్యాహే॥ 13

మొనట మన్మథోపాలంభన గావింపఁబమచున్నది. పూర్వ
మందు సిభర్తయగు త్ర్యంబకుని మూడవ సేతార్పినలముచే దగల
బెట్టబడినవాడై మరలఁదలమెత్తి యిపుడు నన్ను బాధించుచున్న
వాడు. శాంతద్వ్యాపిమై లోకములను బాధించు సతని సీవు సంహారం
చనలయు అధ్యుచేయక యు వేళ్ళించినయెడల నిన్ను గుడ బాధింపడ
గలడు. మసపురాణకల్పనాగ్రా నిది యొక చిత్రికల్పన. ఏమన!
అనంగుని, తివుడు, మూడవకంటితో చూచెననియును, అంతటనాత
డు భస్మమైపోయెసనియును, ఒకగాధకలమ. గ్రంథబాహుశ్వ్య భయ
ముచే విసరించుటలేదు.

మాతఃపశ్య! మనోధఃపస్యచ జనిం తచ్చేషితం కృంతాం
జన్మించునా స్మృతస స్తుదేసతతం మథ్మాతి పాపాధికః 14
భుంక్తో ప్రాణమచీంద్రియాంశుపవనే సృణాం సుఖవాయిజతః
పామాంతరత మన్కీలభుషణాః! ద్రాఘ్మస్యతాం హస్యతాం॥

ఈమన్మథుని చేపయు, సీని క్రొర్యమును చూడుము. మన
స్మృతందు పుట్టినవాడై (మనసిజః అని కలదు.) మసస్మునే బాధిం
చుచున్న వాడు (మన్మథః) లోకములో బ్రాహ్మలను సుఖమానెడు
మిషకల్పించి ఇంద్రియములను తామర గ్రహించుగల దుష్టకీటక
మువలె సన్నసన్నముగ తినివేయుచున్నాడు. గనుక శీష్మముగ సంహా
రించవలయ.

నోమేమృత్యుభయం సకీంచిదఃిథి ర్లోకాస్మిహారోరావా
చాగ్మంతాంతఃకరణస్య ధర్మతపనో రత్యంతవిచ్ఛేదకం

సుభూతీక్ష్టకటాక్షసాయకధరం త్సుద్రొంప్రిత్పోజ్యలం
త్సుత్సుశ్రీస్మేతకామహతకం స్మృత్యోబిభేమ్యంబికే॥ 15

ఓజననీ, నావు మృత్యువలన నేమియుభు యులేదు. ఏమన! క్రొత్త చోక్కాయి తొడుగుకోసుటకాదా! దానికి భయమెందులకు! కౌరవమన్న నంతకస్తును భయములేదు. నేనెట్లి పాతకములనుజేయ లేదని తాత్పర్యము.

- యిక యిష్టాడు భయమేమన, తొంతమైన నాఅంతఃకరణకు, నాకులోచిత ధర్మమునకు, నాతపస్సునకును, అడ్డు తగులుచుస్తు టి ఆడువారి తీట్ట కటాక్షములను బాణములుగా ధరించినటి టి ప్రితాపకుడై నటిన్ని ఆకలి దస్పికాలనే స్నేహబృందముతో కూడినటి టి కాముడను, చచ్చునుజూచి, భయమగుచుస్తుది. గనుక అట్టిభయము లేకుండకాపాడుము. మన్మథునికి చిలుకలు, వసంతుడు పరివారమని లోకములో ప్రతీతి కలమగాని వారిని నేనఁగీకరించను. ఎంతపరకు మానవులు, తున్నివారణచేపోసుటకు యథేష్టముగ ఖుణించుచుంచురో అంతపరకు మన్మథోచయమగుచునే యుండుని. అట్టిసితిలో నితనికి చిలుకలు నవసరములేదు. వసంతుడు జరుగురుల్ఱి లేదు. తిన్నపదారథమయైక్క పుట్టి జంతువులకు గలిగినమాత్రాన నీత్తోభకల్లుచునేయుండును. ఇందులకే “ జితేరసేశతంసర్వం ” అనిచెప్పుబడియున్నది. అనగా రసేంద్రియము ద్వారానే సమసేంద్రియములు పోషింపబడుచుస్తుని. అందులకే మనవారలు ఏకాదశిమొదలగు పర్వదినములయిదు పవాస మొనరించ వలయునస్తుది. అదిగాడేని, ఇంద్రియార్థము నరికట్టిట బహుమార్థ రము. “ బలవానింద్రియగార్థమే విద్వాంసమహితరతి ” అనికూడకలదు. ఇంత అభిప్రాయమును లోపలనిచుకొని మనచెదలు మనకు యమనియమానులను, బోధించియున్నారు. ఇంతకంటే నీవిషయము నే వార్షిన కామదహనస్తోత్రమందును గలదు. ఒక్క ఉపసేంద్రియ

శాల్యముచేతనేకదా, శివపూజా దురంథిరుట్టె వేదమునకు జటి, ఫున, మొదలగు పాశకక్రీమమును కల్పించిన రావణని అప్పు యట్లు వచ్చినది. ఇకను విశ్వామిత్రీని సంగతి అందరకును విశదమే. అస్మిదామల విషయము చెప్పేడిదేముఖ్యుది. ఉత్సర్గితలయుముకూడ “పృథివ్యాంయానిభూతాని జహాంప్రస్తివస్తిమిత్తకం”, అనికూడకలదు. దీనిగుటించి మరికొంతపిపులమాగ సీయధ్యాయాంతమంచు ప్రాయ బడినది.

రాష్ట్రోస్మి స్వమమానసెస్తి విషులో భీష్మాభినలాది⁹ స్వద్వాంతైరాంథికమృచ్ఛిలాసముద్యోఘింభీతైః పార్వ్యసానవాతి స్వయంచదవాతే పార్మిష్టాసి శాంతింవద 16 ప్రహాంప్రస్త్ర్యంబ!దయానిథే!కురుకృపాం త్వీత్తుశ్వరణ్యంవహి॥

కోథమును వరించుచున్నాను. నామునోరాజ్యమందోక భికరమగు అగ్నిపర్వతముగలను. అది గంథకము, మృతీక, రాలు, మొదలగు (lava) వానినెల్లప్పాడును వెలిగ్రక్కుచు తన్ను దహించు శోనుచుస్తు ది. దీనికిశాంతి యొట్లుకలుగునో నాకేమియు దోషకున్నది. ఓంజననీ! సీకునోసిల్చాగి పార్మించుచున్నాను. నాయంకు దయకలిగి దానిని శాంతించునట్లుచేయుము.

ఆశానామ మదీయసాధుదుహితా కన్యాంఃదిత్యాశేయా యాచంతే క్రీతుభోఃినోపి బహోమేమీయతాం దీయతాం నోదతాతుమయా సత్తైథిరతరా స్పంపార్మిరసీయా ఇతి 17 తుచ్ఛాం చంచలమానసాం త్రికర్కైరాస్యమితేపాల్యతాం॥

ఆశయమునోక కస్యుక నాయొద్ద కలదని దేవతఱు చాలమంది తమకివ్యివలయునని కోరుచున్నారు. వారలందరు నంతగా గోరదగిన వారుకారని వారికీయఁ దలఁపులేదు. కాని యిపుడు నామునో వా

క్షూయకర్మలచే సీకర్పించుచున్నాను. కనుక నీవుదానిని పరిపాలన చేసికొనుము. అనగా కోరికలన్నియు నీయధీనమై యుండుగాక.

శ్రీదాదారుమహేచ భక్తి కవచే స్వాధీనహృన్నావికి
సత్కాష్టోర్మసతాకికావిలసిశే స్వాభ్యాసయోగస్థవై
ఆసీనస్య మమారె నుకూలమరుత స్వాధీనబంధస్యమే
మోహాత్ముంగతరంగ భీమపన్యసో భీతిః సుత జ్ఞాంభవి! 18

ఇంక మోహము ;— శ్రీదయను మార్మినితో ఎట్లభడి భుక్తియను కసచనునుధరించి (మనతేనుఁగుటోడలకుఁగుఁడ రాగిరేకుణో గవచమువేయబడుట యాచారమైయున్నది.)స్వాధీనమైన అంతరంగ మనసి నావికులు కలిగి, సత్క్యదూపమైన తేరచాపలను ధరించి అభ్యాసయోగమనసేడు సడవపైఁగుఁరుచున్నట్టియు ననుకూలవాయువులు కలిగినట్టియు ఓడమానుత్థాఁశ్శు మొదలయిననొని ముముల్శ్శుయు స్వాధీనమైయుండగా అనుకూలమైన సుషుమ్మామూర్ఖముగ వాయువు చలించుండగా, బంధత్రియమును స్వాధీనమైయుండమోహమనసి యుత్సుంగ తరంగమలుగల, అగాధజలమునలన నాకేమిభయము!

దుర్గే!హం కలింపుకగటకకృతే నిష్కంటకః కంటకో
ద్వ్యాప్తే మదమత్సరౌచ నిరతాభ్యాసా దుపానత్కృతే
దుస్సంగద్విపగండభిత్తినలక వృఘ్యపసదీక్షాక్షమం 19
దృష్ట్వామూం సృహరిం సదాశివశివా దూగాత్పుర్ణాయంత్రిషై

ఓధుర్గాంబ! మదమత్సరములను, రెంటిని, చెవ్వాలట్లు ధరించుచున్ననాకు, కలింపుములనసి మండు నాకెట్లు గుర్మిచ్ఛకొనఁ గలవు! మతియు మస్సాంగత్యమనసి యేసుసుకుంభస్తలమును వగు. లఁగొట్లు సామర్థ్యముగల నారసింహఁడునైన నన్నుంజూచి అమంగశము లనసి నక్కలు దూరముగఁ బాటిపోవుచున్నవి.

దివ్యంనామ ధునోతి పాపనిచయగ సవ్యాధపసవ్యం కృతం
తచ్చుజ్ఞాప్రధమాక్త రేణ భవతిస్విర్థారగాంత్యైనచ
ప్రీయస్తచ్ఛత్తరాననస్య జవనం యూనం విహంగస్తథా
ప్రీణఃప్రీణావతాం విభావ్య యభిద్వాజానాతి ధన్యఃఖలు²⁰

(Riddle) లోకములో నొకానొక దివ్యనామము గలదు.
అది సవ్యముగ నుచ్చరించినను నచే లేక అపసవ్యముగ నుచ్చరించి
సనునరే పాపమును పారదోలును, అది ఆజ్ఞాచక్రమందలీ, ప్రథమా
క్షరముతోను ఆధారచక్రముయొక్క అంత్యోక్కరముతోను రాజీలు
చన్చది. మతియునది బ్రహ్మకు వాపొనమగును. పజ్ఞికూడయగును.
ప్రీణలయొక్క ప్రీణముకూడ యగును. దీనిసెవరు తేలుసుకొం
దుగో వారు ధన్యులగుచున్నారు.

హంసస్త్యం మయిచాసి మానససరోభూయః పిబంస్తత్తుయో
దుర్గాహ్వాయంద్రియశుక్తి జై ర్షువనై ర్షుక్తాఫలైసోక్ష్యసి
యూనంచేత్తుమలానం సహముదూ హృతోక్కటరాంతసితం
నోడ్డినేనఫలం విషయసి గరుచ్ఛక్తిం వృథా మాకురూ²¹

హంసకూపముగ ప్రీణమును త్రైతీంచుచున్నాడ.

ఓహంస— నాయంముకూడ మానససరస్సుకలదు. (మనసే
యొకసరస్సని తొల్పుర్వీము.) దానియంమగల నీటిని గోలియుం
డుము ముక్తాఫలములున్న పట్టుటును శక్కముకాని ఇందియములనెడి
ముత్యపుణిపులయందునయించు ముత్యములను కొర్తకొర్త వాని
నన్నిటిని దిని యండవచ్చును. ఒకవేళ నేను బ్రహ్మగారికి వాహన
మని ఆయనయొక్క వెళ్లవలైనని యంటివేని, ఆయనయు నాహ్యద
యోశమండ కలఫు. కనుక వృథాగా నీఁ రెక్కులశక్తి నంతటి నా
కాశమునందు ఖర్షుపరచకుము. కేవల కుంభకమును దాల్చి
యుండుమని కోరుచున్నాను.

మశిద్విపే తృతీయాధ్యయః

హంసేందూ తహంస చారుగదుత్తా వశ్రోతముడ్దీయనే
కింత్యైకేన గరుదులేన సతతం ద్వాభ్యం వినాశ్యేకదా

“ దం పంక్షో ” అని సదాకసరత్తు జేయుకాలమాడు శీఘ్రమను హెచ్చరించుంచురు. శ్యాసనిరోధమును జేయగలిగిన మానవనికి ఆశోభనిద్రిలుండవు. మలమూత్రాల్ త్వరింపుండము. శరీరమునకు శైథిలముండనేరదు. దీనినే కేవల కుంభకమనియంచురు. ఇదియె ఫిట్నెస్ క్రేవల్యూమన్సును కసరత్తు (Gymnastics) యొక్క ఉపయోగ మేమన! శరీరమందు సామాన్యముగా నడచు శ్యాసనలను ఉండేకింప వాళిని మనప్రయత్నమువలన ఆశిషేయుట. అందువలన విశేషమైన నాయువ్యాపలకు జూరుచుకొని దానియందుగల పార్ట్రికాలాయుపను (oxygen) ను శరీరమందు లయమగునటులజేయును. తద్వారాశరీర దార్ఢముహెచ్చును.

పద్మపంకజలోచనే సరసిజావానే ధృత్తేందీవరె!

ఘుల్లాంఖోరుహాదివ్యగంథపదనే! త్వణాదపంకేరుహో

సత్క్ష్యాదైవసమర్పయోమి యుగపత్రప్రధాప్రియూ యూన్తవ

ప్రిత్యైషామపంకజాని జనని! స్వికృత్య ధన్యం కురు॥ ఓటి

ఓ జనని! సీకు కమలయనిపేరు. (లక్ష్మీ) పంకజములవంటి సేకరిములు కలదానన్న, పద్మమందు కాపురమున్నదానన్న, వికసించి న పంకేరుహముయొక్కదివ్యగంథము కలదానన్న, సీపాదములునబడ్చు మాలంబోలును. దీనినంతటిని జూడగ్గా సీకు బద్మమన జాలప్రీతి కలదనితోచుచున్నది. కనుక నాయుద్సున్న పట్టప్రధములను సీకరిం నుచున్నాను. వానిని స్వీకరించి నన్ను ధన్యుని జేయుము. మనకు 6 చక్రములేగాక 8 చక్రములు అక్ష, సహస్రారములతో నగుచు స్నాని. ఈవిషయమండరికి తెలియక పోవుటచే మేము కొత్తగ కనిపె టీతిమని వక కొత్త మతస్తులు బయటుదేరి కొంతమంది బుద్ధిహీను టిలను మోసపుచ్చి వేషధారణచేసుకొని విర్మిపుచున్నారు. అట్టి మోసగాండ్లు ఉపశమించెదరుగాక. దీనికి శృతి, అప్పా చక్కాసవ ద్వారా దేవానాంపూరమోధ్య అని అరుణమందుగలదు. మరిన్ని

అట్లి సహస్రిరమునుంచి అమృతవగ్రము కురియునని మరియుకచిత్తి మైనసంగతిని మేమేకనిపెబెట్టిమని ఇంకొక ప్రస్తావన చేయుచున్నారు ఇదిన్ని మనకున్నదే. కొత్తకల్పనకాదు. ఎట్లస! “సహస్రాంబుజా రూధాసుధారాఛివర్షిణి” అని లలితా సహస్రినామమందుకలదు. అదియే షరమళివుపుండు స్థానమనియును దానినుండి అమృతవగ్రము పడుచుండుననియును అట్లి అమృతవాసము చేసినవారికి జరామరణ ములుండవజియును ప్రతీతికలదు. ఏని నవీనపద్మశికాదు. గనుక బుద్ధిమంతులగువారు తగు విమర్శసేసి నునశాత్రు సాంప్రదాయము ను సమగ్రిముగ దెలుసుకొని మెలకువతో మెలగపలయును.

ఆజాయూంభవనానిపక్ష్యసి తథా స్విప్స్యంశ్చకంతేసితా
శేషేత్వం హృదయాలయేచ భవతీం బ్రిహ్మాతీ వైజానిసః
అపూర్వండలిసీతి యోగనిష్ఠా మాయేతి కేచిత్పునః
కేచిమాఖ్యస్యమితిబ్రహ్మమ్య హామపి త్వామేవసర్వేశ్వరీఽ॥ 24

నీవు ఆజ్ఞాచక్రమందుఖవేశించి జాగ్రదవసను కంఠమందుండి స్విప్స్యములను, హృదయమందుండి గాఢసుషు ప్రినిగల్పించు చున్నారు. కొబట్టి జ్ఞానులు నిన్ను బ్రిహ్మయందురు. యోగశాత్రువేత్తాం కుండలిసీయని పిలుచుచున్నారు. మాయావామలు మాయయను చుండిరి. జూన్యమని మరికొండరనుచున్నారు. కాని నేను మాత్రిము నీవేసర్వేశ్వరివనియును, సర్వశక్తి నని నును కిలచెదను.

విద్యారణ్యాలు, సేత్రేజాగరణంకంతేస్విప్స్యస్సుత్ప్రాగ్దంబుజై అని వారి పంచదశియందు వక్కాసేచియున్నారు.

ధత్తేత్వం శిరసీందుమాఖిదయితె! శుభ్రాంశుఖండంముదా తత్త్వేవాహమఖండసోమసుమహాం స్వీరం వహమ్యన్యవం ముక్కాహారణమే తవార్థసి మమచార్థః ఫ్లత్తే కేవల్తః హోలాశోభితమందవంసగమనం శ్యాసాఖ్యమేతన్నయి॥ 25

పరదేవతకును నాకును, సమాన ధర్మములను చెప్పాచు న్నాను భిరస్యనంకు, సీకు చండ్రీరేఖ కలదు. నాకునుగలదు. సహస్రారమందు చంద్రమండలము కలదనిప్రసిద్ధమే. ముత్యములతోఁగటబడిన షశము నీకుగలదు. నాకు నావోరము సాత్మీకమై అల్పమైనను శులావోరముకుండు. హంసనుబోలు మండమైనగమనము, నీకుఁగలదు శ్యాసలు (హంసయొక్కామహము) నాకునుగలదు. అనగా శ్యాసల నిలోధము చేయలేకుండినని తాత్పర్యము.

భేగకిం తపమేచ మేచకకచే! భండాసురోన్నాలిని!

తుద్రిచ్ఛాపరికల్పినై కచతురో నున్న స్తునౌ భండిమా

ఆలస్యం మమరక్తం జం ప్రమథితం తద్రక్తిబీజ స్తు రూ

శుక్రప్రాణమచీదను ధ్యాత్మనా మో! సామ్యం సమస్తేష్యపి॥ 26

ఓదేవే! సీకును, నాకున్నా చేపలాఁగూడ సామ్యముగలదు. ఎట్లన! భండాసురవథ నీవుచేపితిపి. తుచ్ఛోరికలను (భండిమ — అనగా అజ్ఞానము) అజ్ఞానమును నేనుకొట్టితిని. రక్తబీజాడు సీచే కొట్టించబడినాడు, నారక సంబంధమైన పోమరితనమును నేనుకొట్టితి. లిత్తోపాథ్యానమందు దేవి రక్తబీజాడును రాకుసవథ కావించెనను గాధకలదు. వారాహిఅనెడు నీ మొయొక్క శక్తి చే శుక్రడనురాత్మ సుదు చంపబడెనని లలితాసహప్రసమందు జెప్పబడినది. విశుక్రోప్రాణ హరణావారాహీపీర్యనందితా అటుబంసే నేను శుక్రప్రాణ హరణము చేసితిని.

సామ్యంప్రాత్ ముహే?త్వయూనహమయూకార్యసహర్యధియూ
దేయంనోమమసన్నిథా తదథికం నప్రాత్ మంబత్వయూ
యాచెత్యామథికం కురువ్యతినయం మాందాసశోండంతతోఁ
వాంఘంతి ప్రసభంపరాజయమయే!పుత్రాజునాః కింసహి॥ 27

ఇట్లుండనీరొస్తు లేనివస్తువధికమగా నాయొద్ద మతేమియులేడే నేను డేనితో సీపూజచేతును. మానసికపూజయే చేయవలయ. కానిదో నన్ను సికంటె నధికై శ్వర్యవంతునిగాను, దానశీలునిగను జేయుము. మిసీకింతసాహసమనియడిగెదవేమా లోకములోనిజనులు తమకంటె తమసంతోసమధికులై యుండవలెనని ఓరుట చూచుట లేదా! పుత్రాదిచ్ఛేత్వ రాజయం అనుష్ఠాట సీవెరుగనిదా!

యోశర్మైకథితః పురాణపురుషై రాత్రానుసార శ్నేఘ సదర్మానుగుణక్రియైకనియమా స్సంసేవ్య వల్మికుస్సవః 23
స్వేచ్ఛాకల్పితమాలయూచ మనసా ఏపాంశువాదేవతా
ధ్యాయంతః క్రమశః ప్రతీకరహితం నిర్యాంతి ః షషోః పదం॥

తపమాచరించు పథ్ఫతీ చెప్పాచున్నాను.

సిఫర్మ మేజాతిపారి కువదేఖింపబడినదో అట్లు చేయున్నా వారలై యుండవలెగాని యితరుల ధర్మముల నాచరింపఁ గూడదు, ‘ముఖుబాహూరుపజ్ఞానాగ పృథక్ రాక్షాయ్యకల్నయత్’, అని మను శ్రూతియంచుగలను. ఇదియునుంగాక ‘పరథరోగ్రభవేతాజ్యుస్సు రూప పరదారవత్త’, అనికూడ చెప్పఁబడినది కాఁబటీ యట్లుచే యునుఁ బెదలను సేవించుచు (సత్యంగతిః కథయకింపకరోతిపుంసాం అని భర్తాపూరివాక్యము గలదు.) తసయిష్టానుసారము జపమాలను తీసుకొని మాలయనగా, రుద్రాక్షమాల, స్వర్తికమాల, తులసిమాల ఇందేదియులేనివశ్వమండు, వైశ్వయంముండు పర్వీములమాల, మొద లైనవి అనమర్మలు, తీసుకొనవచ్చునుగాని యిదియుక్కటియు కాక అక్షరమాల, అనగా, అణారాదిత్తకారాంతమువరకు 50 వర్షములను మాలగా గ్రహించి ఉపాంశువుగా నుచ్చరించుచు (విధియజాజసయ జ్ఞో విసిప్పుడశభీరుణ్ణో ఉపాంశుసామ్యచ్ఛుతసున్సహంప్రోమాసనస్సులుతః అను మనుపుచెస్తినీతి మంత్రానుష్టానము గావించుచు క్రిమశః

ప్రతీకమును వదలి సాకారబ్రహ్మనిష్ఠానామ త్వంతంభయమూచికె
అని విద్యరణ్యలనినారు. అప్రతీకాలంబనాన్నయతీతి బాధరాయ
ణః అని వ్యాసమహారే బ్రహ్మసూత్రముల యందు తనపేరుదహరిం
చుచు బ్రతీకమునువడలి ధ్యానముచేయనలయునని ఘంటాపథముగ
జైప్రాగ్నారు) విషువదమును బొండఁగలఁడు. విషువదమన వై కుండ
గుర్వాగు శ్రీమి తథిసోఙుచుండుపద్మం పద్మాంశుంచిసుగుర్వాం

లోకములో పృతీరోపానన (అనగా విగ్రహాభావం) యందు అనేక వేల రూపకల్పనలనుచేసి లోకములోని పెదలందరును సేవించుచుండుట మనము చూచుచునే యున్నాము. అందుకనుగుణ్యముగా నొమములును కలపు. వీటికి స్థానములును, వారి వారి యిష్టము సారము జెప్పాచున్నారుగాని ఇదియును నిశ్చయమై యుండలేదు. ఇందులో సీనిబస్విరూపమేది! నాకుఁగనపరచి కాపాడుము. పతంజలిః స్వాధ్యాయాదిష్టదేవతా సంప్రిమోయః అనగా తానుపాశించు దైవముయొక్క స్వరూపసాత్కారము అభ్యాస దాధ్యము వలన కలుగగలదని చెప్పబడినదిగాని ఇట్లుస్నేసువి రుద్రము కాదు. ఇందుకు నిదర్శనము, పృణ్ణలుడు, కరీందుర్కు, దాపతి ధ్రువుడు మొనలగువారలే.

మన్యఃకారణమేననొ మితియజుర్పుంతై¹ శ్చఫుషుపువురా
మూర్ఖైగ్నైవిదితం యుదైవశలభా దీపేదహం త్యాత్మనః
శాంతాసస్యజమాయ ఘోరవినం గత్వా సతీంచాత్మజా
న్యైక్త్వైత్వితప్శప్రరంతి కిమహా! కింమౌ గతిః పాపన్॥ 30

కోఽధము పాపహేతువని మన సంధ్యావందనమందలి “సూర్యశ్చమామస్యశ్చ” అనేమాత్రమందుఁ జెప్పబడియుస్నేపుటికిని మూర్ఖులకిది తెలియదాయెను శాంతులగువానలు, ఘోరారణ్యము సందుఁజేరి దారపుతాములనుచీకి తీవ్రితపం బొచరంచుచున్నారు. ఓజగజ్జనసీ! నాకేమిగతి! ఇచ్చుట మన్యః కోఽధము, పాపహేతువ యని వక్కాణించబడినది. దీనికొంత ఉపపత్తి చెప్పకతప్పను. అది ఏదన! జానేదిములవలన మనకు పాతకమేమాత్రమును అంటనేర దు. శోత్రుమత్రో శబ్దమును త్వగించియముత్రో శితాతపములను చతురిందియముత్రో పదాధికముల రూపమును జిహ్వాందియముత్రో రుచులను, ఘోణిందియముత్రో వాననలను గ్రహింతుము.

ఇందునలన పాతక మేమున్నది ! ఇటుపెని కర్మందియముల విష
ర్షచేతము, వాగిందియముతో దూషణ తిరస్కారములు చేతుము.
ఇది పాతకముకాదా! పాణిందియముతో కొటుటయు పాతకము.
పాందేంద్రియముతో తన్నదుము. ఇదియును పాతకము. పాయ్యింది
యముతో మలోత్సర్జునము చేతుము. దీనివలన నేమాత్రము
పాతకములేదు. ఇక ఉపసేందియము. ఇదియె సమస్తానర్వేతువ
పీటికన్ని టికిని మూలమహంకారము. గసుకు 'మన్మఃః కారణమేనసాం'
అని వక్కాణించబడినది.

గాయతీర్థింలలనేత్యనూద్య విరళం ముక్తాదివరాననాం
భిన్నంతస్తవితుర్వ్యరేణ్యమనకృ తైజః పరంధీమహిం 31
యామాయా తిర్మసుక్షాత్మికా సహచరీ యాబ్రహ్మణఃపేటికా
సేవాస్కాన పిమోహయేది తినుమః కంతాంతచక్రాననాం॥

గాయతీర్థిదేవిని, మొదట ధ్యానశోకమంచు “ ముక్తావిష్టు
మ హీమనీల ధవళచాఘ్యయైర్యుభ్యః ” అని పంచరంగులుగల ముఖ
ములుకలదానినిగా ధ్యానించి దానికి విరుద్ధముగా మూలమంత్ర
మందు “ సవితుర్వ్యరేణ్యంధీమహిం ” అని మంత్రముచ్చరించుచు
న్నాను. దీనియందర్థమేమన ! సత్యరజన్మ మో గుణాత్మికమగు యే
మాయ, బ్రహ్మాండ సహచరియై పెల్పుఁ బెట్టినట్లు దాచుచున్నదో
యామేమనలనగూడ మోహపెట్టుగలదని మందామెను ధ్యానిం
చుచున్నాను.

ముక్తాదివరాననామనగా? ముక్తావిష్టు — హీమనీల —
ధవళ — ముక్తా—ముత్యములరంగు కి పగడపురంగు కి బంగారురంగు
4 నల్లనిరంగు క తెల్లనిరంగు కలదిగా జెప్పియున్నారు దానియర్థ
మేమన ! —

మూలాధార, స్థాధిష్టాన, మహిపూరక, అనాహత ప్రశ్నద
చక్రములై దు శక్తి చక్రములనియు ఆజ్ఞాచక్రము మాత్రము, ఇవి
చక్రమనియు గాముతీర్థి పంచాంగమందు విశ్వామిత్రీ మహారిచే
జైప్రభజియున్నది.

ఇట్లు నిత్యము సగుఱామైన సంధ్య వంద సము
చేయుచున్న సత్యరుపులందరును, సభాధ్యాసలియండు ఆనాడైనేము
అద్వైతులమనిన యెవరు వారిమాటలను నమ్మెదరు! అద్వైతికిమా
టలుండునా! మాటలాడు మానవుడైన్నటికైన నను అద్వైతికాగలడా!
ఇంతస్పష్టముగా మనమతమండ పంచిటుందరును వతీకాముఖము
న నేడుకూడ, కష్టతో పోరాచుల మనము చూచుచునేయున్నాము,
కనుక బుద్ధిమంతులందరు, తమమతగ్రాధమును స్వయముగ విమర్శ
చేసి తెలిసికొనవలయునేగాని అందరికిని ఆడ్వైతమే బోధించెదమన్న
సాధ్యపడునని నాకు తోచదు. మన సంస్కృతభాష మెత్తనిది.
అందుకు బుద్ధిమంతులు వారికిష్టమువచ్చినట్లు అరముచేయుచున్నారు
మతమును పాచుచేయక యెవరిమతమ..లోవారి నుంచుటయే ఉత్తమ
మతమని నాకుఁ దోచుచున్నది.

రేమూర్ఖా! పురుషాధమాః కథమిమాం విస్మృత్య జీవంతిరే
కొర్థేదః పశుపత్సీణాంచభవతాం ధర్మం యదయ్యక్ష్యశ
విశ్వాసః కథమత్రీవః పునరిదం లప్స్యమహో మానవం క్రి
జైష్ట్రైతప్యపూమర్లభం నసుకృతై రాఘ్వం వినాప్రాణినాం॥

ఓరోరి! మూరులారా! ఇటి మహాశక్తి నిమఱచి మిారట్లు
జీవించుచున్నారు. మిావును బశుపత్సులకును భేదమేమున్నది! ‘తరనో
పిహిాజీవంతిజీవంతిమృగపత్సీణాః సజీవతిమునోయస్యమననేననజీవతి॥ అని,
విచారణలేక జీవించుమానప్రఁడు, పశుపత్సీతుల్యాడని యోగవాసిమ
మాదుఁజైప్రభజియునది. వ్యవసాయపునిపాతైన్న డునువ్యగముకాజాయదు.

వక్షుడు తాసనుకున్నంత ఫలము ఘలించకపోయిస్తును విసువు జెందక పాటుపడుచుండిన మరుచటి సంపత్తురము ఘలించకుండ నుండ గలదా! ఘలోన్నాఖ్యమైన మామిడిచెట్లు బూతుకాలమొచ్చిన, దాని ఘలమెవరావగలరు! ఆవలేదు. వ్యవసాయానుగుణ్యమైన ఘలప్రాప్తి నొందుచున్నారు. దీనికి నిదర్శన మేమన? పక కళైబరమును వడలి సజీవునికి మరియైక జన్మము పెంటనేపచ్చనని, మనకు శాత్రుము కలదు. వ్యాససూత్రము ‘ నాఒతిచిరేచివిశేషాత్మక ’ అచిరకాలము లోనే జనించునని భావము. శ్లోతిః — దుర్మిష్టపతరంయో యోహ్యాస్నమత్తి యోరెతస్సించత్తి తమ్యాయిపవభవతి అనికూడ గలదు. అటి జన్మమెత్తునపుడు దుష్ట్రీతము చేసికొన్నజీవులు, దక్కిణాయనములో మరణించి క్రీమి-కీటకాడ్స్తై తిరి ఉత్తరాయణ మొచ్చినగాని మానవదేహము నొందలేదు. ఇది మనవారు కనిపెట్టిన చిత్రపదటి. దక్కిణాయనమందు చనిపోయినవారికి పుణ్యలోకము లేదన్నమాట ఇదియె, దీనికర్థమేమన; దక్కిణాయనములో మృతి నొందిన జీవులందరును మేఘుమండలముదాటి సూర్యమండలము వరకు భోజాలకం account of the greater density of Atmosphere భూసామిచ్ఛమునందేయుండి, చంపికిరణప్రసారముచే మంచుక్రింద మారి ఆయా పచ్చిఆకులపై జీరి కంభలిపురుగు మొదలగు జన్మము లను పెంటనే యెత్తుదురు. మృజలవాయి సంమోగమయ్యేనేని విత్త నము మొలవకమానదు. పనసపండులోని గింజలును, గుమ్మడికాయ లోని గింజలును, యింటిలోదాచిన పెండలపు తలకాయలనుగూడ మొలనుట మనము చూచుచునేయన్నాము. కనుక అటి పాపకాల మరణము రాకుండగి మిమ్ములను మించే కాపాడుకొనవలయునని పోచ్చరించుచున్నాను. ఇందుకు సంసారపరిత్యాగమక్కరలేదు. అడవులలోకి వెళ్ళసక్కరలేదు. భోజనముఁగమాని ఉపవాసమలుండ నక్కరలేదు. గురువును పెతుకుతూ దేశములందంతటను తిరుగనక్కరలేదు. కషపడి సంపాదించుకొనిసదంతయు ఇతరులకు పంచిపెట్ట

నక్కరచేదు. మనన మొక్కటి సన్మారహం వర్తనమొక్కటియు నున్నచాలును. కావలసినవన్ని వాటిలంతటలవెచ్చును ఏదియు తరువాయియుండచాలదు. ఇదియే రాజయోగము.

ఏకం జ్ఞానమలం కీర్తియూ సథుదా ఇత్యాహావిజ్ఞానవా సక్కటైవాఖల మిచ్చితం వితర్తీత్యన్యఃపునః కర్మరః పణ్ణేద్వ్యా శకునేరివోర్ధ్వగమనే చాపణ్ణకేద్వేస్తుణాం శీర్షిరామం గురురాడువాచవిశదం తేనాశ్రియై త్వామహం॥

జ్ఞానమొక్కటియై చాలునని జ్ఞాని యనుచున్నాడు కర్మశీల సకలాధ్యాసిన్ని గలుగజేయుచున్నవని కర్మపుడుచున్నాడు. కర్మ, జ్ఞానములు రెండును పణ్ణికి రెండు రెక్కలవలె నుపచరించుచున్నవని శీర్షిరామునకు వసిష్టమహార్షి యువదేశించెను. ఉభాభ్యామేవప్తుం భ్యాంయథాథ పణ్ణిణాంగతిః। తథాన జ్ఞానకర్మభ్యాం జాయతెపర మంపదం॥ గనుక నేనేమీ చేయవలయునో తోపకున్నది కాన నిన్నే సదానేవింటును. నిశ్చయజ్ఞానమొక్కటియై చాలును. కాని అటి నిశ్చయజ్ఞాన మొపరికికలదు! “ అక్కత్వాపుత్తి విలయంచాభూత్వం బ్రహ్మతత్ప్నయం అహంబ్రహ్మత్తి యోబూర్ణి చూ జ్ఞాన్యంతస్య వికర్తయేత్తి॥ అనునట్టు వృత్తిశూస్యము చేసుకొననిది మేము బ్రహ్మ లమనుకొనువారి నాలుక కోసివేయవలయునని శాంత్రము చెప్పుచున్నది.

ప్రకాలంబనమానసాః పునరిదం ధిగ్మానవం దుస్తరం హ్యవర్తం ప్రవిశంతి నాస్త్యపచితి స్తాభ్యాముభ్యాంపినాయేషామేకమషిషా నాస్త్యసక్కదాప్తత్వాయి మీయంతైధుంఘంవోగా స్పృతతంబృపంత్తి కిమహాశే! కింమెగతిః పావని! 34

కర్మశూన్యుడైన జ్ఞానియు, జ్ఞానశూన్యుడైన కార్మికుడును తిరుగ మానవజన్మముందుచున్నారని శాంత్రమున్నది. ఎపరికి గర్మ

శ్రీనమలు రౌడును లేవో వారు నిరంతరము కిమి కీటకములవలె
ర్థట్టుచుఁ జచ్చుచు నుండురని ఛాందోగ్య శుర్తి చెప్పుచున్నదే
శా॥ శృతిః;— అధైతయోః షఫోర్ముకతరేఖచతా సీమాని డుదా॥
ఇంసకృదాహృతీసిభూతాని అనినట్లు వారు పుట్టుచు గిట్టుచుంచురు.
కనుక ఏమియు యెరుగని నాకేమి సాధనము!

విజానం శ్రీపణేన్వై వివిధపో స్పంజాయశే సోభికం
జీజాస్ప్రాప్యోయమేవతత్తుమన్ననై ర్యాద్యదుణభ్రాష్ట్యోత్తం
అభ్యాసేన ఘనాంతరాయత్తపొనం విద్యాప్యయోగాగ్నినా
నిర్మిజేన సమాధినా తదుదితం ప్రాప్తోతి నాభవర్తతే॥ 35

శ్రీవణమువలన పదారజానము కలుగునుగాని అధికము కలు
గనేరము. (అత్మావా అరే ద్రోప్య శ్శ్రోతన్యో మంతన్యో నిది
ధ్యాసితవ్యః ఆశ్రీవణము చేసినదానిని తాను మనము చేసుకొని
నిశ్చయజానమును బడయవలయు. పిమ్మట నిరంతరాభ్యాసముచేత
యోగప్రభావము కలవాడై యంతరాయములను బాపుకొని పున
రాహృతి రహితమేన స్థితిని బొందగలడుగాని కేవల శ్రీవణముచే
నెవరికిని మోతుము కలుగగలడని యనుకొసకూడదు. కపిలః—
నశ్రీవణమూత్తా॥ తత్త్విధి రనాదినాసనాయా బలవత్యోత్ అనగా
అనాద్యవిధ్యావాసన బలముగా నుండునుగాన దాని నాశముకై తీవ్ర
ప్రయత్నము చేయవలెనుగాని వేరుదారిలేదని ఖండనగ చెప్పియు
న్నారు. అయిన లోకములో కొంతమంది మహానుభావులు ‘గర్భ
ఏవశయానస్సన్నాయిమదేవోఽబుద్ధవాన్’ అని విద్యారణ్యాలు జెప్పి
నారు. దానికరమేమన! వారు పూర్వజన్మమంకుజేసిన తపోబలము
చే నిట్టి జానసిద్ధి కలుగ గలడని శంకరభగవానుడు వారి సర్వ
వేదాంతసిద్ధాంతసారసంగ్రహమందు స్పృషించియున్నారు. కనుక యే
దోవక జన్మమందు తీవ్రమైన అభ్యాసము, చేయనివారి కేమియును

గలుగనేరదు. ఇదిన్ని గాక నిత్యము పారశాలలయందు చదువుకొనుచున్న విద్యార్థులలో సహితము ఎవరెంత తీవ్రకృషిచేయదురో వారంతపిద్యాధికులగుచున్నారు. అట్టి శ్రీదళీవారు మూర్ఖులగుచున్నారు.

అయిన నిది దైవ్యతమా! అడ్వైతమా! యను సంచేహనివృత్తికి ముందు వివరించుచున్నాను. ఇందుదహరించబడిన యోగ్యాత్మము, మంత్రశాస్త్రము రెండురెక్కలవలె అభ్యాసకులకు, విషాంగమాగమున వెట్టుటకుపచరించగలవు. గాని అవి లేకపోయినవారికు తమగతి కలుగుని నేననను. వారునుపిషీలికామార్గముగా వెళ్లగలరు గాని, ఇంతశీఘ్రముగ ఫలించునదికాదు.

దైవ్యతంత తదుపాసనంహిసతతం చాహంగ్రహాస్త్రీ స్మితా
సంప్రజ్ఞాతమిదం వికల్పసహితం మిశ్రం చత్తాత్మాలీకం | ఓఁ
ప్రాణేచా సమితే నక్షంచిదపిత ద్రఘిషైష్మావ న బ్రహ్మవి
ద్యానాదిత్రితయంచనా సహితదామాయూర్భవత్సామయా||

ఉపాసనలయందుత్తు మైన, ‘అహంగ్రహశో’ పాసనయందు గూడ అస్మిత (అనగా నేను ఉపాసించుచున్నానను జ్ఞానము) కలదు కనుకనే, దీనిని సంప్రజ్ఞాతసమాధియనియు, సవికల్పమనియనందుదు. ఇందు, మిశ్రకుంభకుమేగాని కేవలకుంభకుసిద్ధి లేదనియు నిది తాత్మాలికమేగాని శాశ్వతముకాదనియుఁ జైప్పుదురు. పార్చించాయున్నట్టు మించిన వెనుక, కేవలబ్రహ్మమేకాని, బ్రహ్మవేత్తకాదు. అట్టి స్తుతియందు ధ్యానము గాని, ధ్యాతగాని, ధైయముగాని, వృద్ధనేరదు. అప్పుడుమాయయేమాయెనన! ఆమయముకలదాయెననితాత్పర్యము అనగా తొక్కుఁబడిపోయెను. అనగా మాయ పాపాజాదులయందే ట్లున్నదో అట్లుండును గాని నాశమగునని నాఅభిప్రాయముకాదు.

ఈఘ్రుటమందింకొక యనుభవముకూడ చెప్పేదను. ఏమన! ముందోకటిని, వెచుకొకటిని నిలువుటద్దములనుంచి వాటిమధ్యమన్న

మనుజని ప్రతిబింబముల నంతములై యాగుపడునట్లు మనోబుద్ధులనెడి అన్నములమధ్యనున్న యాటివుడును ఎడతెగని కల్పనలనుజీసికోనుచు విరామములేని సంకల్పములతో పుట్టుచుండుననుటకు సందేహము లేదు. గనుక ముందు మానవులైపుడును మనోబుద్ధులనునిరోధిం చుట్ట ప్రయత్నించవలయును.

దీనికి సాధనమేమన, ముందు ప్రతిమానవుడును, బుద్ధినిహారించుటకే ప్రయత్నించవలెను. బుద్ధినశించిన- కేవలమనస్సు పాపహీతువ కాజాలమ. ఎట్లన, పశువులు, ఆహారనిద్రిలుకలిగి, సంతాసమునుగూడ కనును జీవించుచుండుట మనము చూచుటలేదా! అటువలెనే ప్రార్థి త్వయ్యొనై వెనుక మానవుడు సూలదేహపాతానంతరము క్రమముకుడగుటకు సందియములేదు. అటువైని మనోనాశనము కూడ కలిగి కేవల జీవమాత్రావశేషుడై విదేహమాకుడుకాగలడు. అనగా జీవము పోదు. మంగలమున పోసి వేయించిన గింజలకెట్లు మొలును శక్తి లేవో అటువలెనే మనోనాశనమైనవెనుక జన్మరాహిత్యమగుట కావంతయు సందియములేదు.

మనస్సేశరీరబీజము — శంకరులు శత్రువోకీయందు ‘ మనోబీజై రైతే? అనిచెప్పియున్నారు గనుక దానినాశనమున్నకై సర్వదాపాటుపడుచుండవలెనుగాని మరియుకపనిలేదు.

మోక్షస్యాస్తి చొసాధనం శృంగారభో ప్రశ్నత్వంతసారం వచః సర్వేషామపి జన్మనాం భువిసదాహ్యకం మనః కారణం తచ్ఛేదేతి నవాధనం చవియతః పార్చిష్టస్సమం స్పుర్ణదత్త తత్త్వాణంధర కింభవేచ్చగగనామూచ్చన్యా ద్విజూన్యంఖలు॥३७

మోక్షమునకు సాధనభూతమైన శుర్ణితిసమ్మతమైన: మాట నొక్కదానిని శ్రీదత్తో నాలకింపుడు. సమస్తమైన త్రీవిఫజన్మలకు మూలముకారణశరీరమే (అనగా మనస్సు) అది పూర్వోజున్మకర్మ వాసనలతోగుడి పార్శ్వములతో, గదలుచు నీవ్యాపారముల నన్ని

ట్రిని జేయించుచున్నది. కనుక అట్టిమనుస్తుయొక్క ప్రధానాంశ్మేన వాయువును, హరించిన దానిలో జేమించియుండు కేవలాకాశములో నుండి యేమియుబుట్జాలను, అనగామనస్తు, వంచీకరణాధిభాగప్రకారము ఆకాశ + వాయువులరొయొక్క సమైక్యనవలన బుట్టుచున్నది. గనుక అట్టిదానిలోని ప్రధానాంశమయిన వాయువును యోగబలముచేహరించిన ఆకాశముకూడ నశించును. అనగా శ్వాసలు నడుచునంతపరమను మనఅంతరశక్తి ప్రేక్షించున్నదని యధి యరము. దానినాపిన ఆక్షాథపమంతయు కనపరచగలను. శ్వాసలు నడుచుటకు అనకాశములేనప్పాటు శ్వాసతెల్లుడగలన్న? శ్వాసలాగినమరేమున్నది. మోక్షమునేకోరువారలీదారినే నడువవలయునుగాని వేఱుదారి యేది! ‘నతస్యప్రాణాంత్రామంతి అత్మేపరమవలీయంతే’ అనుశృత్యను సారమయిన సితిపట్లనేరదు. ఇంతటి యుత్తమసితికి రాజూలనివారిలైనను మార్గాంతరమందు నీక్కున్నప్పాని పాటుపడి శమదమాదులుకలిగి సంచరించేడి యితర మతసులుకూడ ఇట్లి ఉత్తమపదవికి గ్రిమముకులై రాగలరు అందులకేమాత్రమును సందేహములేదు. దీనికి నిదర్శనముకూడ మనశాత్రుమాలే చెప్పుచున్నవి. శుఖ్రీతిః ‘రహసేయభరణః రమణేమాంయాని మాపద్యేరన్’ అని దానియందలి చరణశబుమునకు కారాజిని అనుమహారి స్వభావమని అర్థముచెప్పినట్టు వ్యాసమరి తన్మంబహృసుప్రములయినుజెప్పియున్నారు. అంశుని నిదర్శనముగా మన మహామృద్యలయులలోను పాశ్చాత్యులలోనుకూడ విట్టిమహామథాపులను చూచుచునేయున్నాము కనుక మనమతము సర్వోమతసమృతమైనది గాని మతియొకటికాదు. ఒక్కట్రాహృసులకేజ్పటుడినిగాడు.

ఏతడైవ్రుతిదొరితం మమమతం నై తన్నతం నూతనం
 దైవతంనాపి చతత్వవిభ్వవ ముదాగ్రోధైరలం తాంస్యజ
 స్యాంతర్జ్ఞాతిరవేహి జాంతమనసా విమృత్రఫాథానురం పిఱ
 కాలంమాగమయ త్సం గతమిదం నాయాతి మాత్రేవహి॥

శుర్వత్యనుసారమైన పాచీన మతమే. నా యాపు స్తక మందలి మతము క్రొత్త మత మనిథా వింపఁ గూడ దు. యాది దైవతము మొకలైన మతములవలె మరియుక విరుద్ధమైన మతముకాదు. పాచీజ్ఞులైనవారలందరును బ్రిహ్మతత్వమును తెలిసి కొనుటకు గ్రోంథములను వదలి అందలి తత్వము మాత్రముగ్రీహించి స్వోంతర్మోత్సమిని దెలిసినొని మెలకువతో సంచరించెదరు గాక. వృథా ప్రసంగములుమాని మతక్షులను వదలి పాటుపడెదరుగాక! పోయినకాలమూ మరల రాజూలదు. ఈదారపుతాప్నిములు మనలను దరించలేరు. ‘ఉదరేదాత్మారాత్మానం’ అని చెప్పబడినది. వారినిమిత్తము సంసారసేవకులై, వారివారి జీవితమునంతటిని గడపివైచి, కొంప నాలుగుచూరులంటుకొన్న తరువాత చల్లాచ్చుటకు నూయిత్తమ్ములకు బ్రిమణ్ణించినవానివలె హస్తాస్పదులై మెంగవలదు. మిమిమిఅయ్యరాయములో మిమస్సు జాగ్రిదపసయందు మిమిఫ్ఫినికి అసఃపతనము కాకుండపట్టుకొనుట కెత్తకాలము పాటుపడుచుండిరో విమర్శచేసినొని జీవింపుండు గురువులైనవారలు మంచిచెడ్డలను ఖోధించేదరేకాని మోక్షమనుడాని నెవరును మితాయియుండవలె నోటికందిచ్చి తీసిపించలేరు. మిమిమిఅత్తమాధమ గతులకు మిమారేకారణముగాని దారపుతాప్నిదుఁఁ కాజూలరు. అందుకొక్క నిదర్శనము జెప్పెద్దనినదు. మేహరణము, వేసినమనుజునికి మతుమందివ్వుక శత్రువైద్యము చేయవలసి నచ్చుచుస్తుది. అట్టితఱి నీబంధుజనమంతయు పెరటిరోగూర్చుని యేష్ట్వపలసినదేగాని దానికి వారేషైన సాముపడగలరా! కాఁబటి యటి దుసిలికి రాఘండగ నీజాగ్రీతతో సిన్నండుము.

కాట్టెచాగ్నిరుదేతి తత్కథమహా! నిష్పుమితేమానువై
సింథావా బడబానలోప్యసదృష్టి స్పంత్రోభితే మార్పుతే:

బ్రహ్మాదం పరిచృష్టమాన మఖలం త్వంచా ఇసితత్తు త్వితః
స్వాంతశక్తిమవేహి తీవ్రమనవై ర్గాడా మఖండోజ్యోలాం॥3॥

కర్మిను కర్మితోరాపాడించిన, నిష్పాపుట్టిచున్నది. నీటియందు
విషుద్ధివాయువులయొక్క దేఖులవలన బడబొసలముదయించుచున్నది
అటితఱి సర్వము బ్రహ్మమైనవుడు (సర్వంఖల్యిదంబ్రహ్మ) ఆసర్వ
ములోని వాడవేగదానిఫు. శామ్రువ్రీకారము నీవాబ్రహ్మమై
(తత్త్వమసి) అయితివికదా? అటితఱి నీలంతరోతిని తీవ్రమైనదీకుతో
నేవించితివేని నీనిజశక్తియొక్క సామర్యమును నీకే తెలియును!
ఇష్పుడు దీనిని దైవైతమందురా! అడైవైతమందురా!

దైవైతులన! రామోవాసనచేసినమాతాసినకాజాలరు. రామూ
నుజ! అన్న మాతాసిన వైష్ణవులును కాజాలరు. ఉపాసకులందరును
దైవైతభావసతో నుపసించుచున్నారుగాన అటివారలందరును దైవై
శులేకాని ఇతరులు కాజాలరు. ఉపాసనాదాధ్యము కలిగి దైవైత
భావన నళించి సపికల్పనమాధ్యనిజేరి సుఖంచు పుణ్యపురుషులందరును
విశిష్టాదైవైతులనదగుచురు. ‘బ్రహ్మావాహంసేవానానాసికించన’
యాను శుత్రుల్క రతిని కేవల జడుతె నిర్వికల్పసమాధ్యనిజేరి సుఖం
చు మహానుభావులుగాని సభాస్తవియుదు వాగ్యాయమునుచేయు
పండితులందరును విభూతి ధారణమాతాసిన అడైవైతులెన్నడిని కా
జాలరు. అడైవైతికి మాటలులేవు. ఈనంతి యోగవాసిస్తమంద
రామచంద్రుడు వశిష్టుని నీవెవరని యమగ నేచుయుఁ జెప్పుజాలక
యూరకుండెను. అంతట రామచంద్రుడు తిరి వ్రీశ్వింపగా,
, ‘మానమేవోత్రంతవ’ అనిచెప్పియున్నారు. అనగా, నీకునమాధ్య
నముజెప్పక యూరకుండుటయే నీవడిగినదానికి సమాధానమని బచులు
చెప్పేను. దాని యభిప్రాయమేమన! తాను బ్రహ్మాననియనిన,
బ్రహ్మము మాక్కలుసంచకాదే! అంమకు తాను బ్రహ్మమైటని యన
గలడు! ఇక నేను వశిష్టుననియనిన సర్వింబ్రహ్మమని బోధించుచు

వచ్చిన మహార్థ నేను వశిష్టునని జ్ఞాస్మిన స్వివచన వాయశూతమొచ్చు నని యోచించిము, వ్యాసమే గీకు సమాధానమని దానికి ప్రత్యుత్త తరముజెప్పేను. అడైయైతి యొట్లు మాటలాడగలడు? ఇట్లు ప్రైతి సంగతిని మనమందరము భారత సోదరులమే, అనుష్టే కొంతమంది మొదటితరగతి బడిపిల్లలు, కొంతమంది ఇవ తరగతిపిల్లల మరికొంత మంది ఇవ తరగతివారలుగ నున్నాము. నీనికి కలహమొందులకు? ఈమూడవతరగతి వారలిష్టాష్టిలోకముదుండిరా! అట్లుండిన వారు సభాస్థలియందు నిలచి, మాట్లాడు పురా? మాటలాడువారందరును అడైయైతుంకాగలరా! గనుక యెనరిమతానుసారము వారలనుండనిచ్చి వారిమతానుసారముగ నడుననిచ్చిన, నదియెచాలునని నాసిదాంతము. కుఱ్చాచితఫర్మపనమునుప్పిడని సత్పురుషులందరును యేమతసులైనను నాకుఁబాజ్య లేగాని సందేహములేదు. నీయాందుగల నీచిచ్ఛక్తినా రాధించుకొని చిత్తసేర్వముగలిగి సంగ్రంభిష్యమని తెలుసుకొని కాట్టాడైని చెందిని యుండువానికి కలహమొందులకు. ఈపనిని జ్ఞాస్మికొనుటకెనరికి సాధ్యపడదు? దీనికి మహాభేదములెందులకు? ఇట్లి మహాసామాజ్యజ్యైవైభము ననుభవించు పుణ్యపురుషులైక్కడలేదు! అట్టివార లేయజుములు, యాగములు జ్ఞానివారు! వాటిలాన్ని టిత్తోను అందరసును నిమిత్తములేదు. మనపతంజలియ ‘యథాభిమతధ్యానా ధ్యా’ అని అనియునారు. దానికర్మమేమని? వారి వారియింట సారము ధ్యానము చేయమనిగాని ధ్యానములేనిప్రసంగములుజేయ మని యెపరును, యెక్కడను జ్యోయుండలేదు కనుగ ప్రాణ్మలగువారందరును కులోచితరితిని మెలగవలయునని తాత్పర్యము. ఇంకొక నినర్ణయముకూడ జెప్పేద ఏమని? ‘శుక్రప్రాథుదా’ అని జించు మహామృదీయులునుగూడ ఉత్తమారోక ప్రాశ్చి నొందుచున్నారుగాని చెప్పినేకరు. ఏరూపక్కున కర్మయును యెన్నడును వ్యర్థము కాబాలడు.

రాజశరీరనాశముచేసికొని యుండువానికి కలహమొందులకు. ఈపనిని జ్ఞాస్మికొనుటకెనరికి సాధ్యపడదు? దీనికి మహాభేదములెందులకు? ఇట్లి మహాసామాజ్యజ్యైవైభము ననుభవించు పుణ్యపురుషులైక్కడలేదు! అట్టివార లేయజుములు, యాగములు జ్ఞానివారు! వాటిలాన్ని టిత్తోను అందరసును నిమిత్తములేదు. మనపతంజలియ ‘యథాభిమతధ్యానా ధ్యా’ అని అనియునారు. దానికర్మమేమని? వారి వారియింట సారము ధ్యానము చేయమనిగాని ధ్యానములేనిప్రసంగములుజేయ మని యెపరును, యెక్కడను జ్యోయుండలేదు కనుగ ప్రాణ్మలగువారందరును కులోచితరితిని మెలగవలయునని తాత్పర్యము. ఇంకొక నినర్ణయముకూడ జెప్పేద ఏమని? ‘శుక్రప్రాథుదా’ అని జించు మహామృదీయులునుగూడ ఉత్తమారోక ప్రాశ్చి నొందుచున్నారుగాని చెప్పినేకరు. ఏరూపక్కున కర్మయును యెన్నడును వ్యర్థము కాబాలడు.

యూ నీలోదరబాష్పశక్తి ర్థభలా యంతేషు సాచ్చశ్యతే
తాంమోజ్పంభితశక్తి రేవ రుడితి సూర్య త్వయీనప్రభా
శక్తిరైవపుర్కంటిః క్వచిదత స్నామేతి యాక్తి గ్రూతే
సంతృణా ఖలుసర్వవస్తునివహో వ్యాశేషు శంసర్వధా॥ 40

ఇచ్చట సర్వవ్యాపక శైన శక్తి స్వరూపమునుజెప్పాచున్నాను.
యింజనులకు (Steam) అవిరిని పంపెపు (Boiler) బోయిలర్స్
కాగుచుండెడు సుదకమందింత శక్తి కలదని యింజనులు చేయుచున్న
పనులద్వారామనకు బోఫయగుచున్నది. తామ్రతంతుప్రులయం దింశ
శక్తి కలదని విమ్యదీపముల (Eletric lights) ద్వారా మనకు విశద
పడుచున్నది. గాని శక్తి కెల్లెడలను, పదార్థమును పదలే ప్రత్యేకశితి
కానవచ్చుటలేదు. అగుపలననే తార్కికులును ‘ అప్రకాశకత్వ
మేపజడత్వం అనియున్నారు. ‘ద్వారణ్యలును 15 ఆ॥ 23 శ్లోక
మందు ‘అనత్తాజాణ్యదుఃఖేష్టమాయామాపంత్రయంత్యిదం
అనత్తాసరశ్చీగాదౌ జాణ్యంకాష్ట శీరాదిషు
ఫోరమూఢధియోర్ధుఃఖమేపం మాయావిజ్ఞంభితా॥

వేదాంతులును—యూ—మా—సామాయూ అనఁగా, యేది
లేనో అది మాయ యని పిలువబడుచున్నదని చెస్తునారు. దానికఠి
మేమన! శక్తి కెల్లపుడును పదార్థమున్నిచి ప్రత్యేకశితిలేదన్నమాట
గాని కేవలము లేదని తాత్పర్యముకాను. మాయము ననాదియే
యని చెప్పబడినమాట అపసిద్ధాంతమగును గనుక దాని అరమిత్తు
యుక్తి యుక్తి ముగా చెప్పవలెనుగాని మనశ్శతుల కపారముచేయ
రాదు. గనుక శక్తి యు, సమస్తవస్తుపులయందును పత్రమందు ఈ
సెపులె వ్యాపించి యున్నది. బ్రహ్మమతోకూడ వీడకనేయున్నది.
గాని లేకపోలేదు. నీయందును అట్టిచిచ్చక్కు లేకపోలేదుగనుకనే నీయం
తశ్శక్తి నుపాశించుకొనుము.

తాంపామాణనిభాం గుహలోపరిగతాంపూలామవిద్యాంశైనే :
కుద్దాలెశ్శుభకర్మభి శ్శకలపన్నిర్మిద్వి తదహ్వాకే
స్విస్తం స్విస్విధనం లభేత సుకృతీ కళిష్టత్పుఖం చాశ్ను ఛే 41
కెచితాంశువననే చరంతిపశువ త్పంమోహితా మాయయా॥

ఆబ్రిహ్వా గుహయొక్క ముఖద్వ్యారమందు పెద్ద పశుగుపతె
సడ్డముగానున్న యామూలా విద్యను శుభకర్మలను గుహములచే
ముక్కలుచేసి ఆగుహంతర్వీతియగు బ్రిహ్వామును పొందవలయునే
గాని శుమాల్చలాపనులుచేసిన నేమిప్రియోజనము! అట్టి కర్మశిలుర
గువారతే ఆయూనంద వైభవము ననుభవించు చున్నారు గాని
చాలమాది జోరికలనెడు నరణ్యమందు గడ్డితిని యాదియే సుఖమని
భ్యాంతులై పశుఫులపతె చరించుచున్నారు.

పిమ్మట బ్రిహ్వాకర్మ సాధ్యముకాదు నిత్యసిద్ధవస్తువై యన్న
సంగతిని విపరించుచున్నాను.

యూఇజానందఫునం పిథాయజగతాం దుఃఖం సృజత్యన్వహం
తామారాధ్య హహ తర్తేఽతపసా సంప్రాప్తః తస్యాః శ్రుపాం
బ్రిహ్వానందఫునో భావేనుపలవతిస్తేత్తనే వోపలః
సాధ్యాంబ్రిహ్వానకర్మభి శ్శివతమా సాధ్యాజగనో శ్రుపాానీ॥42

శృతిః— “ ఆజామోకాంలోహితశ్శుక్క కృప్పాంబహీన్యం

ప్రజాంజనయంతీగొం సచూపాం ” అనునట్లు యేతిగ్గుకొత్సృకమగు
మాయ ఆనందఫునుడైన బ్రిహ్వామునుకిప్పి నానావిధ నుఱుములను
సృంచుచున్నదో ఆమెను, తీవ్రితపంబొనరించి ఆమెదయను సంపా
దించి మరల తన ఆనందరూపమును బొంది :పామాణమువలెనుండి
కల్యాంతరముండగలడు. శృతిః— ‘ ఉపలవతిమానేచిద్యమానో
పినకుప్యేతనకంపెత్ , అనునట్లుండగలడు, అనగా బ్రిహ్వాము పామా

ఇతుల్యమని తేలుచున్నది. అట్లుకాదేని రాతితో సామ్యము శృష్టి యందు చెప్పబడదు. ఈయంశమును తీరిరాముడు వసిమహార్థిని పర్విశ్చించిసపుడు నీ కీర్పద రీతి నాయన ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. మనకంటె పాషాణాదులుమ్మా తరుగుచ్చులతాదికమునూ అతిశయ ముకాదు. మనదే ఉత్కాల్పజన్మనుము. బుధ్యాదిగ్రాదియసంఖుమంత ఉండినమిాదట వాటి దుశ్శేషులనడచి నైచినగాని దాని సాగసు తెలి యదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. కావున మసమట్టి ఇంద్రియాహరోధ మును తప్పించుకొని బీహృనంద సుఖమును పొందవలయును. అందుచే మాయ కర్మలచే తొలగిపోవుచుగాని బ్రహ్మకర్మసాధ్యము కాదు. ఈసంగతినే శంకరభగవత్పౌదాచార్యులవారు నారి సర్వ వేదాంతసిద్ధాంతసార సంగ్రహముడు నీరీతిని వారిసియున్నారు.

‘ ఉత్సాధ్యమాప్యం సంస్కార్యం వికార్యంచ, చతుర్మయుచతుర్మిథు కర్మసాధ్యం బీహృమ్మనై తచ్ఛతుర్మిథం’ మరిన్ని బ్రహ్మకర్మసాధ్యమని చెప్పగూడదు. కర్మలకు వినియోగము జెచ్చకతప్పదు. ఇదియే కిష సమస్య. దీనితత్త్వమెరిగినవారలే పార్చిభులు. ఇదియే ఉపాసనాకాండ యందలి పార్శస్వము.

ఇందు జీవన్మువిదేహా ముక్తలక్షణములు జెప్పబమన్నవి.

పార్శవాయన్నసముద్రతాం స్తుగానం సూక్ష్మం శరీరంగతం తస్యస్యాత్మునరేవ జన్మథనినాం గేహో శుచీనాం పునః యస్యైత్తిత్విలయం గతం హిపవనే ముక్తివిదేహాభవే చ్ఛినోఽప్యత్త నకంపితేహిం జడపల్లినస్తదా బ్రహ్మా॥ 42॥

ఎననిపాశము లాకాశమునకెగసి పోవునో నానితోబాటు సూక్ష్మశరీరముకూడ పోవునని చెప్పబడియున్నది. వ్యాససూత్రము—తదంతరపర్వతిపత్తోరంహతి సంపరిష్వక్త్తిప్రశ్ననిరూపణాధ్యం—అను నట్లు ప్రాణములు (సంపరిష్వక్త్తిః అనగా కూడుకొని యర్థము)

సూక్ష్మశరీరముతోగూడి వెడలుచున్నవని తాత్పర్యము. అట్టివారికి శ్రిరథనవంతుల పవిత్రకుటుంబ మండు జననము కలుగును. 'శుచీ నాంశ్రీమతాంగేహో యోగ్భస్యోభీజాయతే' అనిగూడ గీతావాక్యముకలదు. అట్లు ప్రాణోత్స్రోమణము చేసుకున్నవారలు క్రమముకులగుదురుగాని నాయైన్నుకులు కానేరరని తాత్పర్యము. వారే జీనస్సుకులనబడునుగు. ఇక సాక్షాన్నుకులెవరన యెవరియొక్కప్రాణములు యాశరీరమందులీస్తుమేపోపునో వారిప్రాణములుత్స్తమించపు. వారికి పునఃజన్మము రానేరదు. వారే విదేహముకులగుచున్నారు. విదేహలనగా! విగతదేహఫర్మము కలవారనికాని విగతదేహః ఆనగా పోయినదేహము కలవారగుదురునికాదు. దగ్గపటనువలెను భర్తతబీజమువలె వారిదేహముండునుని విచ్ఛారణ్యలుకూడయాచిమయమును ఖండితముగాజెప్పియున్నారు. అట్టినిషి సంప్రాపునువెనుక అనగా నిర్వికల్పసమాధీహో జేరినవెనుక ఉచ్చార్షిసిచ్ఛాయినములులేక తద్వారా ఆహారనిదికములులేక పాషాణమువలె తెగకొట్టిసను గదలకయించును. వారలేముకులు. ఇతరులందరు తత్వవేతలు గావచ్ఛనుగాని ముకులుమాత్రముకానేరరు.

నిష్టమావిషితేంద్రియా సుస్కృతిన శాచ్చిత్యైకకామాన్నదా బ్రహ్మిష్టాభాయ భవంతి శుష్మాతృణవత్సంస్యస్య రాజ్యాదికం ఏకైనై పహి వాంచితేన సతతం దూహే నమెర స్యచ్ఛివై సూక్ష్మందేహమావకాశ మధునా పశ్చామి జీవేశ్వరం॥44

ఇట్లండ జితేంద్రియులగు మహానుభావులు రాజ్యాదికములనుకూడ త్వశించి కేవల బ్రహ్మాలై నుఖమును బొందుచున్నారు. ఈనాజీవేశ్వరనర్మనము చేయవలయునను కోరిక యొకటి కలవాడైనాచాలబొందుచుంటిని. నాకొక కొంత నవకాశమియవలయునని ఆవరదేవతను పార్చిరించుచున్నాను. నాకికిడెలియవలసినదిగాని పొందవలసినదిగాని ఎంతమాత్రమునులేదని నిశ్చయముగా తెలుసును

గాని ప్రారభబేగముచే నేమాత్రమును సిరచిత్తుడనను కాలేకుంటిసి బ్రిహ్మవేత్తకు నాకు బ్రిహ్మతత్వము ఛెలియలేదేయానే విషయము గూడ నుండదు. అట్టిదుఃఖమున్న బ్రిహ్మవేత్త యనిసించుకొనజాలడు.

కష్టంనై వహి వేదశాత్రువరసం తత్త్వోవదేశః పరా
శిష్టాచారవిధింవిధాయ పశున దాత్రీస్యవా పోషణం
కష్టాత్కష్టపతరం యమాదిసహితప్రిణా నిలారాధనం
దృష్టేసమటి స్తానా నహికతా పుణ్యర్థినాలభ్యతే॥ 45

వేదశాత్రువరసమందంత కష్టాను కానరాదు. ఇతరుల కుపదేశించుటకోను కష్టముకానరాదు. ఇట్లుచారమునువదలి పశువువలెగాత్రపోషణచేసుకొనుటయందును గట్టములేదు. ఇక కష్టమేమనగా యమసియమమాసనాది అష్టాంగములతోడను గూడిన యోగాభ్యాసము కష్టతరమైనది. యమసియమామలు యోగికి మిక్కలిఅవసరము. ఎట్లనగా! ఏంగికెంత మంచిమందిచ్చినను గేడపెరుగు, ఆవ, బచ్చలి, దివాస్యాపము నిచి యొట్లు వగములో అటువలెనేయోగికిన్ని యివిలేనిదీ యోగవైభవమేమియు గాసరాదుకాని ఫీనితోను సాధకమునొంచు మహానుభావునికి యోగబలము దినదినప్రవర్థమానమై కసబడకమానదు. తరువాత (యదృశ్యంతన్సుశ్యం) అన్నమాట మరువకుంపు స్తితి కేవల పుణ్యపరిపాకముచేతగాని లభించసేరదు. యిందు మాటలొక విశేషముగలదు. మమన ప్రాణవాయ్యారాధనయైనిచైమృటు, దృష్టేసమటిః అనిచపైతి ఆమాటలకర్థమేమన! ప్రాణవాయువున నారాధించవారలకు అశేమాద్యష్టవ్ర్యాప్తి సిద్ధి బహుసులభమగును. అట్టిదానితో రఘుంచుచు నుండక ముందునకు బ్రయత్తింపవలెనుగాని యాయవాంతరఘలములే యత్కృష్టమైనవని యూహించి గారడీచేయుచు గాలము గడపకూడదు. అన్నటితోను తాను తెలుసుకొనినదానిని తాను ముందాచరించుట బహు

కషము. నీనినినవడికి బోధించిన సేమిథాథయున్నది! సమస్తమతముల వారలు దీనిని తెలుసుకొని అభ్యాసకులై Mesimerism, Hypnotism మొదలైన గాంచ్చిచే జీవించు పాశ్చాత్యులను మనమెరుగుసుమ ము. గండక సర్వజనోపయోగమై యాలరారునది మన ఆర్యమత్తమే. క్రోస్ పులు మొదలగువాడివలె మనమతము ఇతరమతస్తులను వారి మతములను నిడినాడి తమమతములోనికి రఘ్నసుమని యెన్నడు వారి మతములను నిడినాడి తమమతములోనికి రఘ్నసుమని యెన్నడు సు బోధించు. వారి నారిమతములో నుండియే నానువారు ముక్కలు కావచ్చునుగాని దీనికేనూత్రిమును సంచేషముతేడు. ఇన్నామతము బ్రాహ్మణులను యజ్ఞాపాటితము తీసివేయమని చెప్పదు. శూద్రులను యజ్ఞాపాటిత ధారణ చేయమనియు జెప్పదు. కాని అందరు సమస్తల స్తులగుటకు సాధనములను బహుస్ఫుషముగ జెప్పగలదు. ఇందుకు నిదర్శనము, దశ్మిణాచేశమండు పుట్టి వూలవాడై ధన్యుడైన ‘సంద నుడును, మహామృదియులో కబీరును, మొదలగువారలనేనులు గిలరు.

ఏతస్మాదిపాటివజ్ఞా శ్శివమయో స్తుర్మౌ ఉత్థాధ్య న్నిష్టుత్తాః
తేషాచాపి సలోత మ శ్శివతమ స్తుస్తిష్ట్రథానం రజః
త్జ్ఞాత్మ్యశిచ సాత్మ్యికేన తపసా సత్యాధికస్సస్త్రమా
శ్ర్వప్యోనందరసై కపూర్ జలథీ సామ్య న్నిస్తరంగః ప్రభుః॥46॥

స్తుపియందంతటను జీవజములు పోచ్చు వానిలో సరుడధి కుడు. పుంలింగగ్రహణముచేయటచే మగవారలింకను నథికమైన వారలనియుఁ జెప్పుబడినది. సరునియందు రజోధక్యము కాన్నించు చున్నది. పాపాణాదులు, తామసదోపదూపితములు. దానంజేసి పాపి జ్ఞాడైనమానవుడు తనయందలి రజోగుణములను సాష్ట్రికమైన తపస్సు చే నిర్యాలించి సాత్మ్యిక ప్రథాసుడై బ్రహ్మోనంద సముద్రిష్టై నిస్తరంగాంతరంగుడై, సమస్త చరాచర ప్రపంచమనకును ప్రభువై యుండనోపు.

ఇంత సుఖబోధకముగ శ్రీషులన్నియు ఫోమించుచుండ దైవతులమని కొందరును, విశిష్టాదైవతులమని మరి కొందరును కల హించుటకు కారణమేమో నాక్కఁదోపక్కన్నది. కానీ దైవతమనసది ఉపాసకుల కుపాసనాకాలమందు చిత్తమేకాయత్తమై నిలుస్తుటకు సాధనమై ఉపచారించుచున్నది. ఉపాసనలన్నియు దైవతములు కావా! అధ్యాయసదాగ్విము కలిగిన పైని విశిష్టాదైవతియగును. అనగా జీవస్మృతుడగును. అనగా తానుచేయు ఉపాసనలన్నియు ప్రిణవమై నిలచి పోవును. అట్టి సితి నిలబడిపోయి నిర్వికల్పక సమాధినిచేరి ప్రాణముకూడ నశించి అదైవత బ్రిహ్మసాత్మోత్సారము కలిగి విచేపాము కుడగును. ఇవియన్నియు అదైవత మతములోనివేగాని ఇతరములు కావు. అట్టి సితిలో మేము విరుద్ధ మతసులమని ఇతరులను నింధించుచూనిన వారికీంకను దానియథారము తెలియలేదని చింతించవలయు నేగాని బుద్ధిమాణంతపరును కలహింపగూడదు. ఇంకను ఇతర్మైన యవనులు మొదలగువారలును ఇట్టివారలేగాని మొనరిని మొనరుమాకూడ నిందించకూడదనియె నాసిదాంతము. వారివారి కులోచిత మర్యాదలలో దగిలి యోగ్యతగా మెలగు కై నుపువులందరును నాకు పూట్టుటే.

కర్మలంబుక్క ఆవశ్యకత ఎంతవరకనగా!

యూవద్యానఘనో నశించతి జలం తాపత్రీయా గౌభృతం జ్ఞాని చరంతి తాన్నివిషయాన్య వన్ననోధావతి 47 యూవన్నాస్తముపైత్యహం జలనిథా బ్రిహ్మస్తమృజేశాశ్వాతే తాపత్కర్మచరేత్సదా తీకరణై రాన్నిస్తి పంధాస్త్రుతః॥

ఇట్టి సాధకమొతకాలము చేయవలయుననిన!

దానికుత్తరవును జెప్పాచున్నాను. ఆధ్యాత్మిక ఆధిభాతీక ఆధిటైవికములనెడి తాపత్రీయమందును జ్ఞానమేఘుము, తన యమృత

వరముచే చల్లార్పులేదో యొతవర కిందియములు విషయములను గూర్చి పరుగులిపుచుటునో యొతవరకు మరస్తు దయించుచుండు నో యొతవరకు నేనుబుద్ధి శాశ్వత బ్రహ్మాసమువ్రిమందు మునిగి ఫోనో అంతవరసు దిగ్రికరణములచేతను కర్మాను చేసియే తీర నలెను. ఇంతకన్న వేఱుబాటిలేను.

అయితే యితరమార్గములన్నియు ‘వ్రితనాముత్తమంప్రతం’ అని చెప్పినట్లు ఏదానికదియె యుత్కృష్టమని చెప్పియున్నారు. దాని తత్వమేమన! ఈకల్పిగచబడిన మంత్రిశాశ్వతము, యోగశాశ్వతము, కర్మకాండయు, అడైంసబ్రహ్మా సాక్షాత్కారమునకు సాధనములని తోచకమానము. యెట్లనిన సంగీత పాటకునికి పక్కవాద్యములన్నియు ఎక్కు హెచ్చరిక జేయునో అటువలెనే ఈకర్మకలాపముతయు అభ్యాసమనికి ఆవశ్యకమేగాని ఇందులో నిరరకమైన దేదియునులేను. అట్టిసాధక బలముగల మహానుభావుడు “ పుంథానుపుంభవిషయేత్తణ తత్పరోపి బ్రహ్మాభ్రాహమణికసధియం సజపాతియోగి, సంగీతభావలయ నాద్యవశం గతోపి మాచ్ఛినకుంభ పరిరక్షణాభీర్మాటీవ॥ అనినట్లు దార పుత్రాధుల తోక్రీడించుచున్నను కాకాష్మిన్యాయముగ తిర్మి పెంటనే నృత్యమను మరలించుకొనుచుండును. దీనికి మరియుకయుదాహారణ ముకూడ కలదు. యేమన! జూనులు వారివారి పిలాసానుసారముగ చరించుచుందురు “ కృష్ణాయోగి శుకస్తాగి జనకోరాజకర్మకృతీ పశ్చిమఃకర్మకరాచ కర్మాంశీకేతాశనః నస్తేపాంజ్ఞానామేకంతుతత్తత్ప్రశ్నపృథికపృథక్ ” అని శిష్టపాంప్రదాయము కలదు గాని పెద్దలిల్లిల్లు రూచించిరనగూడదు.

స్విత్యక్తా తలువస్తునిశ్చయమతిః కర్మాశైనావేత్తతే
కార్యం సశ్వరమేపకర్మజనితం బ్రహ్మాభిపరోత్సంసిరం
కర్మశ్యస్తముదేతి సత్క్యమథలం నాస్త్యం సమశ్శంభతే
శక్తిః పైత్యవినాశిని భువియథా కృష్ణాభ్రాకే పారివే॥ 48

“ యథావనుయథాజూనం ప్రిమాణైనవిజాయతే నాపేత్తచే చయతిక్కించత్తర్పువాయటిక్కొశలం ” అని శంకరభగవానులుచెస్పి నట్టు నసుజానము, వస్తుసాక్షాత్కారమువలననే కలుగుచున్నది.కర్మ జనితమైన కార్యమహాలన్నియు నడేంచున వీయేకాని బ్రిహ్మమాత్రిము అపరోత్తమఃను స్తోరమానయియున్నది, అదియెట్లు లభింపగలదనగా! కర్మలవలననే ఆయుషమ్మివులయందు గల సత్యమంతయు పైకసు కును. ఎట్లన శేషలమ్మికావిశేషమైన కాకిబంగారమా శతప్థికపాకమయినచో పైత్యనాశనముచేయు దివ్యాషణనా క్రిందమారుటలేదా! దీనినే కృష్ణాభికమని వాడుమరు.

స్వీంతసాం జగదాత్మికాం ద్విజనరాః తైళిన్నకూరాదిభిః
కామాంధాభవలంపటా అపిధినా త్వీమర్చయంత్యస్విహం
శేనూనం శ్రుతినమ్మతం తవమతం కుర్వించి సిందాస్పదం
జాయం తేబహుపాప మోనిషు పునస్మేరద్విమానాః పుసః 40

తనమందుండు నిజశక్తి నారాథించుటకై వామాచారపరుత్త న కొంతమంది ఆభాగము సమగ్రిముగ తేలుసుకొనబాలక ఆభాగమందు జెప్పబణిన మకారపంచకములో వారికిషమయినవాటిని మాత్రమే గ్రహించి తమకపొత్తమైనవాటిని వదిలి ఇచ్చవచ్చినట్లాచంచి వేదవిహితమయిన ఈతంత్రమును నిందపాటు జేయమన్నారు. అందులకే వారాయమమ్మైతముల ఘలనునుభవించుచు వుట్టుచు జమ్ముచున్నారు. శృతిః॥ “ అద్యమానాః స్వికర్మభీః ” అనిఅరుణమందుగలమ. మంత్రిశౌత్రములో ఈవామాచారపత్రియు, దానిలోనిదూతీయాగమాను బహుచిత్రమయినవి. ఇది మనుష్యమాత్రమనకు సాధ్యమకాదుగనుక దీనినివదలి కాళమార్గమందు బ్రిహేంచితిని. వామాచారమమోగ్యమని నాఅభిప్రాయముకాదు.

సత్యం నస్తునదృశ్యతే నయనమో స్పింఫ్యూబ్రీసంథేర్భపొ
ర్యాత్రానౌరివ బొంధవా శ్పువితథా నౌకాయన్హా సన్గుఖాః
వ్యుత్యిధిస్కరణే కిమంబ! కుతుకం జైప్రాపాసి మాయూత్యికే! వం
మాంమామోహయమోహయద్వాలలితేసందర్శయాత్మైశ్వరం

వాస వముగా గండ్లయెదుటుగనుపడుచుండు పడవ ప్రీ మూర్ఖ
మె కొంతదూరము పోవునరికి, భూమ్యాంతరేఖ Horison దాటిపోయి
న కనపడక పోవును. భూగోళశాత్మకాలు ఈ యుదాహారణమునే
తీసుకొని భూమిగుండ్జిముగ నుస్సుదనుటకుప పత్రిని గల్పించుకొను
చుండిరి. మరియు, కొర్తకొర్త పడవలా భూమ్యాంతరేఖ దాటి
రోపలకువచ్చి నిశ్చయముగ కండ్ల కగుపడుచున్నవి, అటులనే సిన్న
టేని బొంధవులు నేడు వాస్తవముగ గండ్లకగుపడుచున్నారు. ఈ భూ
మ్యాంతరేఖవలె వున్నవస్తువుల నెంతమాత్రము గనఁబడసండ చేయు
మ లేనివానిగానబఱచి అలరిపెట్టయు తలక్రీంమాస చేయుట్లో
ఒకేము ఉత్సాహమూర్ఖ! తల్లి? సీవున్నా బ్రిహ్మగారితోపాటు
పెద్దదానవే గనుక నస్సిలాగున మొసపుచ్చి చికాకుపెట్టక, నాజీవే
ష్టోర సందర్శనము కావిరెపుము. శంకరులు “మడస్మాకము
రాదయుః” అన్నట్లు మాయయు బ్రిహ్మతోఖుటినదేతాని కొర్త
పచ్చనదికాదు. అట్టి బ్రిహ్మతోపాటుపుటి బ్రిహ్మమకూడ తన
చ్చునచ్చినట్లు త్రిప్రాచున్నదే? అట్టిమాయ నశిక్రమించుట నుఖనా
మ్యామో? సాక్షాత్తు తాను బ్రిహ్మయైనగాని, మాయ నశిక్రమిం
చుగలుగునా? బహుక్షము.

సాభాగ్యాంతవిన్నతం చిరతరం సుత్యర్మేతచ్చివే!
గాథంతం పరిరభ్య తిషికి కథనందర్శయాత్మైశ్వరం
యూచేనాహమయు: సకించిదపితం సంప్రాప్తకామోస్మృహం
దాతానైవ సత్యచాసింమపి సామి స్థాని సిద్ధాంతః 51

ఓఫలో! నీసౌభాగ్యమేయని చెప్పును! లోకమందు జీరకాల మనుండి వ్యాపకమైయన్నది. సరియే. అయితే యింతధృథముగ నీ భర్త ను కొగలించుకొని కూర్చుంటివిదియేమి చిత్రము! ఒక్కసారి దూయాను నాకు గంబఱచుము. కనబఱచిన మాత్రాన నాయసు నేనేమియుఁ గోరను. ఏలనన! నేను నమస్తములైన కోరికలను తీరిన వాడను. నేనేమైన కోరిన నాయన యేమియు యిచ్చువాడుకాడు. ఆయన దేచియునులేదా. కేవల స్థాషివు, నిర్మణచునైయున్నాడు. గనుక నేనేమైనగోరినను లాభములేమగావున నొక్కసారి రూయసును నాకగుపరచుము.

తద్విష్టాహృదయం త్వీదియమభవ దేహం పురాచంచత!
దేహశేషచ తాపకేన ఫుటితం పశ్చాచ్ఛివసైయహి
కించే తత్తుకలం తిరోహితమభూ ద్వప్రాఃసే తప్రవహృతా క్రి
సూప్త్యందేహి మమావకాశ మధునాపశ్యామి జీవేశ్వరం.

ఏమి యాఅన్నాయము! పూర్వము విష్ణుసూర్యి యొక్క ధర్మపత్నివై ఆయన హృదయము నాక్రిమించితివి. తరువాత శిష్టనియుక్క యర్థాగమా నాక్రిస్తించితివి. ఇప్పుడు బ్రహ్మను సర్వమును మీంగివైచితివి. నాక్రించుకంత యవకాశమాయరాదా! ఆ యన నొకసారి చూడగోరుచున్నాను. యేమి నీకీ యద్రేకము క్రమక్రమముగ పొచ్చయినట్లు కనబడుచున్నదే !.

థావత్యంబవరాంస్కృతాస్యసువాయైను ర్వోందియూఽస్తుగ్రః :
ప్రత్యాహశరవిథా నచాస్మికుశల్హా థ్యానం కథం? థారజా
ప్రత్యాపర్తయ కాతరోస్మి సకలాం జానామితే చాతురీం
త్వంవై చిత్రీవిచిత్రీనాటకసటీ త్వంవై జగన్మోహినీ॥ ५३

శృతిః, పరాంచిథాని వ్యత్పంత్యాయంభూః. అను దీతిని నా ఇంద్రియములన్నియు బ్రహంచముళైమై పరసులిషుచున్నవి. వానిని

ప్రాత్యహారముచేయటలో నేను సమర్పణను కాజాలకున్నాను. ప్రాత్యహారమే లేనివాసికి ధ్యానమెళ్లు ? ధారణమెళ్లు ? కావున జాల బయము నొందుచున్నాను. నీవు నానినిమరలించి యంతర్పుఖమగు సట్లు చేయము. సీచాతుర్వమంతయు నాకు సమగ్రిముగఁ డెలియును. జగన్నాటక నటనమాదు సట్టివై నీవు సడిపించుటలేదా! సీవేకాదా జగతునంతటిని మోహపుచ్చుచున్న దానవు.

త్రీంశద్విత్సరశిక్షితాంస్యపి కథం! సర్వోంది గూణ్యత్వకారణధ్యానోస్మృత మహారచ చూ ఇవణివై! శబ్దహాతాః వక్షిణాః ధావణైవహిం పంచవింశతిగణం శార్యింతోస్మృతి నోమేసభాప్రాణ్యస్మృతంబ! నిధేహితానికశలం త్వత్సాదుకాపంజరె॥

ముప్పుడి వత్సరములనుండి నాయిందియములను విషయాధులనుండిమరలమని కించీంచుచుంటిని. అప్పటికిని ధ్యానములోనుండి పదలిపెట్టిన వెంటనే, కరతాళధ్వనిచే నాగిపోయెడి పత్సులపలనే విషయములను గూర్చి సరుగులిషుచున్నాడు, ఇవి అస్తియు 25 గుంపుగజేరి నన్నుల్లరి పెట్టుచున్నాయి. నేనొంటిగానుంటిని. నాకితరులైపరున్న సాయముచేయకున్నారు. కాని వానినన్ని తిని సీపాదుకాపంజరమాదు నిచి నన్నుల్లరిపెట్టకుండ చేయమయ్యా! అట్లు చేసితినేని నాకిక ననాధ్యమేమ స్నాది! స్వస్వరూపాను సంధానముచేసికొండు నిర్వికల్పక సమాధినిజేరి శాశ్వత సుఖము నోందగలను. కనుక దానికంతకును నీవే సాధసభాతురాలవు త్తలీ!

మాలాం త్వయితాంగ్కై ర్యారచితాంసీవ్కృత్యత్రింశత్సమాశుద్ధాపంచదశి మయైవజపితా కోట్యర్థముత్సంరయా తృప్తిర్మాసి పథాకుళైన లలితే! త్వింబ్రిహ్మాణ శ్శుక్తిదా శీకించే సమయేచ దేహిభువనం నోచేవశక్తంభవేత్త! || 55 .

ఇచట నాడిపానొపద్ధతి సంతయు వెల్లడించి నాకుంగల రూసకే నింక నాపరదేవతా సమక్షమందు వెల్లడించుచున్నాను. ఇంతవరకు, లోకములో సందరును స్వీకరించిన పద్ధతినంతటిని విడజచి రుద్మాక్షమాలలు మొదలుయన మాలికలను, అక్షరమాలికనుగూడ విడిచి నీదివ్యాంగములమాలికనే సరోత్కృష్టమెనదిగి స్వీకరించి నామనస్ననకెట్టి ప్రియాసము కలిగినపుటికి దానినెల బహుశోమ తోసహించుకొని ముప్పడి సంవత్సరములనుండి నీదిన్యమంత్రమున అరవత్తుగ డెలిసికొని అత్యాదరముతో నేటికి 65 లక్షలు తపమొన రించితిని ఈవత్సపథముతో నాకు దృష్టి కాలేదు. సమయాచారపద్ధతికి దగినశక్తి చాలకున్నది. కనుక నాకటిశక్తి నిమ్మి. అట్లనెడవేమనిసి! నీవు బ్రిహ్మకుగూడ శక్తి నిమ్మదానపుకావా? అట్లు చేయసియెడల లోకమంతయు శక్తిపూస్యమెసోగలదు, శాత్రుములన్నియు నఱ్భములై పోవును.

ఇందాపరదేవతయొక్క అంగములను మాలనుటిసుకొని జపమొనర్చితిని యంటిని. అందలిప్రశస్తిని జెప్పాచున్నాను.

కపుంసెవ కరాంగులీషుగణం రుద్మాక్షమాలాను వా
కపుం స్వోభత్యరమాలికాను మననం స్లప్యాదికై స్టేక్రమేః
సోచేచ్చిత్తివిషారమూర్తి విలస ద్వివ్యాంగమాలాను వా కరి
హస్తాధ్యాం గమనం యథానసుకరం తీప్రప్రయత్నాద్వినా

లోకములో జపముచేయటకు విధానములనేకములు కలవు. వానిలోతమతమ చేతివేర్షపై లెక్కించుటయు రుద్మాక్షమాల, తుఱసిమాల, స్వట్టికపుపుసలమాల మొదలైన మాలికలనుదిసికొని జపించుటయు కపుముకాదు. తనయందుగల మట్టుకములయందును ప్రికాళించెడు నక్షరమాలతో జపించుట కపుము, వానిలో స్లప్యిక్రమమనియు తిసిక్రిమయనియు సంఖోర క్రమమనియు మూడు

విఫముం స్ఫురిక్రమమనగా! అంనమః, ఆంనమః, ఇంనమః,— ఈం నమః,— అని అకారాది త్తకారాంతము ५० వరములనుస్సాన్ని ఉచ్చరించుచూ వెళ్లి మరల అకారాది త్తకారాంత ముచ్చరించుచు గణనచేయట స్ఫురిక్రమము ! సితిక్రమమనగా! అకారాది త్తకారాంతము ఉచ్చరించి మరల త్తకారాది అకారాంత ముచ్చరించుట. సంహరక్రమమనగా! ६ చక్రములయందుగల అక్షరములు నను భోమ విలోమముగను నుచ్చరించుట. ఇట్లుకాడేని తనచిత్త విహసర మూర్తి యగు దైవముచేయక్క దివ్యాంగములయందు సంఖ్యానియ మము చేసేవొని లక్ష్మించుట. రెండుకాళ్లనున్నా బై కెత్తి చేపులతో నడచుటవంటిది. ఇదిచాల దుస్తరము, దీనికి మానవులందరును విశేషానందముతో బాటుపడినగానీ లభించనేరదు. రుద్రాక్షులతావళము పుచ్చకొని జపించునంతకాలము నామనస్సు ధావనము చేయట మానలేదు. తరువాత నీనిధానము స్ఫురించగా దీనితోనభ్యసించుటిని, దీనివలనఁాల సాగునుదనములు కానబడుచున్నావి. అభ్యాసఫలు కానివారలకెంత చెప్పినను ఉపమోగములేదని యింతటితో విరమించెడను.

ధర్మోపార్థత పేంమరత్తు ఘటిత పాపిసాదమధ్యేవస
న్యావజన్మ సుఖంనయామి దివసా న్యున్మంత్రీదీక్షావరః
జిహోవసకపాటకౌ తుళిధిలౌ ద్వే తప్పీసంస్థాపితో
ద్వీరం శత్రునమావృతంచలలితే! శాంతిః కథంశాంఖవి॥७

ధర్మోవిశ్వస్యజగతః ప్రాతిష్టా—ధర్మోసరవ్యం ప్రాతిష్టితం అను ష్టుత్యక్త రీతిని స్వోచితధర్మందు సమస్తమున్నా గలదు గసుక, అటిధర్మముచే సంపాదింపబడిన బంగారు మేడయందాసీనుడైనై నా కుండటసింపబోయెడు జన్మల సన్నిటియందును నీమంత్రీదీక్షచేయు వాడునై సుఖముగ దివసంబులు గడపగలవాడనగుదును. కానిదానికి

బహుళిధిలమైన జిహవ్యోవసరలనెడి రెండుగుష్టములయందును రెండు తలుపులు కలవు. ద్వ్యారము శత్రువునొవుత్తై యున్నది. అట్టిష్టజి నాకేమి నిలకడ కలుగుగలదు! పృథివ్యాం యాని భూతాని జిహవ్యోవసననిమిత్తకం అని ఉత్తరగీతావాక్యము. ఇంద్రియ సంఘరూప మంత్రటిలోను జిహవ్యోవసనలు రెండేమిక్కిలి యనరదాయకములైనవి. గనుక వీనినే విశేషించిచెప్పినారు. ఇతరమైన జ్ఞానేంద్రియములవలన పాత్రక మేమున్నది! అపి పిషుయములను తెలిసికొనును. అనగా కోర్చుత్తుము, శబ్దశ్వరము, చేయును. నీనిలోపాతకమేమున్నది! త్వక్, ఇది చల్లదనము వేడిని, మొదలగు లానిని తేఱుసుకొనును. చతుఃస్థితి ఇది రూపమును తెలుసుకొనును. ఆంతటిచూపజానము కలిగినంతట నామాసవుడు వికృతిని పొండకపోయినప్పుడు పాతకమేమున్నది? ఇగయై దశవిధమస్మిధావసలకును కారణము. దృగ్గ్రసస్సంగసంకల్పః జిహవ్యు, ఇదియే యితరమైన ఇంద్రియములనన్నిటిని బోషించి ఆలరిబుట్టించుచున్నది. ఘూర్చాము వాసనలను డెలిసికొనును. ఇక కర్కైగిధీయముల నాలోచించి నూతను వాక్, మాట్లాడును. అయితే అన్యదూషణ పాతకమే కాని ఉపస్థింద్రియపాతకమంత యనరదాయకముకాదు. పాణి, పాద, పాయ్యింద్రియములు, అంత ఘోరపాతకములను చేయగలవికావు. ఉపసేంద్రియమే తనకుఁగూడి రానియునరసంపాదనచేయచున్నది. జిహవ్యోంద్రియముకన్నను పాతకపోతునగుచున్నది. కనుక బుద్ధిమంతులగువారిక్కింశకంటే విశదీకరించవలసినజరుగురులేదని యింతటితో విరమిగచించి. ఇందలి పర్వవసానమేమని! ఉపస్థింద్రియ చాపల్యమువాటిదే, జిహవ్యోంద్రియ చాపల్యమునుకనుక ఈ రెంటిని నిరోధించుటావశ్యకమా.

రుద్రా మాం బహురోదయంతి సతతం త్వంచాసి రుద్రప్రియామాం మాఖేదయ భేదయేతి సతతం ప్రభూర్హిహితత్వాన్నిథోగానాప్యస్తి పురాతనీచ భువనే సర్వాధిత్వదే త్వంబికానాస్తాశించ్చిపడే మహాస్తా భవతా మేకం పచ్చన్నద్వినా॥ 58

నమక భాష్యమిదు రుములు 11 గురని చెప్పుంబసినది. తద్వి భాగమెట్లునగా! జానేంద్రియములు 5 ను కర్మైగియములు 9 నుమన స్థాకటి పదకొండగుచున్నవి. ఇవియె రుద్రులని శ్శలవాబుచున్నవి. రోదయంతీతి, రుద్రాః అసగా సేడ్ధించునవి గనుక రుద్రులని వీనికి బేరు. కనుక నివినన్ను మిక్కిలి యేడ్ధించుచున్నవి. సీపు రుద్రుని భార్యవుగాన ఆయన సన్నిధానమునకు నిత్యము వెళ్లివు గనుక సన్నింతగా సేడ్ధించవలదని సింహు చేయవలెనని వేచుచున్నాను, అంతేగాలి నాకెంకుర్చినిపదఱి నీయవలయునని ఈరుటలేదు. మత్తేర్చరికలును లేవు. సీపు వాక్యహాయముజేసిన చాలును.

ఆనందాశ్రీపరిప్రతాణ్ణియగా స్థానందరోమోదమో
బ్రిహ్మసందరసానుభూతపరవా న్యిస్థార్థితత్త్వాత్తలః
త్తైత్త్రీజం తమససపరం విరజసగా మిత్రీం చసంప్రాప్యహా
ధ్యాయేమాందిననాథకాంతిమథురా మానందసందోహినీం॥५॥

ఆనందాశ్రీప్రార్థలోచనుండునై ఆఅనందముచేగ్లిన 8 ర్మాటు కలవాడ్డునై బ్రిహ్మసంద రసావేశముచే మరచిన ప్రిపంచ ముకలవాడ్నై సత్యస్వరూపుడు త్తైత్త్రీజుని బాణదినవాడ్నై సూద్య నికాంతివంటి కాంతిగలేగి రమానందరసప్రాప్తినోదించుచున్న దూషపరదేవతను ధ్యానించుచున్నాను. సమాధికి పూర్వవస్తుటటిది. ఈ స్థితి, యుషప్రిక్కల సమాసబరువుగల త్రాసువలెనుండును, అక్క, డ అభ్యసకలు విసుతుజెండక తీవ్రముగ నభ్యసిచిరేని సమాశ్శువస్తు బహుసన్నిహితమైయుండును సూర్యుని కథిముఖమైన వక Lence భూతదము తసయంచుప్రతిభింబిచిన సూర్యకాంతిచే ఇతరపదారము లాసెటు కాల్పుగలదో అటులనే జాససూర్యనకభీనూబుమైన అంతఃకర ణము బుద్ధుదప్యాయమైన లోకమును కాల్పునస్నిసందేహమేమున్నది. ! ధ్యానమందిటి యమభుతశక్తి కలును. గనుక సిద సరోవీత్కృషు మైనది.

అభ్యునైః పరిగ్రహ్యమూలకహరా త్రాభీమశక్తిం శన్తి
ర్మీత్వమూర్ధ్వినిధాయసంయమవశాదాప్రోతిసిద్ధింప్రమాత్ర
తస్మాద్వ్యాగవిశారద స్థివమయం పార్మాంభజత్వాదరా
త్రైత్వగ్రూపచిదాత్మనఃపదమితి స్వేచ్ఛాకృతింమంత్రవిష్ణు ॥60

నిత్యభ్యాసపాటవను కలిగినయోగి మాలాధారశక్తిని నమ
సారమందుచేచ్చి అణిమాధ్యమసిదులను బడయుచున్నాడు. అందు
వలన ప్రాణమేనర్వైత్స్టోపమైనదని అనుచున్నాడు ప్రత్యుగ్రూపమై
న చిదాత్మకంటె వేరై నదని ఉపాసకువు తన దైవమునుమ్ము సేవిం
చుచున్నాడు యోఇన్యాందేవతాముచాసై అన్యోన్యసావన్యోవామాస్యో
ననవేద యథాపశురేవనః—అట్టివాడు పశుతుల్యుడని శుభితి చెప్పు
చున్నది. ఉపాస్యోపాసకభేదమిక్కడ అభ్యాసదార్థ్యముచేమానవు లె
రుంగుదురు. ఈసంగతులన్నియు అభ్యాసకుని ఇష్టానుసారము సేవిం
చపచ్చను. కాని ఏమియుచేయక వ్యిర్ధాలాపములు చేయుచు కాల
ము గడపకూడదు.

అంగుప్రాకృతిమేఖ్య యస్తుదహారె శేషే యథా స్వీయయా
శక్త్విచాపి విమోహితస్తదితితం చైతన్యమాత్మాభ్యిదం
నిత్యం బుద్ధ మథండ మద్భుతరసం సక్షేష్యరంజానినో 61
బ్రహ్మాత్మ్యపు రహంసమామి సకలాధారేతి తామిక్యరీం

యేతృతసన్నీయశక్తి చేగూడి అంగుప్రాపమును దాల్చి
శుభతి అంగుప్రమాత్రీః పురుషః—నిత్య బుద్ధ బుద్ధ ముక్తస్వభావమై
చేతనరూపమై రాశిలుచున్నదో దానిని జానులు బ్రహ్మమునుచు
న్నారు. దాసినేనేను సర్వాధారశక్తి యనుచున్నాను. All pervading
universal energy మంత్రశాస్త్రమునకును జానశాస్త్రమునకును
సంబంధమిక్కడేయున్నది. ‘తపసాబ్రహ్మాషిజానస్వు’ అని అన్నారు
గాన తపమ్ముచేతనే బ్రహ్మాను తెలుసుకోనగును

ఇటుపైని బ్రిహ్మలక్షణములు చెప్పబడుచున్నవి

సత్యజ్ఞానసుభాత్మకం హిభువనే బ్రిహ్మశ్రీధాధానతే
సత్యేనై వశిలాదిషు స్ఫురత్తివై ద్వార్థాం చఫీవృత్తిషు
శాంతేష్వీవ తపోధనేషు నియతం త్వేతత్త్రీయం దృశ్యతే
సత్యంతజ్జడమేవ చేతతి సదా మాయా జగత్క్రిణి॥ 62

“ సత్యంజ్ఞానమనంతంబ్రిహ్మా ” అను శ్రీత్యక్తితిని
బ్రిహ్మ మూడువిధములుగ భాసించుచున్నది. శిలామంచందు
స్వరూపుడై యున్నాడు — విద్యారణ్యల పంచదశయందలి 15 వ
దివమందు — మృచ్ఛిలాదిషు సత్యేవవ్యజ్యతే నేతరద్వయం సత్యా
చిత్తిర్ఘయంవ్యక్తం ధీపుతోయ్యిర్మాఢయోః శాంతవృత్తోత్తీయం
వ్యక్తంమిశ్రిం బ్రహ్మాధమిారితం అని చెప్పియున్నారు ఆప్రకారము
గ 3 లక్షణములును సర్వీత్తీ కనబడుటలేదు — ఘోరమూఢ వృ
తులుగల అస్మిదాదులయందు సత్యజ్ఞానలక్షణములు రెండును భా
సించుచున్నవి. శాంతవృత్తిగల తపోధనులయందు ఆనంద లక్షణము
కూడ — నొకొనొకప్పుడు భాసించుచున్నది. విద్యారణ్యః 15=13
సఫ్యోరానుమాధాను శాంతానుభవకళ్ళతే శాంతాస్పిక్యుచిత్తి—
శ్చిత్తుభానుభవకుల్యతాం, దీనివలన — త్రికాలాబాధ్యమైనది సత్య
ల్యముతప్ప మరిమొకటి కాబాలదు. గనుక సత్యమైనదెన్నడును జడ
మువలె మూకీభూవమును బొందేయందును కాని వికృతినిపొందునది
కాదు. గనుక కేవలనిర్మాణబ్రిహ్మజడమె కాని చేతనముకాదు.

శక్రింనాసిప్పిా చేతనం తదపరం పేర్తశ్చనో చేతనం
కించత్క్రాలమమాతుచేతనదశా దృశ్యాన సర్వేష్యపి
ఆనందోపికదాచిదేవ మునిహృదేయోనసార్వత్రికః

నవ్యం తజ్జడమేవ చేతతి సదా మాయా జగత్క్రిణి॥ 63

పురుషకరీరమంచుత్పన్నమైన శుక్రిము జడమె, వీతమును జడమె — ఈపార్టింములు శరీరమందు గదలుచుప్పుంతవరకె — యించేతనథర్మము, ఇటీవారినిగురించియే, వ్యాసమహార్షి, హృద్యపేష్ఠ దూమనుష్ణాధికారత్వోత్త = అనుసూతీమందు మనష్యులకొరకె యించోత్తములనువదేశించుంటిసి వక్కాణించియున్నారు. ఆళ్లా త్రుమందు బ్రిహ్మాప్రాస్తీతులయొక్క విమర్శనముతప్ప మరేమియు లేదు. నేనువ్యాసమహార్షికి వ్యుతిరేకము జెప్పితినసి దురభీప్రాయమును బుద్ధిమంతులెవరును బొండఁగూడదు. యిట్లులనే బ్రిహ్మాయొక్క ఆనందవైభవమును మహాతపస్సంపన్నులైన మనీశ్వరులకేగాని యించరత్వీస్మాటమగుటలేదు. కనుక శ్రుతియందు జెప్పఁబడిన యించూ డులక్షణములు నేకకాలమందు బ్రిహ్మాకు గానపచ్చటలేదు. వక్క కాలమందొకటి మరివకచోట మరివకటిన్ని కనుపించుచున్నది. గనుక బ్రిహ్మాజడమని నేనుజేసిన సిద్ధాంతమునకు కొంత సమాధానము చెప్పవలసిన పూచీనాయందున్నది. గనుక కొలదిగి విస్తరించుచున్నాను. వ్యాసులవారును కపిలమహార్షీయొక్క మతమునుఖరించిరనగా వారివైని వీంకి ద్వేషభావమా!యనిన అట్లుకాదు. వారప్పదువేయుచున్న అదైవైతపథమునకు కపిలుని మతము నిరీశ్వర వాదమగుటచే వారిని నిరానచేసినారు. ఇందియునంగాక పతంజలినిగూడ ధిక్కరించినారు. వీరు ఈశ్వరుడని-ఇంకొకడని దెచ్చిపెట్టినారు. అందువలనలీరిఉధయులను తీసివేసినారు. కానీ వీరిని నిందించడపు తలంపుతో ఇట్లనినారని యనగూడదు. అట్లులనేనెనును జగత్తుయందు బ్రిహ్మాయొక్క స్వరూపమొట్టమొన్నదన! దానిని విమర్శించుటలో వ్రీకృతిని స్వీధించుచేసుకొనిన బ్రిహ్మము, జడముగాని చేతనముగాదని సుప్తముగజెప్పితిని నాట్తుస్తకమందు జగద్వీపుర్వన, శాంత్రునిమర్మనచేయబడినది. ఆనందర్థములో బ్రిహ్మాజడమేగాని చేతనమెంతమాత్రమునగాదనిజెప్పితి. వ్యాసులు తమనూతములు మనష్యులకొరకుబోధించుచు మనష్యునియంకు చేతనత్వమును పొందిన బ్రిహ్మనుగురించి

అట్లుచెస్పిరిగాని వారికిని నామతమునకును ఎంతమాత్రమును భేటి మున్నదని బుధిమంతులనుకొనగూడవు. పెదలు వార్షిన మాటలికన్నిటికిని సమరసచేయుటయే నావున్న కముయొక్క ముఖ్యోదేశము గాని అన్యముకాము. నాఅభిప్రాయమును సాంతముగ విమర్శించి నన్న మస్తించెదరని నమ్మిచున్నాను. బహుచేతనమనే యడఱినిర్వీకారశ్శి సిద్ధికాచాలదు. శ్రీతులబద్ధమౌతోతపి. అందులకు బ్రహ్మజడమనిన నిర్వీకారుడు, నిస్సంగుడు, నిరైపుడు అనువిశేషముల న్నియు, సరిపోతపి. లేనియెడల అసహితమైపోవును. స్వంత నిర్వాయమంచు నీవిషయము, బహు స్వమ్యముగ జెప్పంబడినది. అట్లుగాక, చేతనమని వప్పుకునేయెడల, Majority లో జడత్వసిద్ధియగు చున్నది. యెట్లనిన! అచేతనము జడమే, తరువాత ఆనందవైభవము కలిగినపైని, ‘వృత్తానవ’, ‘ఉపలభ్యన’, అనిస్థాణమైపులతో ఉపనామము జెస్పిరిగాన, జడత్వమునకే Majority వచ్చుచున్నది. అందులకు బ్రహ్మ జడమేకాని చేతనముకాదు. ఈఆనందలక్షణము జడమందువా యని శంకించిన శంకించవచ్చుస్తు. అయితే జడమువై అని అనినారుగాన, జడత్వమునకే మొగ్గుగలదని వప్పుగోనకతప్పదు. గనుక బ్రహ్మము జడముగాని చేతనముకాచాలదు. చేతనధర్మము లస్సియ ప్రకృతిషి. — బ్రహ్మవింద్రికారుడు.

యత్తైనాం వరిమహ్య త్రిషతి సుఖం కుడ్యాదికం స్వాజికం
యత్తైపొ స్వరతిస్సుటుం బహువిధం తచ్చేతనంక్కోనేతే
విషాయామపి కీటకాది జననం విమ్ముచ్చుమేఘాదరే
సత్వింతజడమేవ చేతతి సదామాయా జగత్కారిణీ॥ 64

యేయేపదారములందు, శక్తి తీరోహితమై, బ్రహ్మముకేవల సత్య స్వరూపుడై యుండునో, యవి, గోడలు, మేడలు, ప్రామాణాదుఱు, జడములగుచున్నవి. అనగా జానానాంద లక్ష్మి

ములు, తిరోహితమైనవని భావము. ఏవదారమందు — బ్రిహ్మా అగి మాయయొక్క విజృంఘము కాన్చించుచున్నదో అది చేత న పరిణామమును బొందుచున్నది. ఇది — వేడ్చా పురుగుల వలనఁ దెలియుచున్నది. ఆకాశమందుజేరిన మేఘమాలికలసంఘుట నవలన, మెరుపులు, పిడుగులు, కూడ కలుగుచున్నవి. అది — వ్రిచండవాయువులచే నన్యాన్యయు విశేషముగ గుర్దుకొని — ఇట్టి విపరీతముల నొకప్పుడుకనషాచుచున్నవి. దీనివలన సర్వపదారముల యందును బ్రిహ్మాయు, ఆయనశక్తియు, నెడతెగక, కలిసియే సర్వ న్యాపకమైయున్నట్టు తోపకమానదు. అందువలన — బ్రిహ్మా సత్యమియు — మాయ జగత్కూరిణియియు దిరిగి — ఇందు దురహరింపబడినది. విద్యారణ్యః

ఉర్మాయప్ర్యదకేషు, చాప్యుడువతా వప్పస్తి చోషమ్యతో వహచ్ఛా దిత్సువిదిత్సువాయు నభసో స్థిర్యత్వతిర్యత్సుచ అన్యంతర్ప హిరస్తి సత్య సత్యివా సారేష్యసారేష్యిపిసర్వత్రాసిసదసికింబవుగిగా త్వయ్యస్తి మయ్యసథిచా ॥ ఇంకా సంగతిగూడనున్నది. ఏమన ? అనందసూప్తిగల మహారూలయందును మాయయొక్క విజృంఘము నారి తపోబలముచే నణచి వేయబడినదిగావి, శక్తిని నాశనమెవరు చేయగలరు!

బ్రిహ్మాదం నపుమాన్నిచాపియుపతిరాన్నిన్యతిక్క మయ్యసితత్త్వ ప్రత్యక్షం నితరాం పరోక్షమపినో కించాపరోక్షంసిరం గ్రె తామాలింగ్య నిజామజాం విధిరభా త్స్తర్వత్వధర్మాంచిత స్తాధ్యాం వ్యాపమిదం ప్రకాశతమసా మైక్యంయథాచిత్రకం॥

ఈచెపుబడిన బ్రిహ్మా పురుషుడును కాదు, శ్రీయునుకాదు మతియొక తెలిసికొనదగిన పదారమున్నగాదు. యెట్లులనగా ప్రత్య తుమునుగాదు, పరోక్షమునుగాదు—ఇకనేమియనగానపరోక్షమెట్లగునో

అటులనేయన్నది. అట్టుగడ దనసంగుణము నార్జ్రయించి యాస్ప్రసి సంతటినిజేయుచు విధి యనిపించుకోను చున్నదు. ఆనిజసుణ విధిషుడైన, బ్రిహ్మతోవ్యవక్షేపన వ్రీపంచ మెట్టున్నదనిన — సలుపు తెలుపు — Lights & Shades తో కూడి కాగితముమింద వార్యయబడిన, బొమ్మనతె గనసంబడుచున్నది. Lights & Shades టీసివేసిన యెడల, ఆ పొట్టోగార్పులో మతేమున్నది! కేవలము కాగితమే ఏసులును. అటులనే యాఖ్రిహ్మాశక్తులతో జగత్తంతయు గల్పింపబడినది. అనగా బ్రిహ్మలేకపోయానను తెమియులేదు. శక్తి లేకపోయాన నేమియులేదు. అయితే ఇందు వ్రీకాశతమనాం — ఆని బహువచన గ్రిహణము చేయబడినది. దాని కెర్ధమే మనగా, Differences of lights & shades యండిన నేగాని రొముక్కుమాదిరి Light న్నా యొక్కుమాదిరి Shade ను నున్నంతమాత్మాన్, యే బొమ్ముషున్నా relief రాను solidity కనపడనేరదు. అందువలు బహువచన గ్రిహణవసరము. యావిషయము చిత్రిలేఖకుల Artists తప్ప నితరులకు డెలియదగిన్నామయమాకాదు. మాయాశ బలితుమాకాని బ్రిహ్మకు స్మృతించుదమన్న ఇరిక ఏది ?

ఆనందాన్మనహనాం దశతశగుణితో శాశ్వతో బ్రిహ్మాఽభోదః
తం శ్వాసందం విస్మయ్యై క్షయయసి కిముకే!దుర్గాతే! కాలమునైణః
తుచ్ఛస్తు రించియాఽభోదః క్షణముపినహాతై శర్మతిద్రాభుంతిరేవ
శృతావ్మద్వాక్యమన్మాణి దృజభజనతతంచిన శాంశర్మ దాత్తి॥६६

బ్రిహ్మనందము మనప్యానందముకన్న, చాలరైటైక్కువైన దని శృతి జెవ్వునున్నది. అట్టి ఆసందమునుపీడి, ఓద్యుభుమానసమా! నీవేల! నితరమైన తుచ్ఛసు గోరికల వ్యాటదగిలి కాలము గంభుచుంటివి. అవి అన్నియు భార్యింతికాని వేరుకాదు. గనుక నామాట విని, సమస్తమైనకోరికల నీయకలిగిన యూ పరదేవత నాశ్రియాచు

మా! ఎరదేసతా కటూతు ము కలిగిన వెఱునే బ్రిహ్మణందమేగాక, మరి వేణేమున్నది, యస్యనో పశ్చిమం జన్మయదివాశంకరస్యయం తేనై వ లభ్యతేవిద్వా శ్రీమత్తుంచదశాష్టరీ॥ అని కలదు. ఇంతేగాక, శ్రీవిహ్యోపాసనలకు, భూత్తియు, అంత్యమున ముక్తి యు గూడ గల దని, వాడుక బ్రిసిద్ధముగ నున్నది.

జీవస్యబ్రిహ్మాహోవా ప్రకృతిపురమయో రామరమయంతరంతత్త్త్వం బ్రిహ్మావేదం వివర్తం జగదివ సలిలా ద్యుతి తుంగోప్రభాలం త్త్వస్యాపాసుందరశక్తః ప్రఫిత గుణమయాచ్ఛుతేతేసనాకం భేతుంశక్తాపతస్యాత్మురభి రివసుమాదేకమేవా ద్వితీయం॥ 67

జీవునికి, బ్రిహ్మముగాని, ‘జీవోబ్రిహ్మావనారివరః’ — సాంఖ్యులు విభజించిన, ప్రాకృతి పురుషులకుగాని, స్వల్పమైనను థేద ములేదు. సముద్రమునుండి తరంగములు లేచుచున్నట్లు, బ్రహ్మము నుండి జగత్తంతయు లేచుచున్నది. ఇట్లుండ, శక్తి యొమిచేయుచుశ్శి దన — ఆబ్రిహ్మములోగూడ చరించుచున్నదిగాని, పుస్తలమునుండి, పరిమళమును, లవణమునుండి ఉప్పదనమును, బెల్లమునుంచి తీపిని, వేరుచేయ సాధ్యపడనట్లు, యూశక్తిని బ్రిహ్మమునుండి వేఱుచేయసాధ్యపడదు. కావున నీబ్రిహ్మాశక్తులన్నపి, రెండు నొక్కటేగాని రెండెన్నదును కాజాలవు.

విష్ణుశ్శేతే భుజంగేనహికిము వలయూ స్తాన్స్కావరీభిభ్రిత్తా ప్రాణోర్లింగం తథైవ స్మరహర సదనేమేఖ లాచాస్యసూనోః ధాత్రీభారం విధత్తే హరిరితి యదిదం భోగిరూపంజగత్యాం మూలాధారసశక్తిః పరశివవనితా సైవసా సార్దనారీ॥ 68 విష్ణుమూర్తి శేషశయ్యపై బవళించియున్నాడు. సాంబమూర్తి యు, పాములనే కంకణములుగ థరించి యున్నాడు. ఏమి! యొక్క కంకణమైన నెవ్వరైన నివ్వకపోతిరా! శివాలయములలోని లీంగము

లన్నియు నాగాభరణమునే ధరించినట్లు గనబడుచున్నవి. విశ్వేష శ్వరుని, మొత్తాపైవఁగసూడ, పామునే కట్టియున్నారు. భూభార మంత్రయు నాది శేషుపుటైనున్నట్లే ప్రసిద్ధికలదు. ఈపాము రూప ముగముఁడునది, జగత్తునందున్న దేహి! మూలాధారసామివ్య మునం దున్న కుండలినీ శక్తిగాక మత్తేమున్నది! శవునశ్వరణ గాయత్రీసం చాంగమందు — సార్థక్త్రివ ఉగంస్వయంభు లింగపరివేషిసించి ప్రసుపు భూషగాకారాం అని జెప్పియున్నారు. దీనినేనర్మాకృతిగవరించిరె.

కింన్నేతప్పమలం వదంతి నిలయం పిస్టాప్రిమామా శ్శభం
కింన్నేతచ్చతురానః కమలభూ రాత్రిహంగ్రంభోరుహోత్త
కింతద్విష్టవదం ప్రీమేయరహితం హృతోత్తమధ్యసితం
కించినాన్నస్యదితి స్నానామి లలితే సర్వంతదాధ్యత్తిర్మకం॥ 69

లట్టిక్ నాస్థానను పద్మమనియు, బ్రిహ్మకమలములోనుగాణియే ఉద్ధవించెననియును వ్యాదయాకాశముకు మేరలేదనిన్ను చెప్పిన దంతయు, ఆధ్యాత్మికమనియే నేతలంచెద — మనపెద్దాను, అక్షరాభ్యాసకాలమందే పంచాక్షరిమంత్రమును, అక్షరములను ఉపదేశించు చూన్నారు. వారేపనిజీసినను, ఏమాటాజీసినను, ఖిళ్ళేపారమతీకూడి నపేగాని, నిరరకములైన పేర్లయునులేవు. ఇంకను రామాయణాఫథంతయు, ఆధ్యాత్మికముగానే కల్పించబడినది. అట్లాకాదేని, దశరథుని, కుమారుడు దశకంథకుని సంహరించెననిన ఎట్లు సమస్వయించగలదు!

మతాసద్విచితం మయాతి గహనం శౌత్రం పురాణంతథా
 పార్వతంనై వతతలోక్తతం యదుదితం శీకృష్టయోగీశ్వరై
 శాంతాత్మాహమహంస్యయం విదత్తవా నాత్మానమేనాత్మనా
 నిర్మధాన్సిస్మిభపతు తేపిగురవో మన్మారబ్ద్ధాదరాః॥ 70

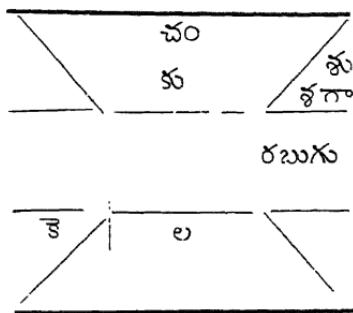
ఇంతవరకరణ్యపార్చియమిలగు శాత్రుముల నన్నిటిని వెదకి చూచితిగాని శ్రీకృష్ణ భగవానులచే అగ్గనునకుప దేఖింపబడిన దాని కంటె సతిశయమైనదేమెయు నాకగుపడలేదు. నేనేకాంతమునజేరి నా అంతరాత్మచేనాఅత్మస్వరూపమును తెలిసికొంటినిగాన, పెద్దలందరును నామారము నాడరించెదరుగా! స్వయంకృషినలున డెలిసికొనిన చిన్య యము మరచిపోయ, గాని కొంచమాలస్వయమగును. ఐననేమి! ఇందియె ఉత్తమపడతి. శృం — నాయమాత్మాస్తపదచనేన లభ్యః అనిగూడ గలను.

ధన్యోహంకృతకృత్యపవలలితే వాంచానశేశాకోకీ
యాచేతాముధునాభ వేద్యాధిజను ర్యైపేస్తు తేనన్నిథౌ
వేదాంతశ్రవణే నమేస్తిథిషామంతేన యజ్ఞాదికే
త్వయ్యానందఫునే విశంతుసకలాబుద్ధ్యదయ సాప్త్రీకాః॥71

ఇలలితా? నేనింతపఱిన సీయుపాసనచేసి థన్యుడైతిని. నా కేమాత్రము ఈశ్వరోకములో గావలసిన వాంఘలేమియునులేస్తు, కాని నాకీతమాత్రాన జన్మద్వాహిత్యమగునని సమ్మకుములేదు. వేవాంత శ్రవణమందాసక్తి లేను, మంత్రములక్షాయలేదు, యజ్ఞాదిక్రతువుల నే చేయలేను. కాణి నాసమస్తవృత్తులును సాత్మ్వకములైనవై విన్నాశ యించియండనలెనను కోరికకలదు. దానినిమాత్రము సీపనుగ్రహింపక తప్పదు. సీయుగ్రహమును సంపాదించగలిగితినేని నాకు లోకములో ససాధ్యమేముండును!

దీనిరహస్యము మనము సమగ్రిముగ శెలిసికొని, మసజీవిత మును వ్యుతముకాశుండగ కాపాచుకొనుచూ, సంసారముందేయుండి, సన్మార్గపోవర్తకులమై ఉత్తమగతినిపొందుటకుప్రయత్నించవలయును. కర్మలను కర్మలే సంహరించవలయునుగాని మరివకలాగున సాధ్యము కాదు. అయితే ‘జూనాళ్ళి స్ఫుర్యకర్మాశి భస్మసాత్మకరుణే’ అని చెప్పినదాని కర్మమేమన! జూనమనగా! శాత్రుజూనముకాదు. సర్విం

బ్రిహ్మమనే నిశ్చయజ్ఞానమని తాత్పర్యము. అట్టి జ్ఞానోదయము కలవార లై, పాషాణమువలెనున్న మహానుభావునికి పారిరథమేది! కర్కుమేది! నేననేజ్ఞానమేది! మనస్సేది! అట్టిసిషి వచ్చేవరకున్నా కర్కులను వదలకూడదు. ఇట్టిసితిని పొందుటకే, ఈగ్రంథారంథళ్లోకమందు ‘ శ్రీమాతా ’ అని వక్కాటించి పారిరంభించితి. లోకములో తల్లిదండ్రుల ఉభయులలోను, తల్లినే పిల్లలయందెక్కువ ప్రీతికల్లి యుండునుగాన ఈమెద్వీరా, పాషాణపారీయుడైన, బ్రిహ్మమును జేరగోరితి. ఇందు నాయనుభవ మింకొక్కువిషయమును జెప్పేద. ఏమన! ఒకానొకప్పుడు, నాముందుజన్మమేమిజేసేదవని మాపరదేవత నదుగ, ఆమె నాకిట్టుతరపునుజెప్పేను. నేను పూర్వము కర్కుటక లగ్గుజాతకునిగ నుంటినియును, ముందు మేషలగ్గుజాతకుడుగ పుట్టు దననియును, సూత్రిపారీయముగ జెప్పినది. దానిని పట్టి నేన్నిటూ హించుకొంటిని.

వ్రిస్తుత విజస్మయందు నాజాతకమిది. ఇందలి గ్రహాసిషి అంతయు ఇట్టేయుండి లగ్గు ములుమాత్రము చూరుచుండినట్లు కనబడుచున్నది. ఆమారుటవలన కలిగిన విశేషములు నేను వారిసిన ‘ ఫేటకదర్శన ’ మందు వివరించబడినవి. ఇంద్రప్రస్తుతముగనుక నింతటితో విరమించితి.

ఇంతటి అభ్యాసదార్థము కలిగినమిచట ఇంకను ‘త్విమ్యా నందఫునే’ అని యెంచులకంటేనన!

“ When in the slippery paths of youth,
With heedless steps I ran,
Thine arm unseen conveyed me safe,
And led me up to man.

అని ‘వర్డ్‌స్వర్తు’ Wordsworth అనుపాణ్చాత్మ్య మహాకవి జెప్పినట్లు నన్ను శైశవమారభ్యా కాపాడుచూ వచ్చిన, నాయిట్లి దైవమునునేన్ను మరువగలుగునును! గడకనేనీమెనేనాజీవితాంశుము వరకును, ముందుజన్మలయందునుగూడ నుపాశించుచుందును.

శృంగ్ణిన్ని త్విమిదం ధునోతిదురితం నీచోపి శూతఃక్రమాత్
కాయం స్తుత్వదపంకజే ప్రతిదినం శేరీయః పదం చార్ఘతి
అపోదం కుశలప్రీలింగముజః కొండిన్యుగోత్రోద్భవ
శ్రీమాన్మయ్యులమడ్చ వంశతీలక శ్రీసూర్యనారాయణః॥ 72

ఈగ్రోంధమును వినునటి పతితుమకూడ, పాపమును బోగ్యాటు కొని, క్రమముగ నాపరదేవతా పాదారవిందభ్యాసముచేయుచు పహిం క సుఖముల నన్ని టిని యథేచ్ఛగపొంది మౌతమునుగూడ పొందగలడు.

అని, ప్రిలింగదేనుడుచు కొండిన్యుగోత్రసంభవుమును, జమ్ముల మడక వంశజునైన సూర్యనారాయణ వలికెను.

ఇందు చెప్పబడిన విషయములలో కొన్ని తొందరబాటుమాటలున్నట్టు కనబడుచున్నవి. వాటిని, బుదిశూన్యమై కేవలమునికల్పితములగు స్వప్నకాలములయందు మానవులు చేయు ప్రిసంగముల వంటివని యూహించి నన్ను క్షమించెదరుగాక.

మరియు, శాస్త్రసాంప్రిదాయములలో నేమెన పొరబ్రాట్లు న్న వ్రండవచ్చును. నేను మిక్కిలి అసుస్తరినిగాన వాటిని యుక్కి యుక్కి ముగ బోధచేసిన ముందు సవరణ చేసికొనుచున్నాను.

యావద్గ్రింథమిమంభూమ్యాంపతేయ ర్వీభుథా నరాః
తావత్సాన్మచిఖవంమేస్య దితిమత్యా ప్రకాశితం॥ 73

ఎంతపరకు పెద్దలీ గ్రంథమును లోకములో బారాయణచేత్తోకి చుందులో అంతపరకు నాకునుత్తేముము కలుగగలదనే విశ్వాసముయుదీనిని ప్రికటించుట కంగీకరించితి. నేపీగ్రింథ ప్రాస్తావిక క్లోష్ములో, పరదేవతావదభ్యానమునువదలి పరగులిడుచున్న నామునస్యును వట్టుటకు కళ్ళెములనుగా నీగ్రింథరచన చేయుచుంటినని మనవిచేసితి. అయితే ప్రికటించు బెంచులకని, ఎవరైనను ప్రశ్నించ వచ్చును. దానికిది యరమని విశదపరచినాను.

ప్రిమోదే వత్సకే మాథే ముహజన్మ దినే శుభే
జయత్యాం భానుస్తమ్యాం ప్రిమోదేన ప్రికాశితం॥ 74

చతుస్యాగరపర్యంతం గోబ్రిహ్మాణేభ్యశ్చభంభవతు.

ఇతిమణిద్విషపం.

నమాపం.

ఈగ్రోంధము మహిషూర్ గ్రామమున 1908 సంవత్సరముల్లా పారిరంభించబడి ప్రమోద సంవత్సర మాఖ శుద్ధ సప్తమి రోజున అనగా నాజన్మదినమైన రథసమిరోజున పూర్తి చేయబడినది.

ఈగ్రోంధమును ప్రికటించదలచి పండిత పరిష్కారము చేయించునపుడు పెదలందరును దీని కాంధ్రితాత్మర్యముకూడ నుండిసగాని, ఉపయోగించదని చెప్పటచే, దానికి యోచించుచుండ బ్రిహ్మాష్ట్రీ బుర్మా బొలక్కపుమూర్తిశాస్త్రిగారు తామిపనిని జేసేదమని పూను కొని కడుశ్రీదవహించి అచిరకాలములో మాకిది పూర్తిచేసి ఇచ్చి నంసులకి వీరికి మాసంఘమువారు కృత్యజతా పూర్వీకమైన వందన ముల నర్మంచుచున్నారు.

ఇట్లు,

ప్రకాశకసంఘము.

JAMMALAMADAKA BROTHERS,

PUBLISHERS OF

Sri Lalita Grandha Mala Series,

Ramaraao Peta.

COCANADA,

East Godavari District.

శ్రీ మత్సంచదశీస్తోత్రో

కల్యాణామృతప్రాణేఁ కులసఫధ్వాంత్రేక సంచారిణేఁ
కల్యాణాంబునిథిం కళావిలసితాం కందర్షసంజీవినీం
కర్మరణ్యవిషిషేం కుచుమూ వాసాం కృతుఖ్వంసినీం
కాంతాం కర్మఫలప్రీవాం హృదినదా భ్యా చూమి కామేశ్వరీం॥

2

ఏకామేకరసాం తరంగకలితాం తామేఖమానాంశివా

— నొ—నొ—నొ—నొ— నొ—నొ— నొ—నొ— నొ— నొ— నొ—

ప్రీంకారాచ్చ సుజాత మాకి కమణే ప్రీంకారసాదామిని
ప్రీంకారాంబుజధృంగికే నతిరియం ప్రీంప్రీం నమో ప్రీంనమః॥

6

హంసే హంసరథాధిరూఢగమనే హర్యక్షయాన్పియే
హస్త్యశ్వది పదాతికావిలనితే హంసాగ్ని సోమేత్తణే
హాహకారక్షదుగ్రిరాక్షసగణే హత్యదిపాపవే
వందేత్యం హరిణేత్తణే హరనుతే హనిర్మమే జాతువే॥

7

సారాసారవిచక్కనే సహృదయే సర్వేశ్వరాలింగితే
సానందే సకలార్థదాయని సుధా ధారాభివరప్రిదే
సంసారవతారణై కచతురే సంగీతలోలోద్వ్యమే
సర్వేతుక్కట్టమపదప్రదాననిపుణే త్యం నౌమి సిద్ధేశ్వరీ॥

8

కంజాతాయతలోచనే కవికులత్రాణే క్విణత్ర్సంకణే
కావ్యలాపవినోద భూసురముఖే కాంతారదేహంవితే
ఛోపాటోపవిదగ్శత్కునివవేం కాంతామణే క్లింనుతే
ధన్యస్త్రంసమ్మపెతి శాంతమనసా కంఖంనముః ల్రోంనముః॥

9

హేరంబవ్రిసవిత్రీహాటుసనిభే హాట్టాంతరంగేనమో
హేలాలాంధితమండహంసగమనే హలుపయలుక్కుతాసీకిని
హస్తన్యస్త సమసలోకనివవేం హస్తాంబుజాబేనమో
హాహమీజితచామరే హతత్కుమే హారాననేతేనముః॥

10

లీలామానుమవిగ్రహం లఘుతరాం లంబోదరాఫ్లోదితాం
లాభాలాభవిష్టరితాం లయకర్తిం లష్టీం లనత్పద్మసీం
తోలేందీవరలాంధితాం లవమనూదిషాగకూటత్రియాం
ఉబైశ్వక్యసముష్టిం హృదిసదా వందేషగచ్ఛంద్రికాం॥

11

ప్రీంకా నాదిగుహప్రాచాడ నిసదత్కృంతిరవే ప్రీంనమో
ప్రీంకారేభసమాహాకేళ్లికుతుకే ప్రీంకారచింతామహే।
ప్రీంకారాక్షరవందివందితపదే ప్రీంకారచింతాపరే
ప్రీంకారప్రసన్నిత్రి నౌమినతతం ప్రీంప్రీంనమో ప్రీంనమః॥

12

సర్వజ్ఞేసకలేషదేసురుచిరే సర్వత్తిరైకే సర్వారే
సర్వాసందకరే సమసజగదుత్పత్తాదిదశ్శేనమః।
సాధ్యాయప్రాతిథే సుమంగళకరే సాందర్భరత్స్మాకరే
త్యక్త్వాన్యాస్మరణంగతోస్మినై నసహేం మాంపాహితాపత్రమూత్తీ॥

13

కంసర్వంసకరీం కృతాంతశమనీం కాకాసురోన్మాలినీం
కందర్పానలదర్పహం కృతునిభాం కామేశ హృదభృంగికాం
కల్పోలామృతసాగరే కనిలయూం కుందప్రసూనప్రాభాం
కాళీంకామకళాం ప్రహృష్టమనసా తావైమర్చయా మృత్యుక్షమః॥

14

ఉత్స్వాంలక్ష్మణలక్ష్మితాంగలతికాం లబ్ధాకృతిం భావయే
లంకానాయక నాశహేతుజననాం లబ్ధోస్ముతిం చింతయే।
శీలాలాలన కామినీజనసతాం లోలేక్షణాం లాలయే
లింగాలింగసతత్తురాం లిపిముఖం లాస్యప్రిమాశ్రయే॥

15

ప్రీంకారేందుకళా ప్రతంసమచిరాం ప్రీంకారగానోత్స్నకాం
ప్రీంకారాంబరభాస్వదరక్తవిమలాం ప్రీంకారభూభృన్నిభాం
ప్రీంకారదృష్టిరాంతరశుకీం ప్రీంకారకందాంకురాం
ప్రీంకారాదిసమస్తమంత్రజననీం ప్రీంప్రీంనమో ప్రీంనమః॥

16

శ్రీమంతాక్షరమాలికానవమిమం దోవాడరత్నస్విహం
తన్నే హీత్రిగుణాత్మికా ఇవతమా లక్ష్మీవసత్యాదరాత్ |
జిహ్వోగ్రేచసరస్వతీ హృదిపుస్సు ర్యోశ్వరీ చిత్పుణి
తద్వోత్సింసుఖమేథతే సుయశసా ప్యాచంద్రీతా రాగణా ||

Burdwan

1—9—22

ఈస్తోత్రీము మంత్రీతుల్మైమెనదిగనుక గురుముఖతః ఉపదేశమును
స్థాందివశించవలయును.

ఆచట వంచద్వీ మంత్రీముయొక్క చౌస్నైత్యమును కొంత
విశదపరచెద. ఏమన? ఇదియు గాయత్రీమంత్రీముతో అక్షరముల
లోను, మహిమలోనుగూడ తుల్యమెనదియె. ఎట్లన! గాయత్రీయం
దు 24 అక్షరములు గలవు. వంచదశియుని వేరుపెట్టుకొని 24 అక్ష
రముల నెట్లుధరించినదనిన?

వంచదశి = అనగా = 15 — దీనితోని కి బీజాక్షరములను
తీసివేయగా, 12 అక్షరములు ఖంగలును. ఈ ఒకొక్క బీజమందు
4 కేసి అక్షరములు గలవు $4 \times 3 = 12$ నూ,

మొదటిని—12 నూ, మొత్తం 24

అక్షరములగుచున్నవి=గాయత్రీకి అరచేమన? బుద్ధివృత్తులను బాగు
చేయుటయే దీనియందలి ఘలితము. దానితోనే సమస్తకార్యములును
సిద్ధించగలవు. ఆలరమునే శంకరభగవానులు వంచదశికిని జెప్పిరి
గాన రెండును సమస్తవిధములా సమానముని వప్పుకొనక తప్పదు.
గనుకదీనియాదా మంత్రాక్షరమాలే వృత్తిక్షోకమందు 10 దేశి కూ
ర్చబడినవిగనుక మంత్రతుల్యముగ పరించవలయునని యథిప్రాయము.

కౌమదవాన స్తోత్రం

1

శంభూత్యోం చతురాసనోసి జగత్తాంప్రాణాసి భూతాధిష్ఠా
వ్యానస్వం కులపాలక స్నేహపూర్వో జీవేష్యపానాభిధః।
త్విద్రూపం ప్రణవాత్మకం శివకరం సేవే శివం దేహా మే
సోచేత్యచ్ఛిపనామకం శివకరం వ్యధం యశ సాయ్యద్రువం॥ 1

2

శంభో! తావకలోచనా నలశిథా దగ్గస్నృరఃపామరః
సంజాతఃపునరప్యమూనబలవా సీయోఽభవత్తామనః।
వ్యధంపీర్యమహా! తవైవశ్చఱమే స్నీగ్రం వచ సాంప్రతం
మూలంతస్యమనస్తదేవహరనో జాయేతలోకేపునః॥ 2

3

శంభో!పన్నగభూమహాఽశి గిరితం తత్కాలకూటంపురా
బాధంతే విషయేంద్రియా విషఫరాధతుం నమరోనహి
తస్మాత్తానుకలాసదామి కృపయా స్వీకృత్యనుశ్చమితా
నస్యం మాంకురుదేవదేవ! కరుణాసింఘా! నమసేనమః॥ 3

4

ఏశ్వర్యంతవనేనకాసురుచిరం నూనం లభంతేప్రభో!
కింభిత్కోశస విశ్వరస్యతవహీ యుక్తం నమ్మత్యంజయ
మదత్తం పరమామృతం హిమకరప్రసంయధేషం పిబఁ
పార్వత్యా గణాయకప్రథృతిథి ర్మయ్యవవాసంసరు॥ 4

5

కింతేమూర్ఖు జటాకలాపట్టరగాః కంతేకిమంగేష్యహా
కింతద్భుస్మ కపాలభోజనమిదం కింతే!దిగేవాంబరం

ఆ!!జాతంవిచినోమికుండలభరాం భూర్యాంమచోన్నాదిత
స్నానేతేహృద శూలయే కులసతీ తుభ్యం నదామ్యహమా॥

6

మాతంగీతవసుండరీ కథమహా! లింగాకృతిస్తేవర్పుః
పుత్రీఃకింను! గజానన స్నుభతమా శయ్యావతేతస్థితిం
తత్తాపుయుషుత సార్వభామవదష్టు ప్రాప్త్యుషినిశ్చేశ్వర!
జీయంనో మహిమానురా సురగ్తై ర్వందే పదంతేముదా॥ 6

7

ఇలాసాద్రివిచిత్రీచిత్రితమఃపి పార్పిసాదమఖ్యసిత
స్నురజదాటకరత్నమా కిక లసచ్ఛమ్యాధి రూఫాం శివాం
గాయంత్తీష్టు సురాంగానాసు మధురం వృత్తం కృతం యత్యియా
తేనత్తిగణలాలనస్త్వి మధునా మారపియి శ్యంకర!॥

8

యదక్తూఖ్యరవంచూ సతమాతా పార్పిణపిరుా సుందరి
యత్తద్భుస్తునిధాయమూర్ఖు విరహోద్రూణతోసి సర్వాదిశః।
యత్రాప్త్యై కృతవాన్తప్రచువిషినే ఘోరంనమా శ్యాశ్వతీః
తేనత్వంస్తురవంచితస్త్వమధునా నోవంచక త్ర్వింబక॥

9

శక్తిశ్చేత్తపథీషుకామహాతకం నిరూలయత్తోభణం
భీమశ్చేచిన తుచ్ఛకామహాతకం లోకస్యనంత్తోభణం
రుద్రశ్చేదనతుచ్ఛకామహాతకం శాంతస్యవిద్యేషణం
శూలంచేదునమసికా మహాతకం నామావశేషంకరు॥

10

కింకష్టం!సుమసాయకస్యవాననం పంచైవతస్యేషః
కింకష్టం! విజితస్యచెతుధనషో నిర్వాసయారాతలం॥

కొకమ్మం! శుక్రేనికావిశసనం భీమంపునద్దర్శయ
దాండాండాందాందాందాందాం నీచకామహతకం వేర్తాలయం ప్రావయ॥

11

శింజుల్మన్మచలాత్మకస్వరసదా గూఢం త్వజన్యా శుగా
నింటద్వాదమచే!పుమానసి యదహాగేహిమే శశ్మఖం
నారాచాన్నబిథిమి పేలవతరా నాయఃశోర్ఘలం భర్మయా
క్షీరోనాస్మి కరోమి బాసుసమరం భీమోహమేహ్యహిమా॥

Burdwan 25—9—22

సమన్మేంద్రియ చాపల్యములలోను ఉపన్మేంద్రియితు లాల్య
మేవిశేషానరదాయకమెనది గనుక ఆధ్యాత్మిక స్వరూపుకుగు పరమ
శివునిట్లు సదాసుత్రిచేయనగును.

శ్రీ లలితా గ్రంథమాలా రత్నములు

1. మణిద్వీపము.
2. భేటికదర్శనము.
3. అసందర్భసంధ్యాసందర్భము.
4. సాంఖ్యసూత్రములు.
5. వేదాంతసూత్రములు.
6. యోగసూత్రములు.
7. గుర్వసూత్రములు
8. సర్వవేదాంతసారసంగ్రహము
9. శతక్రింకి. ७
10. ప్రోత్సామభూతి. १ శంకరభగవానులు
11. యోగతారావళి.
12. అస్తమలక భాష్యము.
13. మానుస్కృతి.
14. సర్వదర్శన సంగ్రహము.
15. లలితోపాసన.

ఈ మొదలగునవన్నియును మూలమునహా ఆంధ్రతాత్పర్యము తోకూడ సుకబోధకముగ నుండునటుల ప్రచురించబడునా.

2 - 1 - 53

Rs. 2 - 0 - 0

